

Philip Ó Ceallaigh

Și te trezești
râzând

Philip Ó Ceallaigh

Și te trezești rânzând

(de ceea ce credeai că-i suferință)

Traducere din limba engleză
de Dan Sociu

POLIROM
2012

© 2012 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;

sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-2862-9

ISBN PDF: 978-973-46-2863-6

ISBN print: 978-973-46-2692-2

Coperta: Laurențiu Midvichi

Foto copertă: Laurențiu Midvichi

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

PHILIP Ó CEALLAIGH s-a născut în Waterford, Irlanda. A învățat să citească folosindu-se de dialogurile din benzile desenate, iar la vârsta de nouă ani a făcut o pasiune pentru literatura SF. Din fericire, nu s-a oprit aici: printre preferințele lui actuale se numără povestirile și nuvelele lui Cehov, Hemingway și Joyce, romanele lui Knut Hamsun, Céline și Dostoievski și poezia lui Charles Bukowski. Călător neobosit, Philip Ó Ceallaigh a trăit în diverse locuri, precum Anglia, Rusia, Spania, Statele Unite, Georgia sau Kosovo, schimbând slujbele la fel de frecvent ca domiciliile. Din 2000 s-a stabilit în București, unde a lucrat ca scriitor independent, editor și traducător. Asemenea majorității personajelor sale, este alergic la mediul corporatist, orarul fix și meseriile bine plătite, drept care, pentru o scurtă perioadă de timp, a fost singurul irlandez care a muncit ilegal pe un șantier din România. După extraordinarul debut reprezentat de *Însemnări dintr-un bordel turcesc* (2006; Polirom, 2007), cu care a câștigat Premiul Rooney pentru Literatură Irlandeză, Glen Dimplex New Writers' Award și elogiile criticilor britanici și americani, a scris o doua culegere de povestiri, *Și dulce e lumina* (2009; Polirom, 2009), publicată la prestigioasa Editură Penguin și bucurându-se de același succes.

Cel mai recent volum al lui Philip Ó Ceallaigh, *Și te trezești răsând* (2012), este de data aceasta un roman. Cu un aer de proză realist-minimalistă, cartea are asupra cititorului român efectul de literatură a insolitului. Realitățile noastre sunt ca deșertul pentru beduini – atât de familiare, că ne-au devenit de mult aproape invizibile. Nu mai vedem blocurile în care ne-am născut și am trăit atâtea decenii, pentru că ne-am atașat de ele. La fel se întâmplă și cu străzile, cu relațiile dintre oamenii de aici, cu perspectiva noastră asupra dragostei și prieteniei, cu relațiile de putere, cu distracțiile și toate celelalte lucruri obișnuite și întâmplătoare. Iar privirea proaspătă a protagonistului acestei povești, un scriitor la rândul său, luptându-se să scape din mrejele marelui oraș, le curăță de minciuna atașamentului, ca perspectiva unui extraterestru naturalizat într-un univers străin, ce se proiectează asupra întregii vieți a planetei de adopție.

Partea I

Acest loc e un vis.

Numai cel care doarme crede că e real.

Jalal al-Din

Se lăsase seara. Dar în fața mea, dincolo de piațetă, fațada Teatrului Odeon strălucea într-o lumină rece, argintie, un halou inexplicabil, halucinogen, ca al lunii. Pe trepte și în balcon, între coloane, stăteau femei tinere, înalte, îmbrăcate în robe de zeițe ale Olimpului. Unele vorbeau la telefon, altele fumau. Când am traversat piațeta îndreptându-mă spre ele, reflectoarele s-au stins și fațada Odeonului a redevenit pământească. Era un decor de televiziune. Camerele video dispăruseră deja.

Panoul de pe trepte anunța o seară cu Teatrul de Tineret Dan Voiculescu. Voiculescu era jupânul multora, de la politică la arte. Până cu câteva zile în urmă, fusesem și eu pe statul lui de plată. Evenimentul care avusese loc acolo, cu Teatrul Tineretului, era doar o mică știre pe unul dintre multele lui posturi TV.

Una după alta, zeițele își terminau țigările și conversațiile, se întorceau și dispăreau înapoi în clădirea teatrului. O dubiță cu ușile deschise a dat cu spatele și s-a oprit lângă mine. Șoferul era un bărbat la vreo patruzeci de ani, cu părul albit, prins într-o coadă la spate. El și încă un tip s-au apucat să strângă stativile de lumini și să deconecteze cablurile. Le-au rulat, le-au închis în cutii de plastic și le-au încărcat în dubă.

Am rămas în penumbră. Peste acoperișuri, păsările țâșneau și se roteau sub cerul strălucitor, unele atât de sus, că se vedeau doar ca niște puncte, hrănindu-se cu insectele trezite la viață de amurg. Felul lor ciudat de a zbura mă arunca întotdeauna înapoi în timp, la șaispe-șapteșpe ani, la serile calde și luminoase când stăteam întins pe spate în iarbă și priveam cerul. Simțeam că sunt iar

un țăranuș care visează la viitorul său în capitală. Asta simțisem și mai devreme, când coboram pe Calea Victoriei, odată cu soarele.

— Vali?

Dia se apropiase de mine pe nesimțite, din spate. Am cuprins-o cu privirea, apoi m-am uitat din nou la cer. Rochia de vară i se oprea un pic deasupra genunchilor, un material ușor, care abia îi atinge pielea. Purta sandale joase. N-avea nevoie de tocuri. Era destul de înaltă. La glezna stângă îi atârna o brățară de argint aproape invizibilă.

— Ce păsări sunt alea? am întrebat-o. S-a uitat în sus și eu mi-am coborât privirea, la linia ascuțită a maxilarul ei și gâtul dezgolit.

— Rândunici? mi-a răspuns.

— Lăstuni?

— E vreo diferență?

— Nu știu.

În timp ce urmăream păsările săgetând cerul, s-a auzit un zgomot de portiere trântite, un motor ambalându-se și roțile dubitei punându-se în mișcare. I-am povestit de zeițele de la balcon.

— Ți s-a jucat o piesă în locul ăla.

— Da, acum cinci ani.

Avea toate motivele să țină minte. Își întâlnise viitorul soț acolo, în seara spectacolului.

Piesa se juca de obicei într-un teatru foarte mic, dar pentru o seară se ținuse un spectacol la Odeon, cu ocazia unui festival de teatru. Pe atunci abia dacă o știam pe Dia. O invitasem la piesă ca să o impresionez. Însă toată seara am fost ocupat și n-am avut timp să-i vorbesc. Prietenul meu, Teo, invitat și el tot de mine, și-a găsit timp.

Era prima oară, de atâția ani, când o întâlneam singură. Teo dispăruse recent din viața ei. Și așa, cum stăteam amândoi în față la Odeon, am întrebat-o dacă ar vrea să facem o plimbare.

Am traversat piațeta înapoi, în Calea Victoriei, și am coborât către centrul vechi. Vremea se încălzise și fetele își scosese hainele

de vară. Până și traficul, imposibil de obicei, parcă rula cu mai multă grație. Felinarele scânteiau peste drum, la Cercul Militar. Înserarea era înveselită de farurile mașinilor și de vitrinele magazinelor. Mergând alături de ea, am simțit că ultimii cinci ani din viața mea dispar pentru totdeauna. Nu mai era nimic care să merite păstrat.

Cu doar câteva săptămâni înainte, le-am făcut o vizită lui Dia și lui Teo în apartamentul lor din partea de est a orașului. Locuiau într-unul dintre acele cartiere din anii '70, o pădure de blocuri identice, construite pentru copiii țăranilor, să se poată bucura de sunetul apei trase la veceu și alte astfel de roade ale muncii socialiste.

— Hai să nu stăm mult, mi-a spus Andreea în lift. E aproape zece.

Am dat din cap.

Tocmai instalasem un raft pentru mama Andreei. Pare un fleac, dar mi-a luat câteva seri la rând. A trebuit să măsoar, să cumpăr scândură, să o șlefuiesc și să o lăcuiesc, să dau găuri în pereți. Odată terminată treaba, m-am gândit să-l vizităm pe Teo, care locuia în apropiere. Nu-l mai văzusem de luni bune. Cândva eram de nedespărțiți. O relație fără pretenții, de băieți care se distrează împreună, înainte de-a ajunge să fie înlocuită de relațiile pretențioase cu femei. I se spune maturizare. Andreea n-avea ce să comenteze, căci tocmai îi pusesem mamei ei raftul. L-am sunat.

— Sigur, Vali, vino. E și Emil aici. Emil și Cati.

Cu Emil eram certat pentru niște bani și încercam discret să-l evit. Dar m-am gândit că poate ascultă conversația și m-am prefăcut că sunt încântat:

— Excelent! Venim!

O altă problemă era cu iubita lui Emil, Cati, o fostă prietenă de-a mea. Andreea se zbârlea toată când venea vorba de foste prietene. De fapt, nu-l plăcea nici pe Emil. „Se folosește de tine, pentru că n-are nici o idee în cap. A doua lui carte e la fel ca prima, ciorbă reîncălzită. Nu-i decât un

impostor, un parazit.“ Asta mi-a spus-o încă înainte să ne certăm din cauza banilor. Iar după problema cu banii, mi-a cerut să-i spun că nu mai avem ce vorbi. „Nu-i nevoie de declarații“, i-am spus, obosit de toată povestea. „Hai s-o lăsăm baltă.“

Liftul s-a oprit, am ieșit și am sunat la ușă.

— Bem ceva și plecăm, i-am spus, în momentul gol ce urmează după ce apeși pe butonul soneriei.

S-au auzit pași, voci înăbușite. S-a deschis ușa. Păcănitul mărunț al unor lăbuțe pe parchet și Miki și-a înfipt botul în prohabul meu. Era boxerul lui Teo, o creatură agitată, care tremură și se scapă pe el când îl stârnește ceva. Are probleme cu respirația. Îi șuieră nările și îi curg muci. Teo l-a tras înapoi și și-a cerut scuze. Dia mi-a întins zâmbitoare un șervețel să-mi șterg balele vâscoase de pe pantaloni. Emil și Cati au apărut din sufragerie. Ne-am strâns mâinile, ne-am pupat și am vorbit toți deodată.

— Și pe mine m-a marcat în același loc, a spus Emil.

Emil își răsesese de curând țeasta și părul abia începuse să-i crească din nou. O făcea des în ultima vreme, ca să-și ascundă chelia. Roșu la față, cu cioc, ochii strălucitori și sprâncenele negre, mereu m-am gândit că ar fi fost bun să joace rolul unui diavol prostănac. O coadă atârnată la spate, și deja îl vedeam bâțându-se fudul pe scenă.

Îmi părea bine să-l văd, mai mult ca orice. Așa simțeam, nu mă puteam abține.

— L-am dresat să detecteze evrei și țigani, a spus Teo.

Gluma bătea în două direcții. Bunica mea dinspre tată era evreică. Și Emil, care e negricios, a încercat la începutul anilor '90 să ceară azil politic în Germania, pe motiv că e țigan și e discriminat la el în țară. Țiganilor adevărați nu le-a plăcut mișcarea și l-au turnat. Nu i-a ieșit nici când a

pretins că e homosexual și că barbarii de la nordul Dunării îl hărțuiesc regulat, dar până să-i fie respinsă cererea a reușit să strângă o mică avere vânzând parfumuri de firmă false. Și-a fictionalizat acea perioadă în prima lui carte, care s-a vândut foarte bine și i-a adus o oarecare notorietate. A scris și o continuare, care nu s-a mai vândut așa de bine, apoi s-a hotărât să se facă regizor de film. S-a dovedit surprinzător de abil în a strânge fonduri. I-a ieșit o absurditate de film, dar pe seama lui a adunat alți bani și a mai făcut unul, căruia i-am scris eu scenariul.

— Să nu vă aud vorbind așa, a spus Dia.

— Nu suntem în America, i-a spus Teo. Încă mai am voie să glumesc.

Emil i s-a adresat lui Teo:

— Ce-ar fi să vă bage într-un lagăr, pe tine și pe ceilalți proprietari de câini? Să vă scoată din cușcă legați în lese, numai cât să vă căcați și să vă pișați? Să vă castreze. Să vă lase să vă futeți numai cu program. Ce-ai zice de gluma asta?

— Mă iubește, a rânjit Teo.

Teo își înnebunea câinele ținându-l în apartamentul ăla mic, aruncându-i resturi de mâncare și afecțiune ca un gardian inimos. Câinii au o memorie a sălbăticiei. Au nevoie de spațiu să se desfășoare.

Ne-am dus în sufragerie și am trăncănit o vreme, sub tavanul jos. Ferestrele erau deschise și afară se vedeau rândurile de blocuri cu zece etaje, identice cu cel în care ne aflam. Dincolo de dreptunghiurile iluminate se întrezăreau aceleași și aceleași scene – mobile, oameni mișcându-se dintr-o parte în alta, poate și câte un câine. Ecranele televizoarelor erau blocate pe aceleași canale, aceeași imagine, înțepenită în timp. Scene din serialul la care făcusem scenariul. Despre oameni ca mine și ca tine. Care trăiesc în camere ca astea. O poveste începută înainte de venirea mea aici, care va continua și după ce o să plec. La

început luasem jobul în glumă, apoi m-a prins. Se chema *Zi după zi*.

Camera era prea mică pentru toți șase. În cele din urmă, femeile au ajuns în bucătărie, cu vinul lor, și noi am rămas în sufragerie, cu berea și un meci pe sfârșite la TV-ul cu ecran plat, cu sonorul oprit. Imaginea înghițea aproape tot peretele de vizavi de fereastră. Din boxele uriașe se auzea vocea lui Bob Marley cântând despre viața din Babilon.

Teo aglomerase camera cu obiecte. Eu și Emil stăteam pe o canapea mare, capitonată, iar Teo, pe un fotoliu în stânga noastră. Ne aplecam, cu cutiile de bere în mână, deasupra măsuței pline cu alte cutii goale. Teo fuma. Scrumiera era plină vârf de chiștoace. Nu aveam loc să-mi întind picioarele pentru că Miki, liniștit în cele din urmă, se tolănise sub masă.

Meciul s-a terminat și Teo a schimbat canalul. Urmăream subtitrarea. Un bărbat înainta printr-o pustietate vastă. Trebuia să bată la pas două sute de km prin Alaska, doar cu un cuțit la el, să mănânce viermi și rădăcini și, din când în când, câte o pasăre sau o veveriță prinse în capcane. Își improviza adăposturi și traversa râuri înot. L-am privit minute în șir, amuțiți de ascetismul lui. Nimic din viețile noastre nu era așa. Nu renunțaserăm niciodată la nimic. Capitonam totul și ne beam amarul cu zahăr. Nu făceam nici un fel de pelerinaje. Teo a rupt tăcerea:

— Mi-ar plăcea să fac așa ceva.

Teo era însurat de trei ani și lucra într-un birou ca programator de softuri. Oriunde mergea își lua și nevasta. Și câinele. Viața lui imaginară era plină de peisaje sălbatice și furtuni.

— Ăsta n-ar trebui să se cheme Discovery Channel, a spus Emil. Ar trebui să se cheme Death Channel. Oamenii care lucrează în birouri uită că sunt vii. Dorm pe ei. Au nevoie de mici doze dintr-astea de moarte de la televizor. Ce zici de asta, a

continuat Emil: un tip înghețat și flămând, însoțit de o echipă de filmare. Special pentru serile noastre urbane pe canapea, cu sendvișurile în mână. Ca să ne aducă aminte că natura e letală.

E adevărat, m-am gândit. Știința era doar un pretext. Multe dintre emisiuni erau despre supraviețuirea în sălbăticie, despre vânătoare și căutarea proviziilor, despre rezistența la temperaturi extreme. Altele prezentau diversele moduri în care te poate omorî planeta. Te putea omorî pe neașteptate; cu avalanșe și cutremure, vulcani, tornade și tsunami. Te putea omorî când ți-era lumea mai dragă. Cum zice și Biblia. Apoi erau toate animalele alea ucigașe, rechinii, șerpii, felinele și paraziții microscopici care îți invadează organele în timp ce schimbi faianța în bucătărie. Sau reconstituirile atrocităților comise de ucigașii în serie; sociopați violenți deghizați în colegii noștri de birou și în vecini noștri – cei pe care îi salutăm zilnic și cu care împărțim lifturile. Și emisiunile despre familii obișnuite americane, care se duc în vacanță și sunt răpite de rebeli stângiști sau de triburi sălbatice. Exista o emisiune care se chema *N-ar mai trebui să fiu în viață*, unde se reconstituiău aventuri în sălbăticie sau excursii pe munte care se sfârșiseră înfiorător. Și peste toate, aveai documentarele despre cum ar putea dispărea deodată viața de pe Pământ. Ne-ar putea lovi un meteorit gigantic, ridicând în aer un nor negru de cenușă, întunecând soarele, trimițându-ne pe urmele dinozaurilor.

— Death Channel e opțiunea de cablu pe care o alege toată lumea, a spus Emil. Ce crezi, de ce e așa? Pentru că înghițim deja moartea, în fiecare clipă, cu lingurița, și știm asta.

— Da, e interesant, a spus Teo, uitându-se la scrumiera în care-și scutura țigara. Dar eu ziceam doar să mergem câteva zile pe munte.

— Nu te oprește nimeni, i-a răspuns Emil.

— Așa zici tu?!

— E ca aia cu gâsca din sticlă, am intervenit eu.

S-au uitat amândoi la mine. Fusesem tăcut până atunci.

— A, căcat! a zis Emil.

Era o scenă în scenariul pe care îl scrisesem pentru el în urmă cu câțiva ani, în care două personaje vorbeau despre gâsca din sticlă. „Vali, asta poate ar merge la o piesă de teatru“, a spus atunci Emil și a tăiat cu roșu tot dialogul, „dar nu pot să bag budisme în film“. După care a făcut filmul și nu m-a plătit. Acum era prima dată, după un an de zile, când stăteam de bună voie în aceeași încăpere cu el.

— Sună așa, i-am spus lui Teo, ignorându-l pe Emil: dacă pui un pui de gâscă într-o sticlă și o hrănești până crește, cum poți s-o scoți fără să o omori sau să spargi sticla?

Teo mi-a aruncat o privire opacă.

— E un *koan*, am continuat eu. O ghicitoare. Un călugăr s-a dus odată la un maestro zen ca să afle soluția la problema asta.

Teo a luat o gură de bere. Emil s-a lăsat pe spate, cu brațele strânse la piept.

— Și, care-i răspunsul?

— Maestrul a bătut din palme cu putere și l-a strigat pe călugăr pe nume.

Am bătut o dată din palme în dreptul nasului lui Teo. A tresărit.

— „Da, maestre?“, a spus călugărul. „Vezi? a zis maestrul, gâsca a ieșit.“

— Asta a fost de doi bani, mi-a spus Emil. Să bați așa din palme.

Am tăcut toți trei pentru o clipă și din bucătărie s-au auzit râsetele femeilor. N-avea nimic de-a face cu ce spuseseam. Dincolo, se distrau mai bine.

— Și asta e tot? a întrebat Teo. Gâsca a ieșit?

— E un *koan*, un raționament imposibil. Nu te ajută la nimic dacă te gândești la el din interior.

Trebuie să te distanțezi. Mintea creează probleme fără sens. Te prinde în capcane în care stai ca o găscă în sticlă, incapabil să vezi ieșirea. Dar în realitate găștele nu stau în sticle. Tot ce trebuie să faci ca să scapi de problemă este să te trezești. Numai în vise sunt găște prinse în sticle. Ca tine, cum stai aici, înconjurat de obiectele astea cumpărate de tine și de planurile pe care ți le-ai făcut și obligațiile pe care ți le-ai luat față de alții. Și crezi că toate astea au o realitate obiectivă. Asta e o găscă în sticlă. De fapt, ai putea să te trezești mâine-dimineață și să te duci unde vrei.

Suntem capabili să transformăm nebunia în realitate obiectivă, mi-am continuat eu ideea. Uită-te la orașul ăsta. Uită-te la Casa Poporului, produs al imaginației unui dictator, un om prins în propria lui piesă de teatru – nu e reală Casa Poporului? Și uite cum umbrește tot orașul, ca o imagine de coșmar. Visătorul a murit, dar noi ne mișcăm, treji, prin visul lui.

— Casa Poporului, a spus Emil, e ca o bășină într-un lift aglomerat. Ce-a fost a fost. Cel mai bine e să ne prefacem că nu s-a întâmplat.

Emil a tras o bășină, dar n-a râs nimeni. Teo părea deprimat, preocupat de ceva.

În scurt timp, m-am ridicat să plec. Mai mult de atât nu puteam să-l suport pe Emil. Sau pe Teo, cu fața lui de pușcărie. Mă simțeam înghesuit, cu Miki sub masă, blocându-mi picioarele. Balele lui mi se uscaseră pe pantaloni, o pată argintie, ca dâra unui melc, pe blugii negri. De afară venea o briză caldă, mirosind a început de vară, și voiam să ies la o plimbare. M-aș fi plimbat cu Andreea, poate ne-am fi oprit și la o bere, numai noi doi, undeva sub frunzișul unor copaci.

M-am dus la bucătărie. Femeile s-au oprit din vorbit când m-au văzut în cadrul ușii.

Dia stătea cu fața înspre mine, sprijinită de caloriferul de sub fereastră, pe jumătate așezată, pe jumătate ridicată, cu picioarele întinse înainte,

lipite unul de altul. Degetele încălțate în espadrile negre arătau înspre mine. Dacă ai fi pictat camera din perspectiva mea, centrul tabloului ar fi fost șoldurile ei. În realitate nu stătea cu șoldurile împinse provocator înaintea. Dar așa părea.

De câte ori mă nimeream în aceeași camera cu Dia, îmi bățaiam nervos piciorul sau ciocăneam cu degetele în masă. Când îmi dădeam seama, mă opream. Și deveneam conștient de corpul meu, de postură, de gesturi și nu mai reușeam să mă port natural. Vorbeam numai ca să spun vorbe. Jucam un rol.

Mi-a luat doar o clipă să-mi mut privirea către chipul ei.

A clipit.

Păstra încă urma unui zâmbet, efect al discuției lor misterioase. Își ținea brațele încrucișate la piept.

M-am uitat apoi în jos, la Cati, așezată la măsuta din dreapta, și am văzut că și ea mă privea. Se împrietenise cu Dia în perioada aia când ne vedeam des cu Teo și Dia.

Apoi am privit-o pe Andreea.

Încăperea asta era și mai înghesuită decât cea din care plecasem.

Era plină de borcane cu murături. Pe blat, pe rafturi, și asta era probabil numai surplusul. Cu siguranță existau altele și în debara, și în dulăpioare. Iar pe podea stăteau aliniate borcane uriașe, hexagonale, tot cu murături. Toate legumele și fructele din lume erau murate sau conservate acolo. Straturi de culori ingenios combinate, ca steagurile unor țări fictive.

— Trei muze și o grămadă de murături, am spus.

— Ia pentru acasă, dacă vrei, a spus Dia. Mama lui Teo ne tot trimite. Teo n-are voie să mănânce, din cauza problemelor lui cu tensiunea.

— Nu, mulțumesc. Și noi primim.

S-au spus și altele. Așa și pe dincolo. Pe urmă am plecat cu Andreea. În lift am stat tăcuți.

Am mers printre șirurile de blocuri până la stația de metrou Titan, pe sub crengile înflorite ale castanilor. Până și cartierele astea, atât de sumbre iarna, se transformă pe măsură ce se apropie vara. Teii și magnoliile înfloresc și verdeța acoperă betoanele. Ar fi putut să fie o plimbare plăcută. Simțeam în nări pământul răsuflând în aerul nopții. Dar din momentul în care rămăseserăm numai noi doi și hurelul liftului, i-am văzut privirea ezitantă, mânioasă și m-am prins că aveam o problemă.

Insectele roiau în lumina felinarelor. Un liliac a foșnit încetișor pe deasupra noastră. De departe, poate dinspre una dintre terasele unui parc, se auzeau muzică și voci.

— Probleme cu tensiunea? Nu mi-a spus niciodată că are problemă cu tensiunea. Credeam că e o boală a bătrânilor. Poate de asta era îngrijorat. E foarte încordat. Pe vremuri, când s-a cunoscut cu Dia, era rocker. Aș zice că n-a mai atins de mult coardele chitarei. Ce dracu' se întâmplă cu noi? Mi-a zis mai demult că are dureri de cap. Migrene severe. Poate ar trebui să fumeze mai puțin. Murăturile n-au omorât niciodată pe nimeni.

Speram să o fac să se relaxeze, să o scot din gândurile ei, dar a luat vorbele mele ca pe o provocare. Se încrunta în timp ce treceam pe sub arborii parfumați. Și mă auzeam vorbind prea mult. Toată vorbăria asta cu lumea, atâtea cuvinte, și fără să comunicăm deloc. Mi se părea din ce în ce mai apăsătoare, ca o greutate pe piept. Da, ce era cu noi toți?

Ne-am întesit pașii. Când au început să se vadă luminile bulevardului, și-a dat drumul:

— Și cum adică *trei muze*, ce voiai să spui?

Am început să mă bâlbâi. Pentru o clipă chiar am crezut că spusesem ceva groaznic.

Adevărul e că nu conta. Orice aș fi spus putea fi folosit ca dovadă împotriva mea. Dacă mă

apăram, nu făceam decât să suplimentez dovezile, să adaug probe la un proces tot mai complex. Dacă Andreea se simțea rău era, din câte se pare, din cauză că eu intenționasem să o fac să se simtă așa. Dacă îi explicam, cu blândețe, că înțelesese ceva greșit, eram acuzat că încerc să-mi ascund intențiile sau să mă justific. Comunicarea degenerase într-o asemenea stare de isterie, până în punctul în care de obicei îi spuneam că e nebună, chiar înainte să înceapă. Nu voiam să o las să arunce în mine cu acuzații.

Am început să râd și nu era un râs prea plăcut, pentru că mă simțeam intimidat și nervos.

— Și o grămadă de murături? Asta ce-a însemnat? O să mă trezești la noapte din somn să mă întrebi ce-am vrut să spun de fapt? Murături, asta înseamnă!

Am oprit un taxi și ne-am urcat în el. Pe drum ne-am abținut de la orice comentarii. Asta n-a făcut decât să ne epuizeze nervos și am izbucnit și mai rău odată ajunși acasă, când ne descălțam în hol. Cearta a continuat în bucătărie și apoi în sufragerie. Până când am spus eu gata, ne ajunge pentru o seară, chiar trebuie să ne culcăm.

Și în pat, pe întuneric, ea a luat-o de la capăt. Ca o ciocănitoare agățată de trunchiul unui copac, găurindu-l. Odată, în timpul uneia dintre sesiunile noastre nocturne, i-am spus că dacă nu tace, o strâng de gât. A sărit în picioare, a aprins lumina și m-a privit șocată, amuțită. Mi-a reamintit că lucrează cu femei victime ale violenței domestice și a început să plângă. Lucrează pentru ele, pentru femeile cărora bărbații lor le făceau asemenea lucruri. „Ce mi-ai spus tu e inacceptabil într-o relație.“ „Hai, doar știi că n-aș face așa ceva.“ „Te strâng de gât e o amenințare, ce altceva să fie?“ „E doar o expresie. Eram nervos.“ „Asta am zis și eu. E o expresie a furiei îndreptată către mine. Sunt mai firavă decât tine și tu mi-ai amintit de această vulnerabilitate.“ Poate că era mai firavă decât

mine, dar când ne certam știa să mă ducă fix acolo unde deținea ea controlul. M-am simțit prost din cauza celor spuse, ne-am împăcat și am jurat să nu mai spun niciodată așa ceva. Și n-am mai spus. Doar am gândit-o.

Nici măcar n-aș fi putut să reproduc ce ne spuneam în timpul certurilor. Era alt dialect, alte registre de comunicare, iute, înțepătoare, de nereținut. Bolboroseală. Spuneam numai lucruri cu sens limitat, denaturat.

Mi se cerea întotdeauna să mă explic. Și n-aveam nici o idee.

Se pare că în seara aia comisese o serie de crime, numai pentru că mă văzusem cu prietenii.

M-am izolat de multă lume în perioada în care am stat cu Andreea. Moartea socială prin căsnicie, atât de comună multora. Nu-i plăceau prietenii mei și nici lor de ea. Acum îmi reproșa că am forțat-o să-și petreacă seară cu Dia, „scârba aia de intelectuală falsă“. (Dia ținea un seminar la universitate, ceva despre semiotică – purta ochelari de citit și Andreea mi-a descris-o, din primul moment în care a văzut-o, ca pe o „bibliotecară-porno“). Nu știu dacă voia să spună că e o intelectuală falsă sau falsă în general, mă depășea, vorbele mă atacau prea repede. Îl ura, zeloasă, pe Emil, fiindcă îmi trădase prietenia, și își păstrase același zel și după ce mie îmi trecuse supărarea, lucru pe care mi-l reproșa de asemenea – e clar că n-aveam principii dacă puteam să stau în aceeași camera cu el și să beau de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Un om care publică o carte despre care știe că e fără valoare, doar ca să facă niște bani. Un escroc înăscut, care își înșela prietenii. N-o plăcea nici pe Cati și cred că asta se întâmpla nu pentru că se împerechease cu diavolul, ci pentru că se împerechease o dată cu mine. Probabil părușeră că se simt atât de bine toate trei împreună, acolo, în bucătărie, tocmai pentru că nu se simțeau

deloc bine. Femeilor le place genul ăsta de spectacol.

Odată mergeam prin piața Obor, amestecul ăla de bazar oriental și mahmureală post-comunistă – pensionari ponosiți cu sacoșele lor, grătare cu mici fumegânde, noroiul rămas după topirea zăpezii, vânzători agresivi de usturoi sau de ciorapi dintre cei mai ieftini, care se destramă la călcâi într-o săptămână – și m-am uitat la o țigancă tânără. Cânta, unduindu-și tot trupul, urcată pe niște trepte, ca pe o scenă, mai sus cu un cap de restul mulțimii. Una dintre țigăncile alea ardelence, îmbrăcate extravagant, care nu seamănă cu țigăncile obișnuite. Descendenți blonzi ai unui trib misterios, veniți cândva, în timpuri imemoriale, din nord. I-au văzut pe țigani și au hotărât să le preia stilul. Fata asta avea ochi albaștri și notele cântecului ei se înălțau clare și vesele pe deasupra haosului unei lumi scufundate. Nu înțelegeam nimic din ce cânta, doar îi auzeam sunetele auzii, ușoare, jucăușe ieșindu-i din piept. Ne-am privit fugar și am zâmbit. Era și puțin flirt, dar nu unul viclean, meschin. Era ceva pur: doi vagabonzi, unul de șaispe ani, făcându-și numărul la oraș, celălalt mult mai în vârstă, cărându-i femeii lui sacoșele de cumpărături.

Andreea s-a scufundat în mohoreală, fizic, i-au căzut umerii, privirea i s-a înfipt în pământ. Inutil să-i spun că zâmbisem de dragul cântecului și de dragul frumuseții momentului.

Ne întorseserăm în mizeria, duhoarea și dezechilibrul lumii căzute și ne târâiam înspre stația de metrou.

Nu contează, îmi tot spuneam. Nu contează.

Dar nu era adevărat. Conta, și încă mult. Mă îndepărtam de ea. Și îmi pierdeam dorința de a mă întoarce.

Și astfel, în acele momente, când mă ancheta pentru infidelitatea mea, pentru venalitatea mea,

m-am gândit: Așa e, Sfințenia Voastră, aveți dreptate.

Eram conștient – în timp ce stăteam întins în pat și mă luptam cu paranoia ei, în timp ce vorbele îmi erau răstălmăcite și întoarse împotriva mea – eram conștient că pe undeva *sunt* vinovat. Acolo, în visele mele, în acele părți invizibile ale mele pe care femeile le văd.

Câteva zile mai târziu, Teo a luat drumul sălbăticiei.

Dar nu cu totul. S-a urcat în mașină și s-a dus în Italia. După o săptămână am aflat și eu.

M-am despărțit de Andreea înainte să aflu despre Teo. M-am trezit în dimineața de după cearta noastră. Ea trebuia să meargă la serviciu. Și eu la fel, să mă ocup de încă un episod din *Zi după zi*. Ne-am spus câte ceva. Mi-am împachetat niște lucruri.

Andreea a ieșit pe ușă. Părea definitiv. Urât. Urât și excitant. N-am mai reușit să dorm. L-am sunat pe producător și i-am spus că-mi dau demisia. Scrisesem ultimul episod. Apoi l-am sunat pe Ritzi. Tocmai se trezise.

M-am dus la el. Își lua micul dejun, biscuiți, unt de arahide, gem de căpșuni, cafea și un joint. Mă bucuram să-l revăd. Era unul dintre cei mulți cu care pierdusem legătura. I-am spus că am sfârșit-o cu jobul – și cu Andreea.

— *Cool*, mi-a zis, de parcă venisem să facem o vacanță pe droguri.

N-a întrebat nimic. Citea o antologie cartonată, jerpelită, de poezie persană. O ediție urâtă din anii '70 sau '80, luată dintr-un anticariat.

— Ascultă asta, mi-a spus:

Acest loc e un vis.

Numai cel care doarme crede că e real.

Apoi moartea vine ca zorile

și te trezești râzând

de ceea ce credeai că-i suferință.

— E frumos, Ritzi.

Și o spuneam pe bune. Mă simțeam sensibil. Ne-am băut cafeaua. Nu ziceam prea multe, așa că Ritzi și-a băgat în priză chitara bas, și-a pus câștile și a început să ciupească ușor corzile, iar eu citeam din antologie. Puțin mai târziu, a plecat să-și deschidă barul, la câteva străzi mai încolo, pe Covaci.

Primul lucru pe care l-am făcut după ce m-a lăsat singur a fost să-i curăț buda, ca să pot intra acolo fără să mă sufoc. Pe urmă i-am rezolvat și borcanele desfăcute de gem și unt de arahide, lăsate peste tot să prindă blană.

În seara aia m-am dus la barul lui și am băut până s-a închis. M-am întors la Ritzi și m-am instalat pe canapea cu un joint, primul după mult timp. După atâta bere, iarba m-a făcut să mă simt în vervă. Ritzi se uita pe fereastră cu un binoclu. La un moment dat mi-a șoptit pe un ton de mare urgență:

— Hei! Stinge lumina.

Am răsucit întrerupătorul veiozei.

— De ce vorbești în șoaptă, Ritz? l-am întrebat cu o voce normală.

Avea un binoclul lipit de ochi.

— Lucrează într-un bar, probabil, se întoarce pe la ora asta, se fâțâie un pic, se dezbracă... Are un corp perfect, părul lung, nici un iubit. Se plimbă așa, goală, prin casă, numai ca să se dea în spectacol.

Vorbea cu o voce joasă, răgușită.

L-am întrebat dacă pot să mă uit și eu.

M-am dus la el și i-am smuls binoclul de pe cap, autoritar ca un frate mai mare.

Nu se vedea decât fereastra luminată și o cameră goală.

— Nu se vede nimic.

— Trebuie să ai răbdare.

Am așteptat. A trecut o clipă prin dreptul ferestrei. Unghiul nu era bun și geamul era prea mic.

— Ritzi, e un tip! Ți-o freci uitându-te la un bărbat!

Dar nu era adevărat. Era o femeie, clar. O femeie tânără, zveltă, cu părul lung și drept.

Deși, în afara de asta, nu prea mai puteai distinge nimic altceva. Lentilele erau dubioase. Ritzi mi-a explicat cum se procedează: închizi ochiul drept și le reglezi pentru stângul, pe urmă închizi stângul și reglezi pentru dreptul, asta fiind pentru majoritatea oamenilor ochiul dominant.

În plus, mai era și așteptarea aia. Am simțit atunci cum se pot forma viziunile sub presiunea dorinței și a așteptării, a rugăciunii încordate și a respirației încetinite. Și când a apărut, era panoramică, pentru un scurt moment incandescent, am văzut-o de parcă era proiectată pe un ecran gigantic deasupra mea și mi-am oprit răsuflarea ca să păstrez viziunea aceea nemișcată. Ochii îmi erau atât de obosiți, că nu mai știam ce vedeam, doar că era o frumusețe din altă lume. Acolo, peste drum, era o fată care lucra într-un bar sau într-un club, care venise târziu acasă, singură, și se dezbrăcase, se demachiasse și stinsese lumina.

I-am dat binoclul lui Ritzi, m-am întors pe canapea și am rămas acolo în întuneric, cu băutura. Din când în când Ritzi spunea câte ceva.

— Se întâmplă. Acum se dezbracă.

Știam că nu vede nimic.

— Gata, a spus în cele din urmă. S-a terminat. A stins lumina.

Am aprins lampa noastră și Ritzi s-a întins să se dezmoștească și a schimbat muzica. Avea ochii obosiți și roșii.

— Ritzi, trebuie să-ți fac cunoștință cu niște femei drăguțe.

— Știi vreuna?

M-am gândit puțin. Știam câteva femei, unele foarte de treabă, și chiar singure. Dar când m-am gândit mai bine la ele și la Ritzi, au început să apară complicații și nu mi se mai părea o idee așa de bună. Cine eram eu să repar lumea?

Trăiam, din nou, prima mea seară de bărbat singur.

Ascultam cum se foiesc gândacii pe întuneric, printre borcane, hârtii și gunoaie. Probabil erau furioși că le luasem majoritatea borcanelor. Mi-i-am imaginat urcându-se pe mine în somn. Mi-am promis să cumpăr un spray a doua zi dimineată, la prima oră.

Am adormit târziu, în singurul oraș în care locuisem vreodată, și am visat că locuiam în altul. În somn credeam cu totul în realitatea acestuia și uitasem de orașul în care dormeam. În orașul din vis aveam un alt trecut. Aveam amintiri complicate despre viața mea acolo, aveam prieteni și obligații. Încercam să mă întorc undeva și, pe măsură ce mergeam, recunoșteam interioarele și clădirile, noi, dar familiare, cum e propria viață când îți amintești de ea, viață care fuge de tine în timp ce o trăiești și trebuie să ți-o aduci mereu aminte. Am urcat scări și am străbătut încăperi să întâlnesc pe cineva care avea să-mi dea o cheie, apoi am traversat orașul până am ajuns la o casă veche, iar casa era pustie, în afară de o cutie cu role vechi de film, pe care le trăsesem cu mult timp în urmă. Dacă le editam și le montam, aveau să fie capodopera mea.

Și când m-am trezit, pentru o clipă n-am fost prea sigur unde sunt. Monștri cărau firmituri ca pe niște bolovani pe o câmpie vastă, însoțită – un șir de furnici pe lângă fața mea, ducând în spate firimituri. Soarele strălucea prin fereastră și se răsfrângea în scândurile podelei pe care adormisem. Mi-am dat seama unde sunt. M-am bucurat că orașul din vis nu era adevărat, că nu trebuie să trec prin tot calvarul. Mă simțeam de

parcă muncisem toată noaptea și abia acum, la trezire, puteam să mă odihnesc. Îmi părea rău doar după rolele pe care nu filmasem niciodată nimic.

3

Să trecem cu repeziciune peste câteva săptămâni, până la momentul de la început: bat străzile, disperat de liber, încercând să-mi apuc viața mea nouă de undeva. La Ritzi nu mai sunt gândaci. Ritzi mă hrănește până mă lămuresc ce am de făcut mai departe și am prins gustul untului de arahide. Am auzit că prietenul meu Teo și-a lăsat soția și țara. Nu cred că parabola mea filozofică l-a determinat să facă asta, dar știu că am pus în cuvinte ceva ce se cerea de mult exprimat. Uneori, mai ales noaptea, mă întreb dacă nu cumva am puteri poetice magice. Și într-o seară, când admiram imaginea unor frumuseți nepământene, dându-mi seama că nu erau decât trucerile bătrânului meu angajator, Dia a apărut lângă umărul meu și am mers împreună la o plimbare.

Am ajuns în centrul vechi. Am trecut pe o stradă care arăta ca platoul unui film de război, după ce a echipa și-a strâns lucrurile și s-a cărat. Munca de renovare se lălăia de câteva luni și grămezile de nisip și dalele de pavaj rămăseseră abandonate. Prăvăliile falimentate și ferestrele acoperite cu scânduri completau tabloul. Firmele cu litere grosolane rămase din comunism semnalau frizerii fantomă, librării moarte. Două țigănci stăteau pe un prag improvizat din pietre de pavaj. Între balcoane atârnavă rufe pe frânghii. Bulinele roșii, metalice, de pe fațadele scorjite declarau clădirile ca fiind nesigure, în pericol la următorul cutremur – cutremurul era de mult așteptat. Am trecut pe o stradă aglomerată, unde se deschiseseră de curând trei baruri irlandeze. Mesele de afară erau pline, clienții se înghesuiau obedienți unii în alții. Urma o stradă pe care se excavase cam până

la un metru adâncime și în mijlocul ei, deasupra molozului și a buruienilor care năpădiseră totul, șerpuia o punte din scânduri de lemn.

Și am ajuns pe Covaci. Încă nu devenise o stradă la modă. Pisicile se fâțâiau pe mijlocul străzii cu pietroaie vechi, dispuse inegal. Dar erau semne că în curând și Covaci se va duce la vale. La colț urma să se deschidă un restaurant și mai erau două bărulețe noi, modeste, cu mesele scoase afară. Se începuseră unele lucrări, sub balconul unei case de secol XIX se înălțaseră schele și decorațiunile elegante erau refăcute. Cârpeala de noutate arăta deocamdată falsă pe fundalul general de decădere. În comunism, străzii i se spunea Kent. Aici veneai să cumperi țigări, blugi sau un aparat video de la țigani.

Un plop tânăr creștea prin crăpăturile unui balcon de la etajul întâi, peste drum de barul lui Ritzi. Era acolo de câțiva ani. Îmi plăcea să beau la o masă de unde puteam vedea strada și îi priveam pe localnicii care treceau prin gangul de mai jos, cel care dădea într-o curte interioară. Seara, bărbații din zonă stăteau pe partea cealaltă a străzii, pe pervazul de la ferestrele unui anticariat care se închisese cu ani în urmă, în pantalonii lor scurți, maiouri și șlapi, și beau bere din sticle de plastic de doi litri. Femeile și copiii se adunau tot acolo, cu sucuri și pungi colorate de snackuri. Era cartierul lor, înainte să apară peste noapte investitorii și barurile lor, cu canaturile ferestrelor din plastic de culoarea lemnului. În ultima vreme văzusem polițiști – și asta era ceva nou – cerându-le să nu mai bea în stradă. Îi fugăreau înapoi în curțile lor, departe de ochii lumii. La cutremur, vor fi îngropați sub dărâmături și primarul se va arăta surprins.

— Barul lui Ritzi, a spus Dia. De când n-am mai fost pe aici...

Ritzi cântase împreună cu Teo, pe vremea când aveau trupă.

— Hai, a spus ea, și a pășit peste prag.

Ritzi era la bar. Ne-a privit lung, încercând să înțeleagă ce se întâmplă.

— Hei, Ritzi, a spus Dia, zâmbind.

— Dia. Ce faci?

— M-am întâlnit cu tipul ăsta.

— Așa.

— Mai cânti?

— Uneori.

— Ceva show-uri?

— Uneori.

M-am întins după tejghea și mi-am luat telefonul. Îl lăsasem la încărcat.

— Ritz, ne dai o carafă de vin roșu?

M-am uitat la Dia să văd dacă e de acord.

— Da, și niște apă minerală.

— Așa te îmbraci tu pentru studenți? a întrebat Ritzi.

— S-au terminat examenele. De ce, e vreo problemă?

— Nici una. Arăți foarte bine.

Ritzi a umplut carafa și am vorbit puțin despre bar. Vocalistul trupei lui Teo și Ritzi deschisese barul în perioada în care se însurase Teo. Pe urmă s-a dus în Thailanda și nu s-a mai întors, iar barul a intrat în posesia lui Ritzi într-o formă nedefinită. Vorbeam fără să pomenim de Teo, reușiserăm să-l scoatem din discuție, ca să nu ne stricăm cheful. Când Ritzi s-a dus să servească un alt client, i-am făcut un semn Diei și am luat carafa la o masă din spate.

Vinul era bun, pe cât de gros și de greu poate fi vinul nou, și l-am băut încet, în timp ce străzile de afară se lăsau pradă înserării. Am vorbit despre centrul vechi. De câte ori venea acolo, a spus ea, era altfel; o clădire renovată, o stradă renovată sau în săpături. Dar așa fusese, cu pauze, dintotdeauna. După alegerile de cu un an în urmă, lucrările se opriseră. Primăria și firmele de construcții nu se înțelegeau la șpagă.

Am vorbit despre oraș și nimic despre noi. Încercam să nu mă uit la coapsele ei, peste care cădea, ușoară, rochia.

Dia îmi dădea întotdeauna impresia că mă ascultă cu toată atenția. Avea un cârlig înfipt în mine și îi plăcea să tragă de el, așa, de amorul artei. „Știi care e defectul tău?“, mă întrebase cu un an înainte, ținându-mi o mână pe umăr, apropiindu-și fața transpirată și strălucitoare de a mea, urlându-mi cuvintele în ureche, ca să acopere bubuitul muzicii. Se întâmplase la sfârșitul unei seri de beție și am simțit-o ca pe o îmbrățișare. Teo nu era prin preajmă. Băutura îl făcea retras, în vreme ce Dia devenea exuberantă. Era timpul să observ și eu că nu formau o pereche atât de reușită. „Ai prea multă demnitate. Ți-e frică să nu pari ridicol.“ Refuzasem să dansez cu ea, îi spuseseam că nu pot să dansez.

Afară se întunecase și nu mai eram singurii clienți ai barului. Conversațiile se încălecau. În curând, muzica urma să fie dată mai tare. Eram la a doua carafă. Dumnezeu mi-era martor, aveam o tonă de probleme, dar nimic atât de grav să nu poată fi reparat printr-o beție cu Dia.

N-am mai rezistat. Am luat o gură de vin și am întrebat:

— Sper să nu te superi că te întreb, Dia, dar unde s-a dus Teo?

A tras încet din țigară și ochii i s-au îngustat somnoroși.

— În Italia. Să muncească în construcții.

— Nu știu cum să zic, nu-l văd pe Teo pe șantier.

A făcut o pauză.

— Reconstrucție. Renovare. Un turn medieval din Toscana. Un turn de veghe.

M-am încruntat.

— Ciudat. Zicea că munca manuală e degradantă. Așa i-au spus lui părinții. Că e făcut pentru ceva mai bun. Știi cum sunt oameni de la

țară care muncesc pe brânci numai ca odraslele lor să aibă o budă unde se trage apa și să lucreze într-un birou... Dar cine știe... Când se întoarce?

— Căcat!

Pe moment n-am înțeles. Relația dintre noi părea să meargă ca unsă și Dia era într-o dispoziție bună, în ciuda faptului că avea cu un soț mai puțin.

— Miki!

Uitasem de câine. Și ea uitase.

Miki se pișase probabil peste tot până acum și făcuse canapeaua franjuri în furia lui câinească. Dia s-a ridicat în picioare. O trezise gândul că Teo a lăsat-o cu un animal împuțit. Îl uram pe Miki atunci. Îl uram și pe Teo, iubitorul ăla patetic de câini. De ce să-i crești de mici, să le oferi afecțiune și pe urmă să-i abandonezi?

— Mai vorbim, Vali. Pe curând.

— Clar.

M-a sărutat grăbită.

Dia era una dintre acele femei de vis care se preschimbă în fum când le atingi.

Am privit-o cum pleacă. Ritzi o privea și el. I-a făcut un semn din cap. Mi-am luat carafa și paharul la teighea și m-am instalat acolo, cu spatele la televizor. Ritzi credea că e important să țină unul, cu sonorul închis și imagini dintr-o partidă de golf sau snowboarderi coborând cu încetinitorul pe pantele munților. S-a sprijinit de bar și m-a privit.

— Nu trebuia s-o spui.

— Ce?

— Ce-ai spus, orice-o fi fost.

— Și-a adus aminte de Miki.

— Câinele?

— Câinele.

— Unde e Teo? Știi, n-am vrut să întreb.

— În Italia, renovează un turn în Toscana.

— E illogic, căpitane.

— Așa mi-a zis ea.

I-am povestit de ultima mea discuție cu Teo, cea cu gâsca în sticlă.

— În momentul ăla, avea bizar de mult sens.

— Da, eu ți-am spus-o pe aia cu gâsca.

— Tu mi-ai zis-o?

— Cu mulți ani în urmă.

— E ciudat că nu-mi amintesc. Credeam că am citit-o undeva.

— Da, e *koanul* pe care Nansen i l-a servit lui Riko.

— ...

— Mai vrei o carafă?

— Doar un pahar.

— Dacă n-o poți rezolva, dizolv-o.

Mi-a umplut paharul mare de apă cu vin.

— E ca nodul gordian.

— Da?

— Mi-ar fi plăcut să fiu acolo și să văd fețele preoților ăloră bătrâni și bărboși când s-a întors Alexandru cel Mare spre ei, cu sabia în mână: Are vreunul dintre voi ceva de obiectat la felul în care am rezolvat problema?

Ritzi s-a dus la celălalt capăt al tejghelei să servească un client. M-am sprijinit cu brațele încrucișate pe blatul de lemn și m-am gândit la Teo, pregătindu-se de culcare în sacul lui de dormit, pe podeaua turnului, obosit de muncă. Mi l-am imaginat trezindu-se în dimineața tăcută, strălucitoare, în peisajul toscan. Știam toți cum e acolo, din tablouri și din filme.

Mi-am băut vinul și m-am dus la toalete. Nu miroseau atât de urât ca de obicei, poate pentru că săptămâna abia începuse și nu erau prea mulți clienți. Mi-am clătit mâinile sub robinet. Nu era nici săpun, nici hârtie. M-am întors în aerul oarecum curat al barului – cu ușile și ferestrele deschise, primind căldura serii.

— Hei, Ritzi, de ce nu pui niște săpun la baie?

— De ce nu pui tu?

Nu-mi plătisem vinul în ultimele zile și ar fi trebuit să dau și eu o mână de ajutor la bar.

— Uite, ia o carafă. Mă scutește să-ți tot umplu paharul.

Ritzi s-a dus la celălalt capăt al tejghelei să se ocupe de clienții plătitori și a rămas să vorbească cu cineva.

Un film despre mine în acele momente, cum stăteam la bar, decuplat de la zgomot și mișcare, ar fi arătat fața mea în prim-plan, clară, între imagini tulburi deplasându-se în spatele meu, fără sunet. Sau cu un sunet grav, în surdină, exprimând transa adâncă a interiorității mele alcoolizate. Aproape că te așteptai să vezi algele tremurând în apele vâscoase ale fluxului.

M-am gândit la apartamentul pe care-l lăsasem cu două săptămâni înainte. Am locuit în el mai mult de patru ani și ultimii doi cu Andreea. Era la ultimul etaj al unui bloc cu patru etaje de pe Strada Latină, cu pisici care patrolau pe casa scărilor și vecini bătrâni care credeau că socialismul va ține la nesfârșit și puneau varză la murat în butoaie, la subsol. Holurile erau aglomerate de obiecte pentru care nu mai aveau loc în casă și dacă te prindea vreunul dintre ei și te ademenea în vizuina lui, cu vreun pretext geriatric, vedeai întotdeauna aceleași camere întunecate de plasele prăfuite de țăntări din geamuri, aceleași covoare rufoase cu modele șterse și aceleași fețe palide ca hârtia privindu-te. Un bec mai puternic de 40 de wați li se părea o extravaganta. Balcoanele erau atât de înghesuite cu dulapuri, valize, cutii și frigidere vechi, că nu intra nici un pic de lumină naturală în casă. Se baricadau în fața lumii, se îngropau de vii în colecțiile lor de obiecte inutile. I le-am descris o dată lui Ritzi și mi-a spus că în India cei din familii bune, când se pregăteau de moarte, își împărțeau bunurile și se retrăgeau în locuri liniștite ca să mediteze. Mi se părea un fel mai normal de a ieși din viață.

Unul dintre bătrâni murise și m-am mutat în apartamentul lui într-o zi de la începutul verii. Asta se întâmpla cu vreo patru ani în urmă. Copiilor și nepoților bătrânului le-a luat săptămâni să scape de toată hârțogăria, să scoată cărțile și mobila, să arunce ce era de aruncat și să le dea foc, să curețe totul cu detergent, să schimbe capacul de la toaletă și robinetele care picurau, să pună termopane în locul ferestrelor vechi, cu canaturi putrede – și totuși camerele încă păstrau urmele a zeci de ani din viața bătrânului. Erau acolo, pe peretele din spatele aragazului împrăștiat cu pete lipicioase de grăsime, în pereții îngălbeniți de milioane de țigări și de praful orașului. În cada antebelică așezată pe labe cu gheare gigantice, în smalțul sărit, pe sub care se vedea o fâșie lungă, murdară, de tablă. Și în parchetul răpciugos, care făcuse dâmburi pe lângă pragurile ușilor, după ce fusese o viață întreagă bătut sub tălpi. Un om văzuse fascismul, războiul, comunismul și capitalismul bandiților – toate ca fundal al dramelor personale, al ambițiilor și dezamăgirilor, bucuriilor și supărărilor – și ce vedea acum nu putem ști, e punctul unde ni se termină imaginația. Totul pare solid când trăiești în săptămâni și zile, singurul fel în care o poți face. O scoți la capăt, în cele câteva camere ale tale, îți iei ce ai nevoie de la viață, înțelegi puțin, restul îl visezi și într-o zi ești scos pe ușă, cu un cearșaf pe față.

Toate cărțile pe care le-ai citit se îngălbenesc acum, îngrămadite pe rafturile umflate, cărți prea uzate chiar și pentru anticariate. Teancurile de scrisori pe care le-ai primit și le-ai păstrat și ale căror expeditori sunt acum morți. Cutiile cu fotografii alb-negru, din care acum nu mai stârnesc interes decât hainele caraghioase ale personajelor și coafurile lor bizare. Sau, înaintând în timp, fotografiile în culori arse și părul bărbaților mai lung. Apoi apar costumele de baie, plajele și grătarele, când eram tineri, în epoca de aur a

comunismului. Dar ce poți să faci acum cu gunoaiele astea? Tablourile de pe pereți, mobila parădită, cu piese desperecheate, toate brizbizurile și suvenirurile – e greu de spus ce semnificație aveau sau măcar dacă le-ar primi vreun magazin de vechituri.

După ce s-a rezolvat cu tot talmeș-balmeșul ăsta, m-am mutat acolo, simțindu-mă nemuritor, cu singura mea geantă în care înghesuisem toate lucrurile pe care le aveam, plănuiind să văruiesc pereții. Eram în plină ascensiune, îmi câștigam dreptul la ceva spațiu și la un dormitor inundat de soarele dimineții.

În primele câteva zile am mers pe vârfuri, ca un musafir, de teamă să nu fac zgomot. Pe urmă am văruit, am rașchetat parchetul, am dat muzica mai tare și am exorcizat casa de duhuri. În scurt timp, mi-am adus prietenii să mănânce și să bea acolo, am adus din nou femei, îmi petreceam seri îndelungate singur, citind și privind de pe balcon acoperișurile, curțile și blocurile din depărtare, toate aflate mereu sub un alt cer, altă lumină, și mă simțeam de parcă aș fi fost unicul element stabil în miezul lumii schimbătoare, ținându-o adunată prin contemplare și amintire.

Și primele mele piese fuseseră puse în scenă. Am câștigat un premiu. Oamenii de la televiziuni voiau să stea de vorbă cu mine.

N-aveam multe. Niște haine, o saltea pe podea și puțină mobilă. Îmi place spațiul. Spații goale, liniște și lumină naturală.

Poate ar fi trebuit să-mi iau o femeie japoneză și să organizăm ceremonii ale ceaiului în camerele goale. Dar Andreea nu e japoneză și când s-a mutat a trebuit să cumpărăm o mașină de spălat – până atunci spălam la mână fără probleme –, așa că atunci când ieșeam din duș trebuia să ne strecurăm între mașină și toaletă. Aveam nevoie de dulapuri pentru hainele ei – atât de multe haine, că nu apuca niciodată să le poarte pe toate, nu i-ar fi ajuns

zilele dintr-un an întreg, și aveam impresia că de fiecare dată când ieșea din casă se întorcea cu câte o țoală și voia să afle cum mi se pare. Întotdeauna mi se păreau în regulă. Luate separat, nu era nici o problemă cu ele. Efectul cumulativ mă enerva. La fel cu pantofii, erau peste tot, curând începusem să mă împiedic în ei. Umpluseră dormitorul și holul. Apăreau pe rafturi. Pe urmă am început să dau peste tot de borcănase – în bucătărie, în baie, oriunde – cu mărgelile, inele, agrafe și smacuri decolorate de soare. Stresat de proliferarea obiectelor, am adus un tâmplar să facă un muzeu special al pantofilor, într-un alcov în dormitor, un fel de bibliotecă pentru pantofi, și asta a rezolvat problema pentru o vreme. Dar veneau alți pantofi, cei noi. Apartamentul meu – și al ei, bineînțeles – era un vortex, o gaură neagră care înghițea pantofii, textilele și toate fleacurile din univers.

De la început îmi plăcuse cum se îmbrăca – cu gust, inventiv, sexy; limbajul bogat al feminității – dar nu înțelegeam cu adevărat proporțiile acestui fapt. Credeam că are deja tot ce-i trebuie, pentru că nu mă prinsesem încă. Să deții obiecte frumoase era o bucurie pură, obiecte a căror frumusețe ținea de infinitatea nuanțelor.

Și adevărata creativitate, finețea expresiei, implica verbul „a merge“. Unele lucruri *mergeau* cu altele. Și pe lângă combinațiile de culori și materiale, trebuiau luate în calcul și anotimpurile, gradele de formalitate și celelalte. Îmi erau explicate cum îi explici unui analfabet, într-o gramatică cu enorm de multe forme flexionare, cum se acordă adjectivul cu substantivul în caz, număr și gen, dar numai dacă e marți și o zi însorită. Și poșeta trebuia să *meargă*. Pe măsură ce mă educam, am început să observ hainele purtate de femei pe stradă și mi-am dat seama că un oraș întreg de femei transmitea semnale pe care bolovanii de bărbați, limitați de libidinoșenia lor, nu știu să le citească. Capricii și mode treceau

peste oraș în valuri și marea, crescând și scăzând, preschimbându-se la nesfârșit, propulsate de semnalele tăcute pe care femeile și le transmiteau unele altora.

De câte ori vizitam un loc nou împreună trebuia să luăm câteva suveniruri, mărunțișuri, flecuștețe zornăitoare. Ustensile pentru bucătărie, ornamente. Și mai erau și zilele de naștere, onomasticele, Crăciunul, și cum deja aveam de toate, trebuia să ne luăm încă un set din fiecare. Aveam deja un ceainic, așa că ne-am luat un altul, atât de frumos ornamentat și delicat că nu puteai face ceai în el, așa că n-avea decât să stătea pe un raft și să fie drăguț, asta era singura lui menire. Când eram întrebat dacă îmi place un obiect sau altul, atât de drăguțe, cum aș fi putut să argumentez împotriva drăguțeniei și să pretind că am nevoie de spațiu?

Dar mie îmi place spațiul. Îmi place să fie gol în jurul meu.

Într-o noapte m-am trezit brusc, s-a trezit și ea și m-a întrebat ce s-a întâmplat.

— Nu pot să respir, i-am spus.

— Deschide fereastra.

— *E* deschisă.

Să ne separăm ar fi însemnat să plec eu. La vremea aceea devenise deja locul ei, nu mai era al meu. Ar fi fost o nesimțire să-i cer să-și mute toate lucrurile alea. Și – dacă poți să crezi una ca asta – mă durea să las pereții ăia și tot ce se găsea între ei! Viața noastră, dragostea noastră erau ambalate în gunoiul ăla!

Ce povestesc acum despre acea perioadă e ca să explic în ce stare era mintea mea și de ce vorbeam despre găște închise în sticle.

E valabil și pentru piesele de teatru, și pentru dragoste, și pentru viața între pereți. Proiectele și proiecțiile tale presupun o anumită soliditate, impun un tip de constrângere, care nu are nici o validitate ultimă. Te pierzi în piesa ta de teatru.

Trebuie să tragi un pumn și să faci gaură în perete ca să ieși în realitate. Și s-o iei la picior.

Probabil fac prea mare caz de pantofi. Aș fi putut să rezolv mai bine problema lor.

Să zicem, deci, că a fost vina mea.

Mi-am împachetat totul în aceeași geantă cu care venisem și am plecat.

Femeile și nevoia lor de obiecte. Poate că înțelegeam dacă aș fi putut să cuprind nebunia asta a lor cu pantofii. Cumva o înțeleg, în sensul că pot să scriu câteva fraze în care s-o explic. La fel aș putea face și cu teoria relativității – timpul se oprește când atingi viteza luminii și așa mai departe – dar adevărul e că abia mă descurc cu mersul trenurilor într-o zi obișnuită.

Femeile scormonesc plaja să găsească scoici și pietre drăguțe. Le pun în buzunare și le aduc acasă. Vor să posede frumusețea, să o facă atributul lor personal. Și bărbații vor să posede femeii, și asta e tot cercul, despre asta e vorba. Ridicarea orașelor, acumularea averilor, elaborarea teologiilor – toate vin din asta. Și teribila presiune pe care o suportă bărbatul – compromisul pe care el însuși îl imploră în genunchi, supus și exilat, târgul pe care îl face cu femeia pentru a i se permite să trăiască în strălucirea frumuseții ei, care e doar codul ascuns al fertilității feminine – ajunge să erupă în orgii de violență. Armatele lui Ginghis Khan, valuri de călăreți care pârzoleau lumea, oraș după oraș, spărgeau și intrau cu forța, luau tot ce voiau fără să spună te rog sau mulțumesc, fără să-și șteargă cizmele în prag. Elicopterele armate zburând pe deasupra bazarelor aglomerate ale unor orașe antice prăfuite, echipajele lor antrenate cu filme și jocuri video, trăgând cu rachete în băieții răi de dedesubt. Nu-ți trebuie decât un buton, nici măcar nu e real, poți să privești de sus, din aer, sau de pe un ecran cum se fac praf un baraj, o fabrică sau jumătate de oraș. Mă fut pe tine, civilizație, mi se rupe cât ți-a luat să le construiești, asta e

mesajul. Și ăsta e un mod de-a face față stresului pe care ți-l provoacă un apartament aglomerat.

Cel puțin așa vedeam eu lucrurile în ultimele zile, pe când încercam să scap de jugul vinovăției. Vina de a fi făcut pe altcineva să sufere.

Ah, cum curgeau lacrimile și ce fraier eram! Devenise un reflex condiționat ăsta, să mă simt vinovat de câte ori plângea ea! Indiferent dacă plângea la un film, pentru că avea crampe menstruale sau pentru că avea un șef exagerat, mă simțeam vinovat. Nu mă puteam abține, mai ales că de obicei eu eram cauza acestor lacrimi. Ce făcusem și spuseseam sau nu făcusem și nu spuseseam sau ceva infinit mai subtil, ceva pentru care trebuia să stăm unul cu altul și să comunicăm o oră, două ca să descoperim împreună izvorul lacrimilor ei. Bineînțeles, copiii mici plâng de zece ori pe zi, doar ca să se asigure că e cineva acolo care îi ia în brațe, empatizează cu durerea lor sau sentimentul lor de nedreptate, frustrarea sau plictiseala. Dar sunt femeile care o țin așa și la maturitate. Și unii bărbați le iau foarte în serios, cum făceam eu, și se simt vinovați de fiecare dată.

Sigur, țărăncile, după o zi de muncă, sau femeile sărace din mahalale, cu zece copii de crescut, nu plâng. Ele știu că circuitul apei în natură n-o să rezolve nimic. Femeile obeze plâng, dar numai în filme și în cărți, ca să creeze o situație comică. Nu suferința sau lupta face lacrimi de calitate, ci prezența valorizantă a unui public solemn.

Și ce se poate spune despre un bărbat care le refuză?

Se spune: „E incapabil de iubire!“.

Și iată-mă la Ritzi, un vagabond, tânjind după camerele pașnice și luminoase care îmi aparținuseră cândva, pierdut în surzenia subacvatică, când Ritzi s-a aplecat spre mine și mi-a spus ceva. Apoi a bătut din palme în dreptul feței mele, să mă aducă înapoi la realitate.

— Ce e?

— Mai vrei ceva de băut?

— Da, și pe urmă o să ies să mă plimb.

După a doua carafă am plecat din bar. M-am învârtit puțin în mijlocul străzii, urmărind prin fereastra deschisă toată viața care plutea înăuntru, în urma mea. Am trecut prin centrul vechi, peste punțile de lemn atârnate deasupra străzilor excavate, pe aleile pavate unde apăruseră barurile noi, de parcă excesul de fațade kitschoase ar fi fost contrapunctul pe care mizeria generală ne făcea să ni-l dorim. Prin vitrinele plate ca niște ecrane gigantice se vedeau frânturi de fețe apropiate de altele, urlându-și conversațiile peste bubuitul muzicii. Inima orașului bătea, alimentată cu bani grei, dar mie totul mi se părea derutant. I se spunea distracție, însă pentru mine era ca o corvoadă.

Aveam inima frântă, asta era tot. Nu puteam duce atmosfera aia.

De ce am suportat atâta timp certurile și gelozia? De ce m-am instalat în mizeria aia, de ce am târât după mine atâta nebunie până mi s-a îmbolnăvit sufletul?

Pentru că, printre altele, ea era un om bun. Era un om bun și voia să facă bine.

Era un om atât de bun că toți ceilalți o dezamăgeau și o răneau. Toți o dezamăgeau, în afară de Dumnezeu, care se ținea la distanță. Distanța era cheia. Oricine stătea prea aproape de ea o încasa, mai devreme sau mai târziu; familia, prietenii, colegii, eu. Dar pentru săraci avea iubire infinită, pentru orfani și pentru femeile bătute care n-aveau unde să se refugieze. Lumea era un loc bolnav, dar ea era de partea bunății.

Lucra cu victime ale violenței domestice la un ONG care se numea *Femei, împreună*. Ajuta femeile prinse în relații abuzive să-și găsească locuri sigure unde să stea și apoi locuințe pe termen mai lung. N-a trecut mult de când eram împreună și am început să-i vizitez și eu pe oamenii ăia și să aflu

câteva ceva despre cazurile lor. De obicei era vorba de un bărbat care încerca să-și suprime senzația de inutilitate înecându-se în băutură și bătându-și femeia. Iar femeile nu puteau face nimic, decât să-și trimită copiii la cerșit.

Mă întorceam de la postul de televiziune, după o după-amiază în care produceam triumfuri amoroase, minciuni și alte complicații pentru *Zi după zi*, și pe urmă lucram pentru Andreea, reparam vieți stricate. De obicei avea un teanc de hârtii pe masa din bucătărie și eu o ajutam să-și scrie și să-și redacteze materialele pentru campaniile media sau apelurile către donatori. (Jumătate din muncă însemna convingerea celor cu bani, obținerea donațiilor de la bănci, hoteluri de cinci stele și companii petrochimice.) Îmi lua câteva ore bune și munca asta. Mă ajuta să mă simt mai bine după orele de la televiziune, unde pompam scene și le discutam cu regizorii și producătorii, adăugam la ele, tăiam și schimbam.

— Prin urmare, Tania se întoarce acasă și îi găsește pe Bobi și pe Gina împreună, spunea regizorul, dar ține-o pe Tania câteva săptămâni în șah. Fă o scenă în care să arăți că Tania refuză să vadă realitatea. Spectatorii vor muri de plăcere întrebându-se cât îi va lua să adune doi cu doi.

— Refuză să vadă realitatea?

— Exact. Și ai nevoie și de o scuză, pe jumătate plauzibilă, pentru Bobi și Gina.

— Ginei îi intrase ceva în ochi, Bobi se uita să vadă ce e.

Treceam de la asta la copiii săraci care trăiau într-o clădire prăpădită în centrul capitalei noastre, fără apă sau curent electric, și aveau nevoie de acte. Nu se puteau înscrie la școală fără acte. Mama lor încerca disperată să-i hrănească și să-i bage la școală. Avea nevoie de câteva ore libere în care să poată munci ca măturătoare de stradă.

Prejudecățile față de țigani o înfuriau pe Andreea. Îi dădeau lacrimile când se gândea că o

femeie care se zbate pentru copiii ei și o viață cât de cât decentă ajunge să fie și victimă a prejudecăților rasiale. „Ar trebui să vezi ce curat e la ei. O cameră pentru toți patru, ea și copiii ei frumoși. E curat lună și n-au decât un robinet cu apă în curte, unul la toată clădirea. Bărbatul i-a plecat. O bătea. Și școlile nu-i iau copiii pentru că n-au acte. Femeia n-a învățat să scrie și să citească.“

Puneam osul la treabă și completam formulare pentru femeia aia. Chiar și pentru un om alfabetizat era complicat să intre în legalitate. Birocrația le pune cetățenilor obstacole în cale, obstacole pe care funcționarii le înlătură cu plăcere în schimbul unor atenții. E bizantin, e kafkian, e bacșiș, spune-i cum vrei – e un sistem construit special să te facă să alergi năuc în cerc. Prin comparație, lucrul la *Zi după zi* mi se părea o treabă ușoară. În perioada aia am renunțat să scriu teatru. Era prea frivol. Mă obișnuisem să cred că literatura era necesară civilizației și dădeam peste oameni cărora li se refuzau drepturi fundamentale pentru că erau analfabeți. N-avem nevoie de poezie, teatru și povești, prieteni. Ce ne trebuie în primul rând e ca fiecare cetățean să fie capabil să citească un contract.

Când nu lucram pentru *Femei, împreună*, găteam, făceam cumpărături și curățenie și spălam rufe. Andreea n-avea timp pentru treburi casnice. Să le pună altora casa în ordine era deja destul de obositor. Când i-am sugerat o dată să-și facă patul, mi-a spus că mai fusese în astfel de relații, în care femeia e considerată o servitoare, și nu mai avea de gând să joace rolul ăla. Nici nu mai pomeneam de curățenie, mă făcea să mă simt ca un nerușinat sau ca un isteric, dacă mă plângeam că mă împiedic de pantofii ei. Câștiga bine muncind pentru săraci. Avea deci de unde să dea bani pe pantofi.

Da, iubea toți săracii, oprimații, femeile bătute și copiii lor și îl iubea pe Iisus, dar noi toți ceilalți eram o dezamăgire.

Nu-l plăcea pe Ritzi. Nu-l plăcea din cauza unei glume.

Într-o vineri seara stăteam amândoi în barul lui Ritzi și era plin. Mă sprijineam de tejghea, Andreea lângă mine, frumoasă, tocmai fumasem un joint cu Ritzi în spate și muzica avea claritatea veselă pe care i-o dau drogurile. Eram fericit.

— Hei, a spus Ritzi, aplecându-se spre noi. Ascultați una bună.

Și știam că o să fie așa. Orice voia să spună, sigur urma să fie comic. Văzusem în spatele tejghelei o păpușă toreador, un suvenir din Spania, cu ciorapi albi, pantalonii negri mulați, beretă și o vestă țipătoare. Își ținea mantia în aer, în așteptarea taurului – *Olé!* – și Ritzi încolăcise în jurul lui o păpușă Barbie într-o cămășuță de noapte roz. Erau atâtea fleacuri în spatele tejghelei – acvarii, fotografii, bibelouri, suveniruri, abțibilduri – că mereu observai ceva nou.

— Cum se cheamă gaura din curul bărbatului?

— Anus.

— Și din cel al femeii?

— ...?

— Bonus.

În momentul ăla era cel mai spiritual lucru pe care-l auzisem în viața mea. M-am îndoit de râs. M-am oprit, l-am privit pe Ritzi și am luat-o de la capăt. Anus. Bonus. Cred că am râs minute în șir. Râdeam unul de râsul celuilalt. Când părea că nu mai avem nimic de dat din noi și am tras aer adânc în piept, Ritzi s-a uitat la mine, a spus „Bonus“ și iar am izbucnit.

Dar Andreea nu râdea. S-a luat de Ritzi, cum că ce înseamnă gluma aia mai exact. Însemna oare că bărbatul e standardul anatomic și femeia e o deviație? Sau sexul anal li se pare așa de amuzant

băieților? Femeia e doar o serie de găuri, cu cât mai multe, cu atât mai bine?

— Doamne, Andreea. Adică... E o glumă. Anus... bonus... știi?

— Nu știu. Spune-mi tu.

Ritzi a început să dea din colț în colț, încercând să explice. Apoi s-a scuturat brusc.

— De câte feministe ai nevoie ca să schimbi un bec?

Andreea i-a răspuns, sec:

— Nu știu.

— De una singură. Și nu-i nimic amuzant la asta.

Am început din nou să râdem fără oprire. Andreea a zâmbit doar.

— Cum a spus Freud, unde-i o glumă, e o problemă.

— Vraciul ăla cocainoman, i-am răspuns.

În scurt timp am plecat. Pe drum, Andreea se purta ca un părinte care avea de-a face cu niște copii hiperactivi din cauza dulciurilor.

— Hei, Andreea, era doar o glumă. Nu înseamnă nimic.

Eram pe Magheru, mâncam o șaorma, din care îmi cădea pe jos jumătate, prea beat și flămând să-mi mai pese de mizeria pe care o lăsam în urmă. Se apropia Crăciunul. Erau multe luminițe aprinse, reni și fulgi giganți, albastru electric, roșu de cireasă, alb exploziv. Vedeam totul ca prin ceață. Treceau grupuri de oameni care vorbeau tare.

— Știu că e o glumă. E o glumă despre femei.

A început să-mi spună despre un caz cu care avusese de-a face, o femeie violată frecvent de partenerul ei. O cunoscusem pe femeia aia. Și pe copilul ei de trei ani. O persoană tăcută, timidă.

— O viola anal. Spune-mi de ce crezi că un bărbat i-ar face asta unei femei?

Nu-mi plăcuse niciodată Magheru, nici în cele mai bune momente. Atunci, cu luminile de

Crăciun, traficul, bețivii și prostituatele mișunând pe acolo și frigul de mijloc de iarnă, era mai rău ca niciodată. Am aruncat ce mai rămăsese din șaorma sub o mașină parcată. Nu-mi mai era foame și sosul îmi lăsase un gust scârbos în gură. Chiar și așa, beat, îl simțeam.

Am luat-o pe niște străzi mai liniștite. Lumea era sălbatică. Tot ce puteam face era să ne creăm puțin spațiu pentru noi și să trăim cât de decent e posibil. Am mers o vreme fără să ne spunem nimic. Apoi mi-a luat mâna în mâna ei. Am strâns-o cu fermitate.

După seara aceea, m-am văzut numai singur cu Ritzi. Și nu se întâmpla prea des. Eram prins cu jobul de la televiziune, ajutorul pe care i-l dădeam Andreei pentru *Femei, împreună* și treburile casnice.

În acei doi ani n-am scris nimic pentru mine.

Am ieșit din centrul vechi la bulevard, am coborât într-un pasaj pietonal pe sub un șir urlător de mașini – tavan jos, prost iluminat, iz de pișat și pericol – și am ajuns pe partea cealaltă, într-un film science-fiction cu buget redus. Mizerie și tehnologie în același perimetru. Un ecran gigantic acoperea fațada unui mall cu cinci etaje. În spatele mallului, străzi proaste, neluminate, așteptau cutremurul. Pe ecran, o tânără în bikini și cu un coif cu pene pe cap defila pe un podium. Apoi a urmat un bărbat ridicându-se pe un val cu placa de surf și bând ceva rece dintr-o doză. Apoi ne-am trezit sub apă, unde un rechin din desene animate a mâncat un pește din desene animate și a zâmbit.

Cu cât mai multe ecrane înaintea lumii reale, cu atât mai bine. Realitatea zilnică nu ne ajunge. E prea statică, nu se zănțuie, nu are atitudine. Iar lumina și culorile sunt șterse. Ochii îți sunt atrași de ecrane ori de câte ori nu e mare lucru de văzut pe afară și nu prea e niciodată. Cândva spațiul public era dominat de biserici care promiteau o lume mai bună, acum sunt ecranele. Cele mai mari străzi, ca să nu pară sărăcăcioase, au cele mai mari ecrane.

Ecranul gigant a produs o fată, proaspătă și drăguță, o adolescentă care avea un iubit drăguț cu părul coafat, genul ăla de păr îngălat, dar aranjat, care merge cu statul pe jos, pe pământ, în haine de firmă. Junkies falși, făcuți în Japonia, drogați cu nimic, doar cu universul virtual. Cuplul de deasupra capului meu împărtășea un moment de fericire: aveau telefoane mobile, erau în aceeași rețea. Erau mereu împreună, comunicau, electronic și spiritual.

A trebuit să mă smulg din fața ecranului hipnotizant.

Mi-am scos mobilul și l-am sunat pe Emil. Era surprins să mă audă, poate chiar încântat. Mi-a spus să trec pe la el.

Am mărit pasul și în douăzeci de minute eram la el, în Rosetti. Locuia într-un bloc interbelic. Anii înnegriseră pereții. Casa scărilor era sumbră și murdară.

Mi-a deschis ușa, îmbrăcat lejer în pantaloni scurți și tricou.

Emil e bronzat și sănătos, are tenul oamenilor care trăiesc la mari altitudini – tibetanii, kurzii, indienii andini. Am observat iar că țeasta rasă îi scoate în evidență ochii negri, cu genele lor lungi, de fată, și sprâncenele negre. Fără îndoială, are ochi frumoși. Și deși a început să facă puțină burtă, are picioare surprinzător de zvelte.

Mi-a făcut o mică reverență și m-a poftit înăuntru, recitându-mi primele versuri din *Infernul* lui Dante:

*Nel mezzo del cammin di nostra vita
mi ritrovai per una selva oscura...*¹

— *Va fa-n culo*, i-am răspuns și am intrat în hol. Am îngenunchat și m-am descălțat.

Și-a pus un deget pe buze și mi-a arătat ușa închisă a dormitorului. Probabil, auzind că vin acolo, Cati se retrăsese. Mă îndoiam că s-a dus așa devreme la culcare.

Cati mi-a spus, cu ani în urmă, pe când eram împreună, ceva ce mi-a rămas în minte. Vorbeam despre niște prieteni de-ai noștri, ne întrebam de cât timp sunt împreună, de șapte sau de zece ani: „Mă bucură să aud despre cupluri care rezistă. Tot timpul auzi de câte unii care se despart după un an sau doi“. Am întrebat-o ce e așa de minunat la cuplurile care rezistă. Aveam câteva exemple proaste în minte, oameni cărora le luase zece ani să

scape dintr-o relație ce ar fi trebuit să se termine după zece zile. „Să te dai mereu bătut“, a continuat ea, „și să încerci același lucru cu altcineva. Cred că te murdărești tot trecând de la un om la altul.“ Probabil că mi-era somn și n-am mai întrebat-o ce voia să spună cu expresia aia, *te murdărești*. Dar cuvintele mi-au rămas în cap și de multe ori m-am gândit să o întreb, fără să găsesc niciodată ocazia potrivită. Poate implică ideea – cel puțin în mintea mea – că ne-am dori puritatea. Știm că există un fel bun de a trăi, numai să-l putem discerne.

Am trecut pe lângă ușa ei și l-am urmat pe Emil în sufragerie.

Era un apartament liniștit, la capătul clădirii, spațios, cu tavane înalte. Îmi imaginam că pe vremuri acolo locuiau unii care trăiau altfel decât noi, oameni mai manierați, mai răbdători, discutând civilizați despre toate. Îmi plăcea să cred că existaseră astfel de oameni. Oricât de sumbră era casa scărilor, blocurile alea vechi erau bine proporționate. Nu te înghesuiai într-o cutie.

Veioza de pe masă lumina blând camera. Masa, din lemn negru lustruit, era destul de mare cât să mănânce mai mulți oameni la ea, dar era acoperită cu cărți și hârtii. Sub veioză era o carte deschisă, un carnetel, un stilou și ochelarii cu ramă aurie pe care îi purta Emil în ultima vreme.

— Te-a dat afară?

Auzise de undeva și voia să știe toată povestea.

— Da.

De fapt, nu mă dăduse afară. Am vorbit, mi-am împachetat câteva lucruri și am plecat.

— Și vrei să te întorci?

— Nu. Ai niște vin?

— Roșu sau alb?

— Roșu e bine.

— Sunt sigur că am numai alb.

— Merge și alb.

S-a dus să-l aducă și eu m-am apropiat de masă și m-am uitat la coperta cărții. Era o ediție subțire de buzunar, cu copertă mată, clasică. Seneca, *Despre mânie*. Emil tocmai stătuse pe canapea, la capătul de lângă masă, sub veioză. Trupul său lăsase o amprentă acolo și nu-mi era greu să-l vizualizez citind în liniște. Resentimentele față de el îmi dispăruseră aproape de tot.

M-am uitat prin notițe, dar nu erau despre Seneca. Pe o foaie părea să fie scris un poem, însă era doar o listă de cumpărături (*cafea, iaurt, pâine, praf chili, ouă...*). Am pus cartea la loc exact cum o găsisem și m-am așezat pe fotoliul de vizavi, cu măsuta de cafea între noi.

S-a întors cu o carafă și două pahare pentru apă. Carafa era deja aburită. S-a așezat și a turnat vin.

L-am cunoscut pe Emil când am venit prima oară în oraș și am început să scriu. Făcea parte dintr-un grup de inși care se întâlneau și-și citeau unul altuia. Se dădea la toate fetele, aproape fără excepție, dar era atât de jucăuș și fără pretenții că ele nu se supărau. Începea prin a le admira hainele sau cerceii, continua laudându-le buzele sau picioarele, apoi nu trecea mult și le invita la perversiuni sexuale dintre cele mai bizare – citând versuri și aruncând cu porcoșenii de cartier pe care nu le mai auzise nici unul din noi –, iar fata râdea atâta, că nu mai putea să vorbească.

Și uneori chiar acceptau. Ceea ce mi se părea ciudat, fiindcă spectacolul său era atât de comic, atât de ridicol, încât nu-l puteam privi ca pe un bărbat atractiv.

Dar n-ar fi trebuit să mi se pară ciudat. Eram mai îndrăgostit de el decât oricine altcineva.

Acceptaserăm toți că era mai talentat decât noi. Era evident. Știa ce face. Ne vorbea despre romanul la care scria. Pentru mine, romanul ăla devenise ceva foarte important. L-a publicat, după

o vreme, și a mai publicat unul. După care a intrat în afaceri. Afaceri cu filme.

Am sorbit fiecare din vin. Era bun.

— Unde stai?

— La Ritzi.

— Ritzi e un băiat sau o fată?

— Îl știi. Are locul ăla pe Covaci.

— Barmanul?

— E barul lui.

— E un tip simpatic. M-aș duce pe acolo, dar e muzica dată prea tare.

— Ziua nu e așa tare.

— Ziua lucrez. Și Teo? El unde e?

— Renovează un turn de piatră în Toscana.

— „Un turn de piatră în Toscana.“ Sună ca titlul unei plachete pe care ar scrie-o unul dintre poeții noștri după o bursă în Italia. Nu prea cred, Valentin. Nu cred că asta face.

— Așa mi-a zis Dia.

— Te aburește.

— Sau el pe ea.

— Dia e vagă, așa, în acțiuni, dar altfel are o minte brici. Și tu ai înghiți o poveste de-asta. Ai destulă imaginație cât s-o crezi. Teo nu renovează un turn, e la fel de puțin probabil cum ar fi fost să plece în pustiurile din Alaska. Pun pariu că se constipă și când se duce la el la țară și trebuie să se cace într-o groapă pe pământ. E genul care ia liftul până la etajul doi. S-a urbanizat de tot. Nu ți-a luat mult până să te combini cu nevastă-sa.

— Ne-am ciocnit unul de altul. Am băut ceva la Ritzi.

— Păi, ciocniți-vă mai departe, Romeo. Și să nu-mi spui că nu e genul tău.

N-am spus nimic.

Motivul pentru care mă enervase insinuarea lui Emil legată de mine și Dia avea de a face cu Cati. Un om normal ar fi dat dovadă de un pic de sensibilitate.

La un moment dat, eu și Cati n-am mai fost un cuplu, dar ne mai culcam unul cu altul din când în când, dacă beam prea mult. Iar Emil începuse și el să se culce cu Cati.

Gonoree e un cuvânt urât. Sună a ceva care-ți face coaiele să putrezească și să cadă. Și probabil asta se și întâmplă dacă n-o tratezi. Am găsit o clinică privată și un doctor mi-a luat probe de sânge (mă dusesem să mă caute de boli letale), probe de urină și de *scurgeri*, cum îi ziceau ei, printr-un tub de plastic înfipt în uretră.

M-am trezit apoi cu fața la canapea și degetul doctorului în fund.

Nu-mi ceruse voie. Foarte rapid, înainte să apuc să mă încrunt, și-a tras mânușa, și-a lubrifiat degetul mijlociu și mi-a spus să mă relaxez. Și-a înfipt degetul și a început să-mi pipăie prostata.

— Ce simți? m-a întrebat.

Simțeam că îmi vine să-l pocnesc.

— Gata, ajunge, doctore, i-am spus, printre dinții încleștați.

Era doar meticulos.

Următoarea mea problemă era faptul că, în ultima vreme, Cati nu fusese singura femeie cu care mă culcasem. Mai era una, o studentă, proaspăt venită de la țară, genul ochelaristă care citește cărți mari, vine în metropolă să studieze literatură și limbi străine, întâlnește un tip interesant, mai în vârstă, ca mine, și ia de la el gonoree. Un tip de educație pe care n-o poți lua din cărți. O chema Delia. Era săracă lipită. Părinții îi trimiteau pachete de mâncare cu rata comunală, o dată la fiecare două săptămâni. Făcea parte dintr-o rețea de fete căministe care-și schimbau hainele între ele.

Stătea pe marginea patului, șocată, în timp ce eu număram banii și o sfătuiam să se ducă să-și facă tratament. „D-dar cum se cheamă?“, a reușit ea să bâlbâie o întrebare. I-am spus cum se chema boala mea jagoasă de fante. Gura i s-a mișcat

încet, incapabilă să pronunțe cuvântul, iar eu am șocat-o și mai rău spunându-i să discute cu toți bărbații cu care s-a mai culcat în ultimul timp. Dar era cum mă temeam. N-avusese decât un iubit la ea în sat, de la cînșpe până la optîșpe ani. Următorul am fost eu, care profitasem ocazional de entuziasmul ei reprimat și inocent față de sex.

Era frumușică dacă își scotea ochelarii și zâmbea și îmi plăceau chiar și fesele ei dodoloațe. Îmi plăcea să o plesnesc când stătea cu fața în jos pe pat, doar ca s-o văd cum se întinde și țipă. Avea fesele rotunde și tari ale fetelor neieșite încă din adolescență. Era o fată serioasă, căuta lucrurile adevărate și stabile din viață și ar fi făcut pe cineva fericit ca nevastă. Se agăța de mine cu disperare când ne futeam. Avea probabil niște reverii nebune cu mine în orele ei de leneveală.

E o poveste scurtă, cred că a lui Cehov, una de la începuturile sale. Pe atunci studia medicină și încerca să-și ferească de foame familia haotică – cred că tatăl lui era bețiv și fratele mai mare murea de tuberculoză – scriind schițe comice pentru reviste. Se cheamă *Gluma* sau *La săniuş*. Tânărul narator coboară pe un derdeluş cu o fată. Viteza o înspăimântă și el o ține strâns de mijloc. Vântul le şuieră la urechi. Lumea e tulbure. Și el îi șoptește, în glumă: *te iubesc!*

Undeva, la un dâmb din vale, se răstoarnă. Ea îl privește, îmbujorată de vânt și emoția vitezei, și așteaptă confirmarea a ceea ce tocmai auzise. Dar el se poartă de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Așa că ea insistă să se mai dea o dată cu sania. Și el repetă gluma. Poate că o fac și a treia oară sau o fac toată după-amiaza, nu mai țin minte. Ea trebuie să audă o dată și încă o dată vorbele alea pe care nu crede că le-a auzit.

Le auzim mereu în șoaptă. Chiar și când celălalt glumește.

Ultima oară când ne-am întâlnit, mi-a dat un cadou, un volum de poezii de Nichita Stănescu.

Mă simțeam ca un vierme, o părăseam după ce îi făcusem cadou o boală venerică.

(Foloseam tot timpul bucăți din viața mea și din viețile prietenilor pentru *Zi după zi* – atât de disperat eram să am material nou. După câteva luni, când am încercat să strecor o boală venerică în scenariu, unul dintre producători m-a luat deoparte, m-a tras înspre el și mi-a șuierat în față, printre dinții puțind a mortăciune: „Nu ți se pare o *cruzime?*“.)

Dar, strategic, făcusem o alegere bună să vorbesc mai întâi cu Delia. Când m-am dus la Cati, am fost în stare să mint că nu mă mai culcasem cu nimeni altcineva.

Figura a funcționat. Și a căzut pe capul lui Emil. Eu le făcusem cunoștință. Mi s-a strâns pielea pe mine când i-am văzut cum se apropie unul de altul în clipa în care am ieșit din cameră.

Pe urmă ea s-a întors la mine și mi-a spus că Emil jurase că n-o mai făcuse cu altcineva.

Rahat, i-am spus. Îl știam pe Emil prea bine.

Așa că m-am întâlnit cu Emil, acest sfânt convertit la monogamie, și ne-am privit cu fețe lipsite de expresie. Cu barba lui și aerul ăla inocent, îi mai lipsea un halou auriu, ca într-o icoană.

— Ascultă, Vali, mi-a spus blând, știu că nu e ea de vină și nici eu.

— Las-o baltă. Nu vreau să joc jocul ăsta.

Și-a țuguia buzele și și-a înclinat capul, privind atent un punct din tavan.

— Nu contează. Și-a pus un braț peste celălalt pe marginea mesei, s-a aplecat înainte și m-a privit în ochi. Până la urmă, ce dracu', tot timpul luăm răceli unii de la alții și nu mai facem atâta caz.

— Eu fac mare caz?

— Scurgerile o să se oprească în curând, a spus Emil, ca și cum ar fi vrut să mă încurajeze. Tetraciclina are nevoie de câteva zile să-și facă efectul. Ești la prima doză?

— Nu vreau să discut asta cu tine.

Dar până la urmă am discutat, după câteva beri, și când am povestit de doctor și degetul lui, Emil a împrôșcat toată masa cu bere. I-a ieșit pe nas. Era vânăț de râs.

De atunci, de câte ori simțea nevoia să mă anunțe că nu sunt suficient de pregătit să înfrunt lumea, îmi spunea s-o iau mai ușor, să nu mă aplec așa, cu una, cu două.

Dar asta n-a însemnat sfârșitul relației mele cu Emil. Făceam afaceri împreună, voiam, nu voiam, eram legați prin scenariul pe care-l scrisesem cu o lună înainte să-mi dea gonoreea. (Așa văd situația – Emil a fost vectorul, Cati și cu mine victimele colaterale.)

După ce am aflat de ei doi, am rupt-o cu Cati. Ne-am mai văzut, scurt, după interviul cu Emil.

— Cum ai putut să te culci cu el? am întrebat-o, incapabil să-mi controlez tonul îndurerat și exasperat. E un clovn!

— Cum poți să vorbești așa despre el? mi-a răspuns ea, foarte serioasă. E prietenul tău!

N-am știut ce să-i mai zic.

Totuși eram sigur că ea știe că am dreptate, că îl nimerisem.

Ca pe urmă, destul de repede, să se mute împreună.

Ce-am învățat de-a lungul timpului despre Emil a fost că trebuie să vorbesc mai puțin când ne întâlnim.

Am mai luat o gură din vinul încă rece. Era ciudat, mai mult mă trezea decât să mă amețească.

— Dia, a continuat Emil, e pe gustul oricui. Pe majoritatea femeilor le citesc. Văd prin ele ca prin sticlă, de parcă ar juca niște roluri prost scrise. Văd prin hainele lor, prin replici, prin minciunile și flirturile lor. Prima dată când am văzut-o, Dia mi s-a părut că nu-i decât o scârbă superficială, alunecoasă, dar acum trebuie să recunosc că prin

ea nu pot să văd. Nu-mi dau seama ce-i cu ea dincolo de zidul ăla înghețat de sticlă. E trăsătura ei specială. Ca și cum n-ar fi tocmai acolo. Unele actrițe sunt așa. Cele bune, vreau să zic. Absența îl face pe privitor să-și imagineze. E o tehnică. Îți apare în vise, îmbrăcată în mătăsuri diafane și arată vulnerabilă. Vulnerabilitatea e o formă de putere. De fapt, are o ținută frumoasă, aristocratică, știe să-și scoată țățele la înaintare. Aș zice că și la pat e destul de artistică. Mi-o pot imagina călare, învârtindu-și curul cu spatele la mine și chiuind.

Mi-am turnat încă un pahar de vin.

— Că tot vorbeam de femei binecuvântate de Dumnezeu, m-am întâlnit recent cu Tia Marinescu. Exact. Vrea să lucreze cu mine. Nu ți se pare că Tia seamănă cu Dia, din profil? Sau de fapt n-are de-a face cu profilul, e ceva mai subtil. Și ea are același mecanism. Tocmai mi-am dat seama. Diei i-a plăcut mult decorul din *Două camere*...

E posibil să fi zis Dia în loc de Tia din greșeală. Și e la fel de posibil s-o fi făcut ca să se amuze.

— Își dorește să fi jucat rolul celeilalte femei, zice că l-ar mai fi împănat un pic. Ne-am uitat pe text, dar nimic nu părea să meargă. Transmite o vulnerabilitate subtilă. Atât de dulce, că te-ar durea ca un cuțit să îi rănești sentimentele. Ce-i trebuie Diei e rolul potrivit.

— Tiei, vrei să zici.

Mă hotărâsem să intervin, ca să simplific povestea. Ar fi ținut-o langa, dacă nu mă băgam.

— Dia, Tia, știi ce vreau să zic. Ar trebui să scrii ceva pentru ea. Vrea să te cunoască.

— Pe bune?

— Da, a spus, pe un ton plat, conștient că știam că minte.

— Cum merge *Două camere*?

Nu văzusem filmul. Știam că o să iasă o prostie. Un scenariu bun trebuie să fie atât de

puternic și de simplu, încât nici un regizor să nu-l poată fute. Eu n-aveam asemenea artă. Poate nimeni n-are. Câtă vreme am fost implicat în treaba asta cu filmul și cu Emil, îmi suspendasem scepticismul. Ca și cum am fi fost într-un cuplu, i-am iertat partenerului tot felul de lucruri doar pentru că așa cere contractul. Micile compromisuri se tot adună până când te trezești într-o dimineață și nu-ți vine să crezi în ce te-ai băgat. După ce am văzut cum m-a tras în piept cu banii și după povestea aia cu Cati, mi-am dat voie să am îndoieli față de felul în care îmi înflorise scenariul. Cearta din cauza banilor a fost o scuză bună să nu vin la premieră. Premierele sunt făcute să fii bătut pe umăr. Cele mai jenante filme au avut premiere glorioase.

— Recenziile n-au fost așa rele. S-ar putea să ne scoatem banii de producție. Tzitz-Ritzi al tău are un DVD player? Ba nu, trebuie să-l vezi la cinema.

— Poate o să-l văd. Acum că am atâta timp liber.

— Și ar trebui să-mi arăți ce-ai mai scris. Ar trebui să mai facem unul. De data asta o să iei bani buni.

— Nu știu dacă vreau să mă mai bag în ceva care nu e de prima mână.

— Spuse autorul de telenovele...

— M-am lăsat și de asta. Mi-am dat demisia.

— Și eu care făceam gluma asta, că ești singurul scriitor pe care-l știu. Pentru că scrii zi după zi.

— Trei ani. Le-am expus tuturor secretele, toți sau futut cu toți.

— Fix ca în lumea reală. Dar o să ai nevoie de bani. Îți pot plăti pe măsură ce scrii. Și știi cine vrea să-mi dea bani pentru următorul film? Ionel Călinescu! Vrea să fie patron al artelor.

I-am spus de viziunea mea distrusă din fața teatrului Odeon, atunci, cu Teatrul Tineretului Dan

Voiculescu. Am spus-o cu aciditate, dar n-a ars nimic.

— Da, i-aș lua și lui banii. *Pecunia non olet*. Și așa e jupân peste toate, de ce n-ar cumpăra și un teatru și tineretul odată cu el. Nu cred că sunt atât de scumpe. Și ce zici de actorii din *Zi după zi*? Au făcut o școală de teatru. Au avut și ei vise cândva, știi?

Știam de Călinescu Jr. Și știam și despre Călinescu tatăl că fusese general în Securitate, implicat în import-export cu țările arabe. Când a venit revoluția, a avut deodată acces la capital și a cumpărat resursele statului. Pe vremea aia nu era nici o lege să judece o astfel de manevră. Treburile juniorului aveau același aer de semilegalitate – cazinouri, proiecte de construcții dubioase pe terenuri publice și o companie de securitate ca o armată personală.

— Nu-s prea sigur că banii nu au miros. Unii put destul de rău.

— Dacă căcatul ar mirosi a trandafiri, când am mirosi trandafiri ne-am strâmba și am zice că put a căcat. Mie unuia îmi place mirosul de căcat, dacă aerul din jur e la temperatura potrivită. Mi se trage de când stăteam în gara din München, acum douăzeci de ani, și acolo trebuia să plătești o taxă de căcare să intri la budă. Mi se păreau sume uriașe pe atunci. Abia ajunsesem. Așa că am ieșit și am căutat în jurul gării un loc bun. Credeam că e ca la noi, o alee sau o pârlăoagă unde să-mi dau jos pantalonii gratis. Dar nu era nimic de genul ăsta. Orice milimetru de spațiu era organizat, era folosit în vreun fel, nu exista nici o zonă mai privată sau care să servească improvizațiilor, și bătea un vânt rece din nord, mă tăia direct prin haine. Am început să lăcrimez. Eram obosit rupt. Nu mai văzusem un pat de zile întregi. Așa că m-am întors în gară, am plătit și mi-am descărcat mațul. Și am rămas acolo încă o vreme, relaxându-mă, cu pantalonii în vine. Era formidabil de curat în jur.

Ai fi putut mânca o porție de *Himmel und Erde* pe podea. Și cald! Minunat de cald. După atâtea zile de drum și zgomot, în care m-am simțit ca un animal hăituit, găsisem un mic spațiu unde mă puteam relaxa. Am și adormit la un moment dat. Mi-am petrecut toată dimineața acolo și nimeni nu m-a deranjat. Stăteam pe tronulețul meu, meditam la viață și mă simțeam protejat. Sigur, mirosea de parcă puseseră o oală mică cu căcați la fiert, dar nu-mi păsa. De atunci mirosul de căcat cald îmi provoacă un mic moment de reverie, ca madlena lui Proust. N-am povestit asta în cărți, nu?

— Nu cred.

— Mă întreb de ce.

E plăcut să fii respectat de o mie de oameni, mi-a spus odată Emil, cu ani în urmă, când încerca să mă convingă să scriu scenariul la ceea ce avea să devină *Două camere*, în iarna dinaintea incidentului veneric. Stăteam în apartamentul lui, același de acum, dar mult mai mizerabil decât după ce s-a mutat Cătălina la el.

— Nimic nu e mai ușor decât să-ți faci un nume în literatură, cum a zis Ionescu, și nicăieri nu e mai ușor decât aici. Pot să-ți arăt un maldăr de cronici minunate, din reviste cu un număr de cititori între câteva sute până la câteva mii. Dar unde sunt banii. Un poet care crede că are vreo importanță se minte singur. Dacă societății i-ar păsa, l-ar plăti. Așa că oamenii ăștia și-au făcut cluburi, cercuri literare, unde își citesc unii altora. Sau iau parte la întruniri speciale. Grupuri de întrajutorare pentru ratați. Se plâng toată ziua că lumea e proastă pentru că nu-i apreciază. Ei, cu filmele e altceva. Contează atât de mult, că se cheltuie PIB-ul unei țărișoare africane ca să le facă și pe cele mai proaste dintre ele. Asta e lumea reală.

— Banii sunt lumea reală?

— Banii sunt lumea reală. Banii fac lucruri.

— Dar cu ideile cum rămâne? Ele nu contează? Sunt banii singurul registru al valorii? Nu vezi că mare parte din ce fac banii e gunoi? Pentru că gunoiul n-are nici un fel de rezonanță. E nediferențiat, e gol. E doar zgomot. Nu înseamnă nimic.

— Ce spui tu e adevărat, bun și frumos. Și tot ce spune Don Quijote e adevărat și bun și nobil. Problema nu e cu ideile, e cu contextul lor și la context trebuie să te uiți, aici, în Balcanistan. Tot ce face Quijote în lume în legătură cu ideile lui e un nonsens. Nu vede lumea adevărată din jurul lui. Toate reperele lui sunt din cărți. Ideile sunt moarte dacă nu trăiesc în lume. Și încă ceva: membrii acestei civilizații nu sunt interesați de idei și de povești decât dacă sunt împachetate în imagini. Acum cincizeci sau o sută de ani, oamenii aveau timp să citească – asta e farmecul societăților aristocratice sau ale societăților în care ideile despre societate și un simț al responsabilității acesteia sunt păstrate de un grup mic de oameni. Dar și atunci, dacă un scriitor voia să iasă din casă, scria o piesă de teatru, cunoștea niște actrițe, se bucura de societate. Teatrul a fost întotdeauna un pic vulgar, dar un scriitor bun avea libertatea să-și ridice publicul. Și să-ți mai spun ceva, dacă Cehov, Ionescu sau Beckett ar fi azi în viață, ar face filme, îți garantez asta. Crezi că niște oameni cu minți ca ale lor ar fi fericiți să scrie piese pe care numai douăzeci de oameni se duc să le vadă? Nu pot să cred așa ceva!

I-am arătat o piesă la care lucram și el m-a învățat cum să o transform într-un scenariu. Pe urmă a vrut să-l regizeze și m-a hărțuit ciornă după ciornă. Primul lui film ieșise deja, nu făcuse bani, dar promise niște mențiuni la festivaluri. Voiam să încerc ceva nou. Purtasem atât de multă vreme pălăria de tânăr dramaturg promițător, că se cam rosesese pe la boruri. Emil mi-a dat un avans. A venit

și cu un contract. Vreau să facem totul corect, mi-a zis. Și am semnat.

Asta se întâmpla în urmă cu trei ani. Și într-o zi, acum doi ani, pe când filmul se pregătea să intre în producție, după ce îmi cheltuisem de mult avansul și scăpaserăm amândoi de infecții transmisibile, am început să mă întreb când o să apară și banii ăia adevărații.

Eram numai noi doi într-un bar și beam ceva. Și l-am întrebat.

Un bar nou, în care intraserăm din întâmplare. Era genul de bar modern, antiseptic, cu mobilă ciudată, portocalie și galbenă, tot numai unghiuri și atitudine. Ceva ce-ți cade greu la ochi. Se chema Litere. Pe pereți erau fragmente de texte fără sens, în toate fonturile și mărimile posibile. Tejgheaua era luminată din spate și cu toată combinația de sticle colorate și lichioruri exotice arăta de parcă ar fi fost bordul unei nave spațiale. Judecând după clientelă, fuseserăm aruncați direct în viitor, într-un timp în care oamenii purtau ochelari science-fiction mici și lunguiți, cu rame negre groase, și se masturbau cu ajutorul computerelor, asta dacă li se mai scula vreodată. O specie nouă de bărbat cucerea planeta. Slabi, androgini, pretențioși cu hainele și frizurile lor. Majoritatea acestor extratereștri coafați aveau laptopurile deschise pe mese, cuplate la wi-fi-ul gratuit și stăteau cocoșați deasupra lor, protectori ca niște amanți, cu fețele palide iluminate de haloul ecranelor. Poate nici nu mai era nevoie să te atingi ca să te masturbezi, trebuia doar să-ți instalezi un electrod pe lobul urechii și să tastezi parola. În ciuda atmosferei futuriste, personalul se mișca de parcă trăiau încă în era materialismului dialectic.

— Cred că acum construiesc o navă spațială și o umplu cu maimuțe, a spus Emil. Problema cu chelnerii în țara asta e că tu îi servești pe ei. Și dacă nu le dai șpagă, ești de căcat. Ne temem ca nu

cumva șmecherii din orașul ăsta să ne considere scârțari. Nu le mai dau muiștilor ăstora nimic.

Când ne-au adus în cele din urmă berile, erau enervant de mici. Le puteai ține cu trei degete și cu ăla mic ridicat în sus.

— Ingenios, a spus Emil. Arată ca niște sticle adevărate de bere. Dar costă mai mult. Probabil au investit mult în tehnologie ca să le micșoreze. Stai, că nu-i vorba de asta. Dimpotrivă, nu să bei bere contează sau cantitatea în sine. Ci faptul că te afli într-un loc atât de fabulos. E ca un studio de film, unde toată lumea bea apă din recipiente de alcool.

Când l-am întrebat pe Emil de bani, s-a încruntat și a luat o gură de bere, iar între înghițituri mi-am dat seama că e ceva în neregulă.

— Vali, trebuie să înțelegi că e vorba despre lichidități. Mai întâi e nevoie ca filmul să facă niște bani. Pe urmă își iau investitorii partea lor. Și după aia oamenii ca mine și ca tine.

Oamenii ca mine și ca tine. Asta era amuzant. Emil avea deja o mașină, un venit și își punea toate achizițiile la bugetul de cheltuieli. Zbura de la un festival la altul sau pe la conferințe și totul era acoperit. Câtă vreme îi funcționa șmecheria, trăia fără să plătească nimic.

N-am spus nimic, doar am dat pe gât sticluța. Aș fi preferat să nu fi deschis gura până mă lămuream cât de groasă e escrocheria. Mi-ar fi plăcut să o mai țin în mine, pentru ca plăcerea descărcării să fie și mai mare.

Ne-am plătit fiecare berea și am avut grijă să nu lăsăm bacșiș.

Andreea se mutase la mine cu puțin timp înainte de întâlnirea mea cu Emil în barul ăla sinistru și, în seara aia, când m-am dus acasă, i-am povestit cum m-a jefuit Emil. S-a indignat ca o nevastă. L-a sunat pe un văr al ei avocat (avocat de divorțuri) și el s-a învoit să se uite gratis peste contractul meu. Îl chema Victor.

— Sună încurajator, am zis.

Andreea a zâmbit.

— E o glumă la noi în familie – în lumea căsniciilor distruse, el e singurul victorios.

— O glumă bună, am fost eu de acord.

A doua zi, am urcat pe o scară veche, impunătoare, până la etajul trei, și am ajuns la ora fixată pentru consultație. Secretara i-a dat un bip și el a ieșit să dea mâna cu mine. Un tip masiv, destul de arătos. Greu de spus dacă n-avea o tendință spre obezitate. Avea un început de gușă, dar își ținea bărbia sus, de parcă săruta aerul, așa că nu se prea vedea. Aproape un *dandy*, cu o cămașă ușoară și o cravată colorată – cu păuni umflându-și cozile, într-o decor extravagant, oriental. Toată prestația asta cu biroul de consultații aducea mai degrabă cu o scenetă. Îi mai lipsea garoafa la butonieră. Părul lui negru, mai lung pe creștet, era pieptănat cu cărare și peste cap. I-am observat pașii delicăți când m-a condus în birou. Pereții erau acoperiți cu tablouri, inclusiv câteva nuduri impresioniste. Lumea venea aici să divorțeze sau pentru sfaturi de redecorare în noua lor viață?

M-am așezat în fața lui, cu biroul între noi. Secretara mi-a adus o cafea pe o tavă argintie, cu un serviciu argintiu; laptele venea într-o carafă mică și cuburile neregulate de zahăr brun, într-un bol cu clești. Mi-am băut cafeaua, m-am uitat la tablouri și uneori la Victor, care dădea din când în când din cap pe măsură ce citea contractul.

Eram nerăbdător să-l văd că ajunge la capăt, aruncă foile pe birou și se apucă să scrie o scrisoare dură în beneficiul meu.

— Ești a cincea roată, mi-a zis Victor și mi-a dat contractul înapoi.

— Da? Ce înseamnă asta, mai exact?

— Înaintea ta mai sunt o grămadă de oameni care trebuie să primească bani. Nu mă pricep la filme, dar știu că investitorii vin întotdeauna primii. Pe urmă, în cazul ăsta, presupun că producătorii. Pe urmă firmele de catering, de

servicii. Actorii și tehnicienii. Și la capătul cozii ești tu.

— Acolo sunt? De unde știi?

— Pentru că în contract nu e specificat. Asta înseamnă că contractorul are volanul.

Felul în care vorbea de roți și volan părea să sune a ceva mișto, dacă ai avea atitudinea potrivită.

— M-au futut?

— Dacă merge filmul, s-ar putea să-ți plătească. Ai zis că îți e prieten, nu?

— Nu știu ce să zic, nu e un film comercial. E un film bun (pe vremea aia încă o credeam).

A oftat și și-a mângâiat cu palma cravata frumoasă.

— Măcar rămâi cu satisfacția asta.

O clipă am crezut că e o mostră de sarcasm avocătesc. Dar văru' Victor a început să mi se confeseze, cu palma rămasă tot în dreptul inimii sau pe mătasea cravatei, că seara, când termina afacerile, scria povestiri și poezii. Nu le arăta nimănui și nu-și exagera importanța eforturilor sale literare. Se pare că Victor îmi văzuse piesa, cu ani în urmă, și mă admira. Acum înțelegeam de ce era așa de generos cu mine, mă distra, îmi dădea cafea și îmi explica minunăția de contract. N-o făcea pentru vară-sa, cu care abia se vedea vreodată. Ci pentru că eram amândoi artiști! Înainte să apuc să mă dezmeticesc, m-am trezit că accept să arunc un ochi peste scrierile lui.

Ce se întâmplase cu civilizația? Eram lefter, într-o fundătură creativă, și un bărbat cu un job adevărat îmi cerea să-i evaluez mângălelile! În țările în curs de dezvoltare băieții deștepți vor să ajungă avocați, să-și ajute familiile, să scape de sărăcie. Pe urmă societatea avansează până în punctul în care oamenii au ce mânca și au instalații sanitare, așa că ce vor toți acum e să fie speciali. Vor să-și sanctifice experiența individuală prin artă. Vor să fie autori. Acum doctorii și avocații se

simt stânjeniți să fie doctori și avocați, se gândesc că e un mod mai respectabil de a-ți petrece timpul liber să stai și să scrii povești.

Victor m-a întrebat dacă mai scriam pentru scenă sau m-am lăsat luat cu totul de cinematografie, iar eu am scos câteva sunete vagi în legătură cu lucrările mele noi. N-am suflat un cuvânt despre *Zi după zi*. Am mai vorbit puțin și despre diferența dintre scrisul pentru teatru și cel pentru film, apoi ne-am întors la subiectul nostru:

— Are deja bani. Fonduri pe care nu mai trebuie să le returneze. Ar putea să mă plătească de acolo.

— Bineînțeles. Dar n-ai semnat pentru asta. Și ți-a dat și un avans. Tehnic vorbind, în clipa asta tu îi ești lui dator.

Mi-a înapoiat contractul.

Am murmurat o înjurătură. Când îmi făcuse contractul, Emil mi-a spus că vrea ca totul să fie corect. Mi-am dat seama că scrâșneam din dinți.

— Scuză-mă, Victor, simt că aș omorî pe cineva, îmi apar un fel de puncte negre în fața ochilor. De obicei nu mi se întâmplă asta.

— Nu te supăra din atâta. Sunt doar afaceri.

— Îl știu pe tip de ani de zile. Mi-a fost profesor. Singurul om care m-a încurajat să scriu.

— Păi, mi-a zis Victor și și-a întors mâinile cu palmele în sus, măcar nu ești însurat cu el. Mare parte din ce fac eu aici, la biroul ăsta, e să conving oamenii să nu fie răzbunători.

— A fost și el un scriitor atât de bun cândva.

— Poate încă e, a spus Victor. Dar n-ar mai fi în afaceri dacă i-ar plăti pe toți în avans.

M-am ridicat, strângând contractul între degete.

— Nu știu ce să zic de afaceri. Dar pe mine m-a cam dezamăgit.

— Ești scriitor. Sunt sigur că poți să te folosești cumva de asta. Dacă Dumnezeu ar fi drăguț cu noi tot timpul, nici n-am mai ști că e

acolo. Am fi doar niște animale care mănâncă și fut.

Surprins, mi-am ridicat privirea spre Victor. Degetele i s-au apropiat de gură, într-un gest delicat de pocăință.

Ăsta era primul lucru adevărat pe care mi-l spusese cineva de multă vreme. Poate că omul ăsta știe să scrie, mi-am zis, tulburat. Simțeam instinctiv că s-ar putea să fie chiar mai calificat decât mine.

Ne-am strâns mâinile și ne-am înțeles să ne întâlnim iar.

Am coborât în stradă și am rămas acolo, prostește, uimit de planeta pe care trăiam și despre care scriam piese de teatru. Poate că m-aș fi descurcat cu statutul meu de a cincea roată – suna ca și cum aș fi fost partea inferioară într-o relație sexuală brutală – dacă n-ar fi reieșit la suprafață și povestea cu Emil și Cati, pe care până atunci o reprimasem cu lașitate, din motive pragmatice.

Și mai era ceva ce începuse să iasă la suprafață.

Poate, cum sugerase văru' Victor, Dumnezeu era un tată bătrân și dur care ne lăsa să luăm câteva peste bot pentru a ne trezi din somnambulism, pentru a clipi și a privi în jur mai cu atenție. Tot ce-mi mai rămăsese era senzația umilitoare că m-am rătăcit prin ceață. Și totuși acceptasem să mă văd cu văru' Victor și să discutăm despre artă!

Se auzise prin oraș că sunt scenarist și am primit jobul ăla la postul lui Voiculescu, la care trebuia să rulez intrigi și complicații pentru *Zi după zi*. În primele săptămâni, când m-am luat după instinctul meu și am încercat să-i dau o formă poveștii, o structură și o rezolvare, s-a organizat o ședință panicată și cei mai experimentați în arta serialelor m-au avertizat că le stric *plot*-ul.

Eram dornic să-mi vând cuvintele. Acum că mi le cumpăra cineva, mă trezisem într-o situație dificilă. Eram oficial scriitor, în sfârșit, și intrasem

într-o perioadă în care asta nu mai avea nici un sens.

M-am confruntat cu Emil chiar în ziua aia. M-am dus la el. I-am pomenit și de faptul irelevant că Victor e avocat de divorțuri și pe Emil l-a bușit râsul, iar când a terminat să hăhăie, și-a luat o postură serioasă și mi-a zis:

— Vali, îți dau un sfat prietenesc. Citește înainte să semnezi. Contractele înseamnă exact ce spun. Al nostru era clar ca lumina zilei. Ține minte, am primit finanțare de la investitori doar pentru că le dau banii înapoi, cu dobândă. Altfel puteau să-i joace la curse.

— Zece pagini! Nu înțeleg nimic din ele!

— Și totuși te aștepti ca oamenii să stea la piesele tale, care sunt mai lungi și mai puțin clare. Și te mai și plângi că oamenii nu mai dau bani să vadă piese de teatru.

Și încă nu înțelegeam cum putuse un singur om să-mi fure într-un timp atât de scurt arta, banii și femeia. După discuția cu Victor, am rămas cu impresia că Emil fusese trimis să-mi dea o lecție. Dar nu reușeam să mă prind care o fi fost lecția.

Vinul se terminase. M-am ridicat să plec.

— Te întorci la Ritz? m-a întrebat Emil. Poți să dormi pe canapea dacă vrei.

— Nu, mulțumesc.

— Cum vrei.

Să-mi beau cafeaua de dimineață cu Emil și Cati și tot bagajul unui triumfi amoros? Locul meu era la Ritzi și binoclul lui.

Am trecut pe lângă ușa dormitorului. Încet, să n-o trezim pe femeia care, vorba vine, dormea înăuntru. M-am încălțat. Mereu mi s-a părut un moment ciudat ăsta: cineva stă deasupra mea în timp ce eu îmi leg șireturile, încercând să plec.

Emil mi-a deschis ușa spre hol. Ne-am strâns mâinile.

— O să te gândești la scenariu, la ce ți-am spus, da?

Am dat din cap și am plecat.

1. „Ajuns pe-a vieții mijlocie treaptă / mă pomenii într-o pădure deasă, / căci rătăcind pierdusem calea dreaptă.” (Dante Alighieri, *Divina Comedie. Infernul*, traducere de Eta Boeriu, Editura Albatros, București, 1971, Cântul I, p. 73) (n. r.).

A doua zi dimineață făceam cafea, Ritzi dormea și i-am căutat printre haine după un tricou, ciorapi și chiloți. Rămăsesem fără albituri. Mai devreme sau mai târziu, trebuia să mă duc în Strada Latină după lucruri. Dar încă nu.

Ușa de la ieșire s-a deschis către un dreptunghi mare de lumină strălucitoare când am coborât scările și am pășit în stradă, simțindu-mă bine. Îmi place să fiu singur dimineața, înainte să se scuture lumea viselor. Când ideile sunt încă vii, înainte ca acumularea de evenimente ale zilei să le dilueze și să le acopere. Când scriam, ăsta era momentul meu preferat.

Am început să mă plimb pe străduțe.

În momentul ăla, Emil și Cati își luau probabil micul dejun. Cati era îmbrăcată în hainele de birou. Nu puteam concepe că ei doi sunt împreună. Nu-mi dădeam seama dacă ea era iubirea vieții lui sau Emil juca un alt rol.

Dar se pot spune atâtea despre roluri. Replicile sunt alese așa încât să nu fie exagerate și astfel devin adevărate și ajungem să stăm împreună la masă în armonie. Copiii sunt crescuți cu oportunitatea de a-și cunoaște tații.

Cati mă bătuse atâta la cap din cauza lipsei mele de stabilitate, că nu mă tenta să împart un cămin cu ea. Îmi ajungea să ne vedem de două ori pe săptămână. N-o voiam atârnată de mine ca un copil pierdut. Eu mi-am făcut viața, i-am spus o dată, du-te și fă-ți-o și tu pe a ta. Nu mai aștepta de la mine soluții. Și i-a ajuns. Așa s-a dus și și-a făcut o viață cu Emil.

Am descoperit că țineam mult la ea, după ce a plecat.

Și cam atât ar fi de spus.

Am întâlnit-o pe Andreea. M-am hotărât să-mi schimb felul în care gândeam. Sigur, i-am zis, suntem nebuni unul după altul, deci mută-ți lucrurile la mine.

Și iată-mă trasând cercuri pe hartă, printre străzile dezolante din centrul vechi. Aveam nevoie să parcurg toate străzile strâmte și întortocheate care nu duceau nicăieri. Apoi mi-am stabilit o destinație și am ieșit pe Brătianu, lângă intersecția de la Universitate. Acolo m-am trezit din reverii. O fisură cu șase benzi tăia orașul de la nord la sud, ca o autostradă enervantă pentru șoferii nevoiți să-și scrâșnească frânele la fiecare semafor.

Parcă vezi mâna de țaran a dictatorului plesnind harta orașului încă haotic și cerând străzi mai mari și mai drepte – moderne! – și a doua zi macaralele distrugerii mutându-se unde li se cerea. Turnând cantități staliniste de ciment în Teatrul Național și în Hotelul Intercontinental. (Intercontinentalul construit pe vremea când cetățenii stăteau șase ore la coadă pentru picioare de porc – pentru ca aleșii să aibă o viziune celestă a Micului Pyongyang).

Am traversat în diagonală pasajul de la Universitate și am ieșit lângă Intercontinental. Am luat-o pe Magheru. Am trecut pe lângă taximetriști solizi ca niște gorile, aruncând priviri leneșe peste traficul pietonal de lângă hotel, ținând deschise, ca o invitație, portierele mașinilor cu tarife speciale. Am trecut pe lângă agențiile de turism, pe lângă casele de schimb și pe lângă cazinouri, locuri unde se spală valuta. Nu imediat vizibile, dar pe acolo, erau și cluburile pentru gentlemen și saloanele de masaj, toate gusturile puteau fi satisfăcute fără să te deplasezi prea mult. Ăsta era perimetrul peștilor și escrocilor și la apus ieșeau curvele. Afaceriști din Italia, Grecia și Levant, brute urâte și grășane, împodobite cu lanțuri de aur și stofe de lux, își plimbau iubitele noi pe trotuar. Era momentul când orașul supraaglomerat își descheia nasturii și tot

felul de chestii se revărsau. Când o să vină cutremurul, acolo o să se deschidă pământul și dintre falii o să se ridice o duhoare de sulf.

Am mers mai departe, pe lângă palatele junk-food-ului. Valea de betoane amplifică mugetul mașinilor.

M-am oprit în față la Cinema Studio și am examinat posterul de la *Două camere*. Pe afiș puseseră un grup de actori tineri și arătoși, iar numele lor erau scrise cu fonturi substanțiale. Numele meu era jos de tot, unde se micșora textul.

Mai aveam o oră până la proiecția de la prânz, așa că m-am îndreptat spre oaza de calm și liniște a parcului Ioanid, la zece minute mai încolo.

M-am oprit acolo și mi-am răcorit călcâiele.

Nu poți să mergi toată ziua pe străzi. Trebuie să te odihnești. Mi-ar fi plăcut să fiu genul care se plimbă pe străzi și acumulează tot. Care adună destul material pentru o operă de artă sau o concluzie finală. Dar n-aveam temperamentul potrivit. După o oră, parcă o luam razna. Sănătatea îți cere să-ți alegi străzile cu grijă și să te duci pe urmă în parc, să petreci ceva timp și cu florile. Minte și simțurile nu se odihnesc niciodată între creațiile defecte ale omului. Prea mulți stimuli care articulează boala de dedesubt. Te simți din ce în ce mai zgâriat pe creier, nu numai de zgomot, mizerie și agresivitate, dar și de evidența structurii haotice de dedesubt. Ajungi să respiri nebunie și boală. Singura ieșire e să scurtecircuitezi abilitatea de a interpreta ce vezi.

Aveam nevoie să ies din oraș, să mă duc undeva unde nu eram forțat să citesc lumea în felul ăla, poate undeva într-un oraș care funcționează altfel. Aveam nevoie să mă duc pe dealurile Toscaniei și să renovez un turn, ca Teo. Dar acum eram lefter și nu plecam nicăieri. Trebuia să-mi găsesc repede un job. Să scriu știri pop într-o revistă pentru adolescenți, de exemplu. Sunt multe joburi pentru scriitori. Sunt reviste pentru mame

care așteaptă să nască, pentru bicicliști, pentru culturiști, mirese și pescari. Doamne, există chiar și o revistă care se cheamă *Câinele meu*. Și toate au nevoie de scriitori, nu trebuia decât să mă bag.

Să mai fac un scenariu? Ar fi fost ceva atât de îngrozitor? Sunt mii de puști care visează fix la asta! Sunt cărți care te învață cum să le scrii. Oamenii cumpără cărțile alea și le studiază.

Am ieșit din parc, am trecut pe lângă soldații și polițiștii care păzeau rigizi ambasaderele Austriei și Macedoniei și am simțit cum crește zgomotul dinspre fractura cu șase benzi din inima orașului.

M-am așezat undeva în capătul sălii și m-am lăsat pe spate. Venisem cu un sfert de oră mai devreme și i-am privit pe cei care intrau; cu tot cu mine, se adunaseră treispe inși. Oameni cu mult timp de omorât, motivați de prețul redus al билетelor la vizionările din timpul zilei. Cinci dintre ei erau pensionari, intrând solitari și năuci în hainele lor cenușii la un film despre care nu știau nimic. Doi dintre ei s-ar putea să fi fost fantome și se strecurau la fiecare proiecție, dându-se drept pensionari. Restul erau fete, șapte fete, aș zice că studente la limbi străine și literatură care veneau de la un curs din Pitar Moș. E posibil ca una sau două să fi venit pentru că citiseră cărțile lui Emil. Arătau a șoareci de bibliotecă și într-adevăr, una dintre ele, plasată în dreapta mea, la două rânduri mai în față, a scos o carte cartonată și a început să citească. Era drăguță, cel puțin în lumina aia slabă și parțial din profil. O pereche de fete, una grasuță, creată, cealaltă ochelaristă, stăteau tâmplă la tâmplă și sușoteau de zor în timp ce mâncau semințe de floarea soarelui dintr-o pungă și adunau cu grijă cojile pe un șervețel așezat pe brațul scaunului dintre ele. Nici unul dintre oamenii ăștia, tânăr sau bătrân, nu părea genul care ar vandaliza o stradă sau ar vorbi prea tare sau ar vota cu un

fascist. Aveam ceva în comun, noi, cei treișpe oameni strânși acolo.

Îmi place starea de așteptare evlavioasă dinainte de începerea unui film. E foarte posibil să iei din nou țeapă, dar exista și o șansă să primești un mesaj, un cadou de dincolo. Nu-mi place la sfârșit, când se aprind luminile. Întotdeauna se produce un soi de stânjeneală, oamenii sunt sfioși ca niște oi când ies pe ușă, ca și cum ar fi fost surprinși într-o situație jenantă. Dacă ai văzut până la capăt un film prost, ai acea conștiință a păcălitului. Dar e și mai rău dacă filmul a reușit să te emoționeze. Te-ai identificat cu cineva sau ceva, dar acum simți că te-a luat prea tare valul. Mai devreme, în beznă, în momentul tău privat, ai uitat de restul lumii, fiecare a simțit că povestea era numai a sa, iar acum ai prefera să eviți privirile celorlalți.

Luminile s-au stins și a început filmul.

Mai întâi vezi orizontul deasupra blocurilor de zece etaje și jos, în stradă, traficul de dimineață a început să se coaguleze și e deja enervant. Apoi suntem teleportați din mijlocul motoarelor și claxoanelor într-o bucătărie unde un cuplu de tineri își iau micul dejun. Sunt mai degrabă tăcuți. O scenă convențională, făcută să indice clar din start că e un film despre acești doi oameni. Bărbați, vă rugăm să vă identificați cu personajul masculin, femei, vă rugăm să vă regăsiți în personajul feminin. Cei care sunteți într-o relație, legați-vă centurile de siguranță și memorați poziția ușilor de urgență.

Aflăm că protagonistul e jurnalist și lucrează într-o clădire stalinistă gigantică din nordul orașului. A fost construită de dictator pentru a centraliza toată presa într-un singur loc. Doar că nu era destulă presă să-l umple și încă e așa; majoritatea spațiilor de birouri sunt goale. Personajul se apropie de clădire cu pietre în buzunare, ca să țină la distanță haitele de

maidanezi care mișună prin zonă. Paznicii clădirii sunt prieteni buni cu câinii și îi hrănesc. Personajul investighează ceva corupt, dar dovezile sunt prea firave, circumstanțiale, nimic nu poate fi dovedit. Ca toți ceilalți cetățeni, el nu crede nimic din ce vede, știe că tot ce ține de domeniul public – comercial, politic sau cultural – e o minciună. Structura putredă iese la suprafață prin vorbe și pe ecrane; reclamele care arată o națiune paralelă unde nu-și are loc suferința și urâtenia, veșnicul film de serie B al politicienilor, sponsorii lor și machiavelismele cu care se înfruntă, declarațiile și contra-declarațiile care le ornează intrigile și sunt raportate ca știri sau jocurile televizate și spectacolele cu dans și muzică. Sunt reality show-uri cu participanți plătiți, atât de disperați să rămână în emisiune, încât își exagerează rolul; sau reality show-uri care deturnează genul pretinzând că redau realitatea, când de fapt au actori de mână a doua angajați să joace toate rolurile. Tot ce se vede pe ecrane – și ce se vede înseamnă cam toată sfera discursului public – e un nonsens. Cei care cotizează la asta, ziariști și comentatori serioși, riscă să devină participanți la farsă, să umfle și mai tare gogoșa. Pentru că își dau seama de irelevanța lor, își toarnă plângerile cu voci pițigăiate. Schimbi repede canalul ca să scapi de ei.

Într-o astfel de lume, singurul lucru adevărat e la nivel personal – familia și prietenii. Numai în sânul lor mai poate un om decent să creadă în puritate și să găsească o bază solidă pentru acțiune. E un contrapunct esențial la dezastrul de afară. Te izolezi acolo ca într-un ghetou, indiferent la zgomotul de fundal al televizorului. O faci ca să rămâi întreg la minte.

Din păcate, protagonistul nostru, tipul care își lua mai devreme micul dejun, nu e stăpân nici pe acea parte din viața sa. Intimitatea nu-i iese. Se vede cu două femei. Măcar dacă s-ar fi simțit bine ar fi fost de înțeles, dar el nu se simte bine. E de-a

dreptul confuz. Asta fusese ideea mea când am scris scenariul; o comedie sexuală jucăușă pe care să o răstorn și să fac din confuzie subiectul real. Să râzi și să-l privești cum se învâрте în cerc!

Scenele comice ieșiseră bine. Emil înțelegea latura asta a lucrurilor. Dar unde se răsturna, se răsturna rău și cădea. Storsese melodrama cea mai ieftină din el, cu muzică lentă și cadre lente în care eroul meditează la soarta sa de bărbat împărțit între două femei. (Și în același timp se păstrau pretențiile de film de artă, ți se cerea să aștepți odată cu personajul să vină liftul sau autobuzul.)

Filmul era un eșec. Pentru mine problema fusese una de sens. *Unde e viața adevărată a acestui bărbat?* Emil o transformase într-o problemă logistică. Cum să te descurci cu două gagici. Tipul era trist pentru că mușcase mai mult decât putea mesteca. Pentru Emil asta însemna tragedia umană.

Și totuși a trebuit să recunosc că, una peste alta, Emil avusese competența să facă un film și jefuirea mea lejeră a fost doar un mic detaliu în toată schema. Am pierdut doi ani încercând să mă trezesc și n-am scris nimic. Iar acum eram într-o sală de cinema, la un spectacol cu jumătate de preț, în chiloții și ciorapii lui Ritzi.

Apoteoza vieții mele era asocierea cu acest film stupid. Pentru o clipă, numele mi-a apărut pe genericul de deschidere.

Dar câteva părți bune supraviețuiseră. Scene remarcabile de confuzie cotidiană pierdute între celelalte prostii. De exemplu, un cuplu – cuplul oficial, jurnalistul și femeia de la micul dejun – sunt într-un supermarket. S-au pierdut într-un labirint, într-unul din acele vise nesfârșit de frustrante unde ai de făcut ceva simplu și nu reușești. Nu vor decât să-și ia ceva de mâncare, dar se pierd într-un purgatoriu de abundență. Îi vezi cum stau lângă rafturile cu cereale. Sunt atâtea soiuri din care să aleagă. Un minut se duce numai pe asta. Și continuă în același fel, sunt copleșiți de

o serie de alegeri dintr-astea fără substanță. Mi s-au părut scene bune, mai interesante decât cele cu investigațiile politice ale eroului sau complicațiile triviale cu care și-a încărcat viața.

Să te disipezi între două femei și să-ți disipezi inteligența încercând să scoți la lumină o structură coruptă a puterii cu care nu poți lupta – mi se părea același lucru. (Spre sfârșit, protagonistul primește informația cheie, dar n-o poate publica; afaceristul pe care-l investighează și patronul ziarului ajunseseră la o înțelegere.) Sau să-ți disipezi puterea de alegere înaintea unui raft de supermarket cu produse identice. Acest mod de viață e mai mult decât obișnuit. E însăși textura vieții. Alegerile tale reale sunt îngropate sub avalanșa de decizii absurde. Faptul că viziunea mea asupra confuziei perpetue în fața alegerilor inutile supraviețuise într-o formă sau alta mă bucura și mă făcea încrezător în puterea noastră de a comunica, deși filmul ca întreg era un căcat.

S-au aprins luminile și a început să se deruleze genericul de final. M-am alăturat curentului și m-am poziționat în spatele fetei pe care o admirasem mai devreme. Ieșirea spre Magheru se făcea printr-un tunel de beton fără ferestre. Când e plină sala, trebuie să te lași împins ca în turmă, aproape îți vine să behăi, dar acum că eram atât de puțini, mă puteam ține după fată fără probleme. Era de înălțime medie și avea acel tip de fund care dezgolit e prea fin, prea alb și voluptuos, dar strâns în blugi e ferm și ridicat și atât de fascinant în mișcare că, pentru un moment, ești uimit că un lucru atât de erotic e făcut public, în plină stradă. Întreaga lume se schimbă imperceptibil și imaginația ta e o fiară băloasă. Lumina străzii mă orbea, uitasem că era abia ora prânzului; în film călătorisem prin zile, nopți și săptămâni, timpul se contractase și se telescopase sub foarfecele montorului, iar acum revenisem la timpul meu obișnuit. Am mers pe Magheru spre

sud, în spatele fetei, iar ea a luat-o la dreapta, pe Enescu. Puteam să jur că nu are nici un iubit. Societatea din jurul ei nu era încă destul de evoluată. Era inteligentă și inaptă – incapabilă să se lase prinsă de falsitate sau de sex. Nimeni nu se băga în patul ei pentru o singură noapte, avea prea multă răbdare, era prea mândră. Privindu-i însă mersul subtil, alternanța expresivă a șoldurilor, îmi imaginam fără probleme că, odată ajunsă acasă, se masturbează în liniștea amiezii. Când a ajuns în dreptul stației, a apărut un 300. Ea s-a urcat pe ușa din mijloc, eu pe cea din spate. Era penultima stație înainte de Dobrescu, acolo unde autobuzul se întoarce spre nord. De la cinema ar fi putut să facă stânga, la stația din Romană și să nu mai meargă pe jos. Dar luase autobuzul înainte ca acesta să ajungă la stația terminus ca să prindă un loc și să se uite pe geam. Și mie îmi place să fac așa ceva. Mă întrebam ce carte era aia pe care o citea. Sau cum i s-a părut filmul. O plăceam din ce în ce mai mult, dar am coborât la Dobrescu și am lăsat-o să meargă mai departe. N-aveam chef să o urmăresc până acasă, deși e ceva ce mi se întâmplă, urmăresc femei pe distanțe lungi, pe jos sau cu transportul în comun, dacă n-am alte treburi. Numai dintr-o curiozitate inocentă. (Ca binoclul lui Ritzi, o tehnică pentru stimularea imaginației.) Încă n-am strangulat vreuna.

Am luat-o spre Victoriei, pe lângă fostul stat-major al Partidului Comunist, în prezent Ministerul de Interne (dacă te întrebi unde s-au dus toți comuniștii – sunt înăuntru, la Interne), pe lângă balconul unde Geniul Carpaților și-a ținut ultimul discurs, prin piațeta cu monumentul dedicat Revoluției. Căcatul Zburător, așa îl numeam eu, o chestie mare și căcănie înfiptă într-o țepă albă, simbolul perfect pentru o revoluție falsă, o afacere de-a lor între ei, încă o înțepătură direct în ochii unor oameni atât de îndopați cu minciuni, că n-ar fi recunoscut adevărul nici dacă

ar fi venit din spate și le-ar fi tras-o. Salvați în ultima clipă, cum se zice în filme, de Frontul Salvării Naționale. Salvare! Țasta da concept. Atei când se culcă, mesia când se trezesc dimineața. Am făcut stânga și am luat-o spre sud, pe Victoriei, pe lângă Odeon – cu o zi înainte strălucea ca o lună nebună, nimic sacru nu mai rămăsese acum din el –, spre străzile centrului vechi.

Am găsit un bar gol pe Strada Franceză, cu fața la biserică. Tocmai deschiseseră și eram primul client. Am stat acolo și am privit strada prin vitrina plată. Chelnerița mi-a adus berea și un coș cu alune în coajă. Era tânără, în jur de douăzeci de ani, o fată mică, frumoasă, cu ochi verzi cinstiți și intenși. Mă privea de parcă încerca să mă deslușească sau se abținea să nu râdă. Mă simțeam amuzant și plăcut în prezența ei. Ca și cu fata pe care o urmărisem de la cinema – receptivitatea mea la femei era la vârf, tensionată. Libidoul meu obișnuit plus regresia emoțională. Voiam să sug la o țată.

Am supt din sticla de bere și am continuat să privesc strada. Copii fără adăpost fugărindu-se. Sau poate erau copii din zonă, cu casă și familie, dar prost îmbrăcați. Unul a venit până la ușă, un băiat cam de șapte ani. Am crezut că venise să cerșească. Chelnerița a ieșit afară la el. Am crezut că o să-l alunge, cum se întâmplă de obicei, dar el i-a zâmbit când a văzut-o. Stătea cu spatele la mine, cu brațele încrucișate pe piept și îi vorbea puștiului. Copilul își ridicase fața în sus, către ea, zâmbea și gesticula vioi, descriind ceva ce tocmai se întâmplase. Era o conversație fără cuvinte. Uite, m-am gândit, asta e o idee originală, poate sufletul artei – să faci un film unde conversațiile nu sunt auzite, dar interacțiunile dintre oameni sunt complet transparente. Să dai la o parte detaliile neesențiale, contingente, să te concentrezi numai pe inimă. Certurile mele cu Andreea ar putea fi descrise într-o carte cât *Război și pace*, dar în esență

tot ce susțineau era că noi doi n-ar fi trebuit să împărțim aceeași pereți și orice scenă, dacă ar fi fost bine făcută, ar fi dezvăluit această situație nenaturală. Deodată mi-a părut foarte rău pentru ea. Fusesem nevoit să pun distanță între noi ca să văd lucrurile atât de simple. Prizonier în aceeași cameră cu ea, am fost tot timpul prea ocupat să mă apăr. Oboseala, nu rațiunea, îmi împingea pașii. Poate era berea, poate era fata cu ochi verzi sau singurătatea mea, dar m-am înmuiat cu totul.

Pietrele orașului aveau un fel de duritate ucigașă și ceva uman reușea întotdeauna să se strecoare prin crăpături. Când băiatul a șters-o brusc, ca la un apel de urgență, fata s-a întors, zâmbindu-și singură, iar eu am comandat încă o bere. Mă întrebam dacă ea e vecina de peste drum a lui Ritzi – avea părul destul de lung. Am băut berea încet, gândindu-mă la ea.

L-am văzut pe Victor apropiindu-se grăbit. Cu ochelarii de soare pe nas arăta ca o vedetă de film din anii '50. Stilul individului era cu totul din altă epocă și alt loc. Epoca de dinainte ca frizurile să se strice, de dinainte ca modele să degenereze în barbarie și ideile în haos și absurditate. M-am ridicat în picioare. A intrat, și-a scos ochelarii și a privit în jur. Pe frunte avea o sclipire de transpirație. Ne-am strâns mâinile și el a pufnit și și-a cerut scuze pentru întârziere. Și-a agățat haina în cuier.

— Relaxează-te, Victor, n-ai întârziat.

Nu-l mai văzusem din primăvară, poate de la începutul primăverii. N-avusesem timp. Și Victor refuza să se întâlnească în baruri – acum făcea o excepție. Nu-i plăceau ecranele și zgomotul. „Oamenii nu mai poartă conversații“, mi-a spus odată. „Conversațiile au loc numai în romanele rusești. La noi sunt fragmentate și fără sens. Nu duc nicăieri.“

— Nu pot să stau mult, mi-a spus, așezându-se și uitându-se la iphone să vadă cât e ceasul.

Și-a aliniat ochelarii, iphone-ul și portofelul pe masă. Și-a aprins o țigară cu bricheta lui argintie, a pus pachetul în șir cu celelalte obiecte, bricheta deasupra, a suflat un nor de fum și și-a îndreptat cu palma cămașa albă, descheiată la gât. Purta butoni de forma unor bufnițe mici.

— Scuze, Vali. Tu ce mai faci? Nu te-am întrebat când m-ai sunat.

— Sunt bine.

— Chiar ești?

A venit chelnerița. Aplecată deasupra lui, i-a dăruit același zâmbet pe care mi-l dăruise și mie. M-am simțit înșelat. Victor a comandat un espresso și un coniac foarte scump.

— Ce ochi ciudați, a spus, când a plecat fata. M-am simțit de parcă mi se uita direct în suflet.

— Și mie la fel. Dar am crezut că mă dorește.

După ce i-a adus comanda, a început să fumeze mai lent.

— Sunt bine, da. Mă simt bizar, poate pentru că am locuit atâta timp în locul ăla, cu ea. Dar n-aveam ce face, trebuia să plec. Nu vreau nici măcar să mă duc acolo să-mi iau lucrurile. Dacă aș putea, aș face ca Teo, aș dispărea ca și cum n-aș fi fost vreodată aici.

— Unde stai? Stai cu mine. Am destule camere. Nu vine nimeni în vizită, deci poți să lucrezi liniștit.

Apartamentul lui Victor din Dorobanți era confortabil și avea mult spațiu. Mătușa Tamara – care nu era mătușa lui – avea un set de chei și ea făcea cumpărăturile, gătea, făcea curat și îi călca lui Victor cămășile.

— Deocamdată stau la Ritzi, e chiar aici, pe aproape. N-are o masă, dar pot să scriu în bar. Cred că am nevoie de câteva pahare de băutură să mă pun din nou pe picioare. Știi că am renunțat la *Zi după zi*? A fost o despărțire curată.

— Asta e o nebunie. Din ce o să trăiești? Ai nevoie de bani? Te-ai gândit serios la toate astea?

— Emil o să-mi dea niște bani. Așa zice. Vrea să vadă la ce lucrez. Și nu e nimic de văzut. N-am scris nimic de doi ani. Trebuie să inventez repede ceva, să-i dau impresia că am ceva în tașcă. Să iau un avans. Singura problemă e că-mi fac griji că n-o s-o pot face. Mă și văd cheltuind banii fără să produc nimic.

— Asta ar și trebui să faci. Dar nu semna nimic până nu văd și eu.

— Ai dreptate. Dă-l în mă-sa. Ce dracu' o fi fost în capul meu?

— Și nu fi îngrijorat, poți s-o faci iar.

— Doi ani.

— E nimic.

— Nu mai sunt ca pe vremuri. Acum totul mi se pare străveziu și îmi dă o senzație de inutilitate. Vreau să zic, când am început, aveam un fel de simț al dramei personale. Poți să-i zici egoism sau perspectivă eroică. Se prăbușește în fața lumii adevărate. E o escrocherie. Nu mai pot să o susțin. Văd prin mine. Văd motivele pentru care am tot făcut-o, încă de la început, și mă scârbește.

Victor mă urmărea. Și-a mai luat o țigară și mi-a dat și mie una. Mă lăsasem de ani de zile. Dar mi-ar fi plăcut să fumez cu Victor. Am acceptat-o și el și-a deschis bricheta cu un clinchet și mi-a aprins-o.

— Și mai sunt și șmecheriile pe care le faci celorlalți. Să fabrici confuzie doar ca să produci satisfacția rezolvării. Se vede asta în orice formă de artă care folosește timpul, timp la pachet, chiar și în muzică. O nocturnă de Chopin de exemplu. Începe cu o frază muzicală, te familiarizezi cu ea, te ia de mână și te duce prin câteva variații. Când e sigur că te-a adus unde a vrut, fracturează melodia, o rupe, o fute. Ce auzi acum e sunetul anxietății tale. În cele din urmă, când s-a jucat destul cu noi, melodia e reparată într-un mod ambițios și frumos. Aprecierea ascultătorului – adică recunoștința lui – e totală.

M-am oprit. Victor a așteptat să continui.

— Arta narativă – piesele sau poveștile – se bazează pe un truc și mai mare decât cel al muzicii, pentru că muzica e senzuală, emoțională, non-verbală. Nu e critică. Dar ceea ce e melodia pentru muzică, e înțelesul pentru artele cuvântului. Arta narativă pretinde că e despre experiență. E despre lume și despre ce facem în lume. Și aici apare șmecheria; ne permite să trăim toată bătaia de cap care e lumea la un nivel confortabil. Și cel mai mare truc e că rezolvarea e dată într-o secvență scurtă de timp. Aplaudăm, ne ridicăm în picioare și ne luăm hainele de la garderobă. Și ne întoarcem la viețile noastre, care nu au rezolvare.

— Și care-i problema, Vali? Care e?

— Problema? Pentru mine? Problema e că puteam să fac trucurile astea foarte bine pe vremea când mă păcăleam singur. După ce am început să văd prin ele, s-a terminat. A devenit deodată foarte dificil să scriu ceva adevărat. Îi vedeam pe toți oamenii care suferă și eu purtam roba mea de artist și făceam scamatorii. Era ceva fără valoare. Un fel lipsit de valoare de a trăi. De ce s-o faci? Știu, sunt oameni ca tine și ca Emil, scriitori adevărați...

Victor s-a uitat în altă parte, stânjenit.

— Nu, vorbesc serios, oameni ca tine și ca Emil. Care n-au avut niciodată asemenea iluzii. Care au știut din start că e ceva găunos la mijloc. Că e un joc.

— Nu știu ce să zic, Vali, mi-a spus Victor, liniștit, privind masa pe care degetele lui învârtteau cu agilitate bricheta deasupra pachetului de țigări. Mă gândeam la asta. Știu că nu m-am așteptat vreodată să însemn ceva pe lume, în vreme ce tu, tu erai foarte tânăr, înconjurat de atâta admirație...

— N-a fost chiar așa...

— Și totuși, trebuie să fi fost puțin și așa.

Ne-am privit în ochi. Am dat din cap, de parcă smulsese de la mine o mărturisire. Într-adevăr, puțin fusese și așa. Și m-am gândit să o

invit pe Dia să vadă piesa, crezând că ar fi impresionată. Aceeași scenă tristă, un om care își cumpără biletele pentru fericire.

— Chiar și așa, Vali, nu e nici o ieșire. E o nevoie. Și dacă tu, la un moment dat, n-ai mai recunoscut-o sau ai negat-o, nu o face să nu mai fie o nevoie. Trebuie să găsim sens în ce avem. Acum. Ar fi bine dacă ar căpăta sens de la sine. Dar nu ni s-a dat asta. Trebuie să treacă prin noi. Trece prin cei cu care vorbim și-i atingem, orașele prin care mergem, amintirile lor acumulate, vorbele pe care le spunem, tot atâta haos pe capul nostru cât e și sens. Trebuie interpretat.

— Ce trebuie interpretat?

— Asta!

S-a uitat în jur și a făcut un gest circular cu mâna.

— Asta e ceea ce e. Și tu ești ca un prunc la sânul mamei și refuzi laptele. Întrebi ce e laptele, când ceea ce-ți dorești e hrana. Altfel nu poți să crești! Trezește-te! E aici, în fața ta.

Am privit împrejur. Mă simțeam amețit.

— Mi s-a cam pus pata pe chelneriță. Știu că sunt băut...

— Asta e. Acum vorbești în sfârșit cu sens! Suge la țată dacă ți se oferă.

— Acum tu vorbești pe limba mea. Mulțumesc, îți mulțumesc din inimă. Simt că vorbesc numai cu idioți toată ziua, că aud numai zgomot. Așa a fost și cu Andreea – doar un bâzâit care tot creștea, înfricoșător. Dar când vorbesc cu tine, e ca și cum... Ritzi, la fel, sunt momente când vorbește cu mult sens și mă miră tot timpul pentru că, sincer, cred că sunt ca Teo, încuiat în ideile mele despre cum ar trebui să fie o persoană. Și pe Emil ar trebui să-l urăsc, dar nu-l urăsc. Încă îl iubesc și știu de ce. Mă pălmuește. Ațipesc și el îmi trage o palmă. Nu știu dacă pot să scriu ceva pentru el. Poate e un moment dintr-ăla. Rimbaud l-a avut la șaptespe ani. Gogol nu și-a terminat

niciodată *Suflete moarte*. Hemingway l-a avut o vreme și pe urmă nu l-a mai avut și la sfârșit s-a... – ah!

— Nu-ți bate capul, Vali.

Își băuse cafeaua. Și-a dat pe gât coniacul. A arătat înspre sticla mea goală de bere.

— Nu, vreau să beau ce bei și tu.

Victor a cerut două coniac.

— Dar îmi bat capul. Sunt agitat. E și din cauza banilor. Deși nu numai.

— E nevoia de a crea sens. E ca dorința sexuală. Gândește-te la ea ca la o durere plăcută.

— Păi să știi că ajung și acolo. Sunt gata să-mi dau drumul.

— Suferința ajunge la un punct de unde se transformă în vindecare.

— Așa, zi cu predica, frate!

— După ce rătăcești multă vreme într-un peisaj amorf, groaza sau scârba din tine se încarcă, se acumulează, ca energia electrică, și cere descărcare. Ne zbatem în viața asta și cerem descărcare în alta.

— Asta e!

— Impunerea ordinii creative e acea descărcare. Și pentru o vreme ești îndrăgostit de ceea ce ai făcut, te mulțumește, o cântărești, o privești din toate unghiurile, o retrăiești. E luna de miere. Pe urmă te plictisești. E trecut, ai terminat cu el. E doar o doză, un obiect printre atâtea alte obiecte moarte. Și începi să te uiți în jur, dorindu-ți dorința, te uiți în jur după ceva care să-ți atragă privirea. În punctul ăsta ești tu acum.

Au venit coniacul. Doamne, fata aia era posedată de ceva extraordinar. Exista o scânteie în ea. Parcă nu mai văzusem ochi verzi niciodată. Oare nu era în spate o cameră unde să o am, pe o masă de stejar, între lumânări, cât timp ea m-ar fi privit cu ochii ei verzi, zâmbind, în cele din urmă, cu toată înțelegerea? Unde era religia care mi-ar fi permis asta?

— Victor. Victor? De ce nu publici. Nu, nu asta e întrebarea. Nu te simți singur? Ai bani, un bârlog bun, ești mai deștept decât toți pe care-i știu și probabil că pe sub cămașă arăți ca unul dintre tipii aia de pe coperta *GQ*...

— Vali, termină!

— Îmi pare rău că te stânjenește ce-ți spun și nu-mi place să întreb. Vreau să zic, știu că nu ești călugăr și ești foarte discret în legătură cu viața ta personală dar... Mă întreb, n-ai vrut niciodată să lași pe cineva în viața ta? E din cauza jobului, pentru că vezi mereu oameni încălcându-și contractele? De ce să lași pe cineva să-ți strice ordinea vieții tale. Despre asta e vorba?

Au dispărut și coniaccele. Victor a zâmbit și și-a pus paharul jos. Și-a ridicat iphone-ul și s-a uitat la ceas.

Dracu' să mă ia, viața merita trăită – când încă mai existau oameni ca Victor, Emil, Ritzi și Dia. Oameni pe care nu reușeai să-i cuprinzi cu toată mintea, nici în cele mai inspirate zile.

— Nu e vorba de asta, Vali, deși faci ca intimitatea să pară ceva invaziv. Cred că așa o vezi și cred că așa ar trebui să o consideri pentru tine, dar nu și pentru mine. Ceea ce văd eu de obicei sunt oameni care își caută fericirea în alți oameni. Și odată ce o găsesc, se duce toată în partea cealaltă. Încep să caute fericirea singurătății și libertatea de-acolo, din nimic. E un drum care duce la dezamăgire și eu îl scurtez. Îmi plac oamenii, însă nu-i încarc cu nevoia mea de fericire definitivă. Mi-ar plăcea să vorbim mai mult...

S-a ridicat și și-a strâns lucrurile.

— Vali, lasă-mă să-ți dau un împrumut, cât să te descurci pe moment...

L-am refuzat. Nu voiam bani. Dar a strecurat o bancnotă, una mare, sub farfurioară, cât să plătească băuturile, cică, și ne-a scutit pe amândoi de alte discuții.

— Sunt sigur că la Ritzi e bine, dar dacă ai chef de altceva, mă suni, da?

— Da, Victor. Trebuie să pleci acum?

— Aș prefera să rămân aici și să beau coniac. Nu ți se pare că orașul ăsta începe să arate mai bine? Adică o să arate mai bine, după ce termină străzile astea. Bine, ai grijă de tine.

Și a plecat. Umbrele s-au întors în grabă prin lumina soarelui.

M-am gândit la ziua aia de iarnă și la confuziile care îmi îndreptaseră pașii spre el.

Dispozițiile astea vin și se duc fără nici o explicație. Dar pe cea de acum voiam s-o exploatez. Mă simțeam de parcă fusesem binecuvântat de Victor. Mi-am terminat coniacul, am salutat-o pe fata cu ochi verzi și am ieșit în stradă, până la unul dintre acele magazine ciudate care supraviețuiesc între atâtea baruri – genul de prăvălie unde se vând alcool, snackuri și ciocolată și, într-un soi de alcov, sunt dispuse spre vânzare rochii de mireasă sau materiale de construcții – și am cumpărat un carnețel, un pix și un săpun. M-am dus apoi pe Covaci, unde Ritzi se pregătea să deschidă. Barul lui n-avea un program real. Ușa era deschisă, dar înainte să-și primească eventualii clienți, trebuia să treacă printr-un ritual. Era somnoros, își bea cafeaua și mi-a făcut semn să-mi torn o carafă de vin. Veneam și plecam de acolo cu destulă regularitate cât să nu mai fie nevoie să-mi vorbească de fiecare dată. Am scos săpunul din ambalaj și l-am pus pe chiuveta din baie. Nu mai aveam mult și aș fi început să curăț toaletele. Am ieșit, m-am așezat la masa dinspre stradă și am început să scriu în lumina naturală și să beau vin. Același vin pe care l-am adus cu Teo din satul nostru, cu puțin timp înainte să moară tata. În prima oră, Ritzi le-a spus tuturor clienților care voiau să intre că e închis. Am început cu ceea ce observasem pe străzi, pe urmă cu tot ce mi se întâmplase în ultima vreme și am pornit de acolo.

Sensul și ordinea le-am lăsat pentru mai târziu, simțeam că avusesem dreptate când i-am zis lui Emil că dacă un om se plimbă o singură zi printr-un oraș și observă, are destul material pentru o viață întreagă. Alte fantezii au intrat în peisaj și scriam din ce în ce mai repede, din disperare mai mult, decât din inspirație, doar să umplu foile. Aveam în cap destul cât pentru o duzină de povestiri – problema era să le sortez, să le dezvolt și să hotărăsc dacă ar fi bune pentru o carte, pentru scenă sau pentru film. Mi-am dat seama deodată de logica demisiei de la televiziune – n-ar fi trebuit să mă bag în așa ceva de la început, nu în starea în care mă aflam, mă pierduse numai, ca atâtea altele. Eram o creatură care trebuia să construiască sens și mă înfometasem de sens până aproape de malnutriție. M-am gândit și la un rol pentru Tia Marinescu și am notat câteva idei. Din cine știe ce motiv, am asociat-o cu Dia. Semănau, cum observase și Emil. Scriam cu imaginea Diei în minte. Avea un fel de putere asupra mea de ani de zile. Acum îmi venise mie rândul să o exploatez.

Când mi-am ridicat privirea și am reluat contactul cu mediul, amețit de scris și băutură, am văzut că se întunecase. Locul era plin. Oamenii râdeau și vorbeau tare. M-am dus la Ritzi la tejghea și i-am strigat pe deasupra rumorii:

— Ritz, cum ți se pare începutul ăsta? – *Mai târziu au fost și dintre cei care m-au acuzat că mi-am hipnotizat prietenul, că l-am păcălit și i-am luat soția. Dar adevărul e că doar mă jucam și n-am făcut nimic cu intenție.*

— Sună ca un început.

— Da.

— Dia a fost pe aici mai devreme, te căuta.

— Pe bune?

— Nu.

A râs. Am râs și eu, dar mai puțin.

— Știi, nu cred că are numărul meu.

— Nu ești pe Facefuck?

— Nu. Tu?

— Când am ajuns să am o mie de prieteni, m-am oprit. Era ca un grup de cimpanzei care o iau razna într-un magazin de jucării. Desfăceau toate cutiile, apăsau pe toate butoanele, se împușcau cu pistoale de jucărie. Sau așa ceva. Mai vrei un vin?

— Cred că o să fac o plimbare.

— Ne vedem mai târziu.

Abia când am ieșit afară, în liniștea relativă a străzii, mi-am dat seama ce gălăgie fusese înăuntru. M-am învârtit fără țință prin centrul vechi, până când am ajuns într-un punct unde se sfârșea abrupt, unde orașul fusese nivelat și reconstruit. Am stat acolo, la graniță. În spate aveam ceea ce supraviețuise. În față, ceea ce fusese distrus.

Inima orașului fusese demolată – străzile, casele, bisericile, mănăstirile, sinagogile. Fiecare urmă și amintire a orașului fusese ștersă și îngropată în noroi de camioane și buldozere. Nu trecuseră nici douăzeci de ani de atunci. O altă civilizație s-a ridicat deasupra celei pe care ciocanele demolatoare o văzuseră ultimele, una de malluri, neoane, fast-food și ecrane gigantice.

Îmi petrecusem toată amiaza mângăind, alimentat numai de vin roșu și alune, construind o fantezie extravagantă. Pe aleile orașului vechi am avut o epifanie instantee a florilor bunătății umane spărgând crăpăturile cimentului. Dar peisajul din fața mea – viteză, oțel și beton, și nici un refugiu, nici un loc de odihnă pentru ochi, nimic nu înflorea.

Traficul urla pe străzile uriașe. Cei care se închiseseră, cu un pic de avere, în oțel, îi lăsau în urmă pe ceilalți. Sfidătoare, o mașină a urcat pe fâșia pietonală din intersecție, forțându-i pe trecători să se dea înapoi și a parcat acolo. Un fel de-a le transmite confrăților cetățeni că sunt niște fraieri pentru obediența lor față de reguli. Invidia celorlalți dă banilor savoare, iar mașinile sunt cel mai eficient mod de a o provoca. Suntem puși în

relație unii cu alții prin aceste spectacole de teatru în aer liber. Teatru, însă un teatru care se întinde peste zile, una după alta, fără nici o încheiere. Și care i-ar putea fi încheierea? O revoluție care i-ar face pe bogați să sufere și să le dea cerșetorilor șansa să se ridice? Dar n-am mai avut așa ceva?

Soluția era să cumpăr o mașină.

M-am alăturat mulțimii la trecerea de pietoni. Semaforul și-a schimbat culoarea. Am luat-o grăbiți înainte, grupurile împrăștiate s-au coagulat în mici rânduri, ca niște oi separate de turmă, iar traficul și-a reluat imediat cursul, mugind lângă călcâiele lor.

Am traversat parcul mort, unde zgomotul mașinilor acoperea păsările din copaci.

Am înaintat pe bulevardul imens și în față mi-a apărut Casa Poporului.

Pierdută într-un spațiu prea mare, pe un deal artificial, în spatele gardurilor și polițiștilor, cu tunelul ei subteran, cu holurile ei vaste și goale, candelabrele și vopseaua aurie, cu încăperi pe care n-ar fi reușit să le umple niciodată oricâți parlamentari, deși ei se străduiesc – iată creația pentru care întreg orașul fusese distrus. Și acum în casa nebunului se instalase, firesc, parlamentul.

Aici era visul ultim al dictatorului și mausoleul său. Aici era cândva un bătrân care își privea mormântul, înspăimântat de minciunile sale și acționând din disperare. Putea vorbi, cum pot vorbi bătrânii, dar oricât de încurcate îi erau ideile, oricât de rudimentare, oricât de lipsite de sens, sălile teatrelor erau pline de spectatori care se ridicau și aplaudau, iar el e bolnav de îndoială. Ceva trebuie făcut, își spune, la întoarcerea în capitală după moartea mamei sale. Trupul ei e depus pe prisma de lemn a casei, mama sa, care l-a născut, o țărancă, și pe piept are un crucifix. Instinctiv, simte nevoia să-și facă o cruce. Dar n-are voie. O cameră de televiziune îl filmează. El e

conducătorul, garantul raiului pe pământ și nu se poate să-i dezamăgească pe oamenii săi.

Ca o catedrală în miezul junglei africane. Conducătorul își are alături generalii în uniforme, episcopul cu coroana lui solemnă pe cap și șefii statelor vecine în vizită. Drumurile capitalei sunt îngropate sub praf, oamenii umblă desculți, mlaștinile colcăie de malarie, copiii plâng pentru că mamele lor au sânii sterpi. Dar conducătorul pretinde că nu e așa. Nu vede și nu aude. Armatele de înfricoșați stau la cozi să-i execute visele. E un teatru la care prezența spectatorilor e obligatorie. Nimănui nu-i e permis să rămână pe dinafară și să râdă. Poeții își au și ei viețile lor de vis și țin ceremonii la care își dau unii altora premii. Filozofii îl traduc pe Heidegger cu mare acuratețe. Ani la rând, oriunde s-ar fi dus conducătorul, spectacolul era aranjat. La congresele partidului, discursurile îi sunt aplaudate de foci dresate. Se plimbă în mașina lui prin oraș și înaintea sa se desfac mulțimile, steagurile și panourile colorate. Când se duce la țară, țărani prosperi îmbrăcați în costume populare dansează pentru el. Îi arată cirezile, pâinile, fructele și mierea. Și dacă totul e așa, dacă nu există lacrimi, dacă suferința a fost eradicată din țară, dacă fiecare muncitor e împlinit prin munca sa, atunci de ce nu s-ar mișca națiunea ca sclavii înaintea faraonului unei ere de ciment și oțel să dărâme un oraș vechi și să ridice un altul?

De ce să nu fie declarată această fericire, pentru eternitate, într-un monument dedicat Poporului?

Dacă au dat din cap aprobator când le-ai spus că istoria suferinței pe Pământ s-a terminat, nu e greu să-i urci în macarale și buldozere.

Jos, la nivelul solului, pe unde mergeam, asfaltul, praful și fumul otrăvit al orașului adevărat negau toată acea grandoare. Un mutilat cerșea la semafor. Corporatiști stresați coborau grăbiți în stația de metrou. În vârful unei clădiri, un afiș

gigantic făcea reclamă la un tratament pentru hemoroizi și fisuri anale. Meniuri de fast-food. Măturători de stradă. Care-și făceau treaba superficial, dacă te uita mai de aproape. Asfaltul întunecat, pătat de timp. Totul protestând că e prea vast și prost făcut pentru ca bieții oameni să știe ce să facă, cum să-l păstreze sau să-l stăpânească. Arăta ca unul dintre acele tablouri de secol XIX, pictate de englezi și francezi în Orientul Mijlociu, cu băștinași care și-au ridicat colibe murdare și bazarele haotice pe ruinele palatelor antice romane sau grecești, pe forumuri și agore, între pilaștrii și arcadele unde viața cotidiană se încâpățânează să meargă mai departe.

Acestea sunt gânduri pe care de obicei le alung. Îmi place mai mult veselie, decât contemplarea nebuniei și a ruinei. Dar încercam să mă țin aproape de ceva real, la nivelul solului, în amănuntele murdare, în mijlocul oamenilor, numai aici îl puteam găsi.

M-am oprit la un bar să-mi mai notez câteva gânduri, înainte ca ele să mă părăsească. Putea fi oricare bar, identic cu celelalte. Un investitor se hotărâse să deschidă un bar, asta era tot. Chelnerul era îmbrăcat formal, cu papion, și m-a salutat mohorât, iar muzica era prea zgomotoasă, probabil ca să descurajeze clienții. Dar și lumea de afară era zgomotoasă. Nimic din ce vedeai pe marele bulevard nu-ți liniștea inima. Dacă autostrada dinspre nord spre sud, dinspre Romană spre Unirii, era o fisură în inima orașului, noul bulevard și împrejurimile Casei Poporului, de la est la vest, erau chiar moartea orașului. Pur și simplu o gaură – cu Casa Poporului în centru.

Am băut o bere și am scris cam o oră. Când am ieșit, străzile întunecate se liniștiseră și am luat-o înspre Casa Poporului. Era luminată de neoane fosforescente și semăna, în sfârșit, puțin, cu palatul care ar fi trebuit să fie. În jurul ei se roteau păsări albe, roiau în jurul clădirii ca

musculițele în jurul focului, strălucind în aura de lumină. Erau, știam asta, pescăruși. Îi mai văzusem și de aproape. Și mă întrebam ce caută pescărușii în acest oraș neînvecinat cu marea. Știam că și pe Dunăre trăiesc pescărușii, dar Dunărea e la 50-60 de kilometri distanță.

Am ajuns la capătul bulevardului, deschis către un semicerc pustiu și încă un drum larg, înainte de Casa Poporului și dealul ei artificial, și am privit păsările de acolo. Lumina atrăgea insectele și spectacolul era vizibil numai în zilele calde, când erau mai multe insecte, dar nu credeam că pescărușii mâncau insecte. Poate clădirea era atât de mare încât pe parcursul zilei se încălzea, iar noaptea emana căldură, creând curenți de aer verticale, cu care se jucau păsările. Asta era – clădirea era atât de mare, că producea jeturi de aer, cum se întâmplă în zonele stâncoase ale munților. Îmi tot veneau gânduri despre acel loc. Pentru păsări, era doar o chestie enormă, o parte din natură. Și mi-am amintit de Teo și dorința lui de a străbate un peisaj natural și de a lăsa totul în urmă – să ajungă într-un loc care rămăsese așa cum era, diferit de vacarmul fără odihnă al orașului, idei peste idei luptându-se înnebunite. Atâtea lucruri îmi veniseră în minte, toate deodată, când priveam păsările, fâșii albe în cerul înnoptat, în uriașa inimă frântă a orașului. Mi-am amintit de seara în care i-am spus lui Teo că nimic din ce-l înconjoară nu e tocmai real, nu în felul în care credem noi, că suntem liberi în orice clipă să rămânem sau să plecăm. Și cum am intrat apoi în bucătărie, nerăbdător să ies la o plimbare, să scap dintre pereții ăia, iar acolo trei femei mă priveau, așteptând să vorbesc.

Dacă arta înseamnă – cum spunea Emil – să ai puterea de a-ți proiecta creațiile, pentru a-i face pe ceilalți să observe, pentru a-i scoate din inerție, atunci ceea ce vedeam în fața mea era o operă de artă. Era o operă de artă foarte proastă. Dar

judicata mea estetică mă făcea doar un critic printre alții, unul care a venit după ce faptul s-a consumat. Și faptele vin întruna.

Sub un felinar, am început să recitesc ce scrisesem în bar. Acoperisem câteva pagini cu scris rapid, beat, mâzgălit. Făcusem schimbări, ștersesem – cuvinte și paragrafe întregi se încălecau unele pe altele, paginile păreau cârpite – și propozițiile individuale se întrețeseau din ameteala de semne ilizibile, cum iese cerul senin din spatele unui nor spart. Când am ajuns la final, mi-am dat seama că am nevoie de un titlu. Am scos capacul de la pix și am scris cu litere mari deasupra: CREAȚIE.

Partea a II-a

*Dar e ceva diferit la acest vis.
Tot ce e crud și inconștient
sub iluzia lumii prezente,
tot ce nu dispare odată cu trezirea în moarte.*

*Rămâne,
și trebuie interpretat.*

Jalal al-Din

TĂIAT LA:

Exterior. Zi. Un bărbat, un țigan, stă în poarta casei sale și se uită în stradă. E transpirat, a tăiat lemne pentru cuptor și acum caută pe cineva să-l tapeze de o țigară. E nebărbierit, îmbrăcat în maiou și pantaloni scurți, cu șlapi în picioare. E o după-amiază fierbinte, strada e liniștită. O stradă dintr-un șir de străzi liniștite de case. La fiecare capăt al străzii și peste drum sunt apartamente cu zece etaje.

Primii doi care trec îi spun că n-au țigări. Un al treilea, un bărbat care-și plimbă câinele, fumează.

Țiganul se sprijină relaxat de stâlpul porții, privește în direcția opusă, apoi cere o țigară, ca din senin, când bărbatul trece pe lângă el.

ȚIGANUL: Ai o țigară, șefu'?

Primește o țigară.

ȚIGANUL: Șefu', ai și un foc?

În timp ce i se aprinde țigara, câinele, un boxer, își înfinge botul în prohabul țiganului.

VALI: Miki, scoate-ți botul de-acolo!

Pe prohabul țiganului rămâne o pată mare și umedă. Tânărul trage de lesă ca să-și împiedice câinele.

VALI: Bine că nu mușcă.

ȚIGANUL (*vesel, privindu-și țigara și pufăind*): Un câine frumos.

VALI: Numai probleme îmi face. Uite-acolo.

Bărbatul arată spre partea din spate a blocului, în ferestrele căruia strălucește soarele. Țiganul dă din cap aprobator.

VALI: Acolo stau. Într-o garsonieră. E o crimă să ții așa un animal într-un spațiu ca ăla. E păcat și cu un câine mic, dar cu unul așa mare... Și sunt foarte nervoși. Încrucișare selectivă. Îi termină rău de tot. După cum vezi, ăsta nu respiră bine. Bălește tot timpul și tremură. Uneori se pișă pe podea, nu se poate abține când e prea emoționat.

Dacă o să continue să vorbească, o să-i ceară încă o țigară sau două înainte să plece.

VALI: Îi vezi coada?

ȚIGANUL: Nu.

VALI: N-are coadă. I-au tăiat-o când era pui. Acum, când e vesel, trebuie să dea din tot fundul ca să se exprime.

ȚIGANUL: De ce i-au tăiat-o?

VALI: Nu știu. Nu-i al meu. L-am moștenit de la un prieten, un fel de prieten. S-a cărat prietenul ăsta, s-a dus să ia aer curat. A uitat de câine. Asta e partea tristă la orice divorț, câinele are de suferit.

ȚIGANUL: Dar e un animal frumos.

VALI: N-ai mai crede asta dacă te-ai trezi cu el peste tine în timp ce-ți zgâlțâi femeia. Și nu suportă să-l închid în hol. Latră și zgârie ușa. Îi place să se uite la mine și femeia mea, mă sperie. Îl vezi cum se încruntă? Ți-ar plăcea să se încrunte așa la tine când îți faci de cap? Ți-ar cam tăia cheful. Ea e obișnuită, dar pe mine tot mă sperie.

Mai ales că e câinele prietenului meu. Și nevasta lui.

ȚIGANUL: Nevasta prietenului tău?

VALI: Câinele lui. Nevasta lui. Apartamentul lui. S-a dus în Italia. Sunt oameni care nu mai stau de vorbă cu mine pentru că au impresia că am pus totul la cale. I-am spus că viața lui nu e reală și ce crezi, imediat a și șters-o. Dacă-l vrei, e al tău. Ai mai mult spațiu oricum, ai curtea asta. Ai copii? Ar fi înnebuniți după el.

Țiganul dă din cap, își privește țigara. Nu mai zâmbește. Nu crede nimic din ce aude.

VALI: Fii atent, nu trebuie să-l ții. Poți să-l vinzi. Treaba ta. Nu vreau decât să scap de el. E boxer de rasă pură. Știi cât costă unul de-ăsta?

Țiganul dă din cap.

VALI: Nici eu. Vreo două sute de euro probabil. E tânăr. Ai putea să-l înmulțești.

Aproape și-a terminat țigara și a terminat-o și cu omul ăsta.

ȚIGANUL: Nu cumpăr nici un câine.

VALI: Dar nu-l vând. Îl dau pe degeaba.

ȚIGANUL (*aruncă chiștocul*): Nu vrei nici un ban?

VALI: Poți să faci și ciorbă din el, nu-mi pasă. Nu mai vreau să-l văd.

Țiganul îi arată curtea cu o mișcare din cap. Intră pe poartă. Mai întâi țiganul, apoi Vali și Miki.

— Tăiați! strigă Emil.

Stau în spatele camerelor și urmăresc filmarea. Poarta se deschide iar și Gigi, care îl joacă pe țigan, împreună cu tânărul reapar. E o rumoare continuă, cei care au mâinile libere aplaudă ușor, și eu printre ei. Atmosfera se încălzește când Gigi, radios, își bagă mâna în pantalonii scurți și scoate din față o bucată de cârnaf afumat. Îl aruncă și câinele sare și-l înhață din aer. Emil se uită în monitor la dubla pe care-am tras-o. „Da, îmi zice, arată bine.“

Ne bucurăm că am reușit să filmăm scena la timp. Lumina e încă bună, dar la ora 4, când se redeschide strada pentru trafic, trebuie să încheiem.

Pe actorul care joacă rolul tânărului îl cheamă Ștefan. Numele personajului căruia mai sus i-am zis Vali are alt nume în film. I-am spus așa pentru că e personajul cu care m-am identificat când am schițat scena vara trecută, în acea după-amiază din barul lui Ritzi.

Mi s-a părut evidentă identificarea cu această versiune ficțională a mea și cu actorul. Mi-am dat seama, însă, cât de absurd e abia când am văzut un cadru cu noi doi stând de vorbă. Ștefan e mai înalt decât mine, poate cu vreo zece ani mai tânăr și mult mai bine făcut. Eu stăteam ușor cocoșat. Mi-ar fi prins bine și o tunsoare nouă. În imaginația mea, nu sunt un tip nearătos. Dar acolo, pe peliculă, arătam ca varianta proastă a altcuiva.

Scena ne mâncase mai mult timp decât ne așteptaserăm. Emil voia ca starea aia leneșă de după-amiază fierbinte să se transmită printr-un singur cadru lung cu Gigi așteptând o țigară, așa că povestea începe înainte să apară omul cu câinele. Singurul fel garantat în care îi puteam stârni câinelui interesul pentru prohabul lui Gigi a fost să punem ceva de mâncare acolo. Câinele e prietenos și bine hrănit, dar botul său umed și entuziast îl neliniștește pe Gigi, astfel că acesta a stricat dublă după dublă cu râsetele și chițăiturile lui. Și de

fiecare dată trebuia să-și schimbe pantalonii. „Bine, Gigi, i-a spus Emil în cele din urmă, uitându-se la ceas, mai încercăm o dată. Dar s-ar putea să trebuiască să iau un prim-plan cu botul lui cercetându-ți boașele și să-l adaug la montaj.“

Bun, deci suntem bucuroși că am filmat scena și bucuroși că Gigi s-a descurcat. E primul lui rol. E un cântăreț faimos, un cârlig bun pentru spectatori, ne place de el și să-l înlocuim acum nu mai e o opțiune, nu mai avem timp.

Și iată-mă din nou umăr la umăr cu Emil.

În ultima vreme mă înțeleg mai bine cu Emil și cu proiectele lui, parcă sunt mai detașat. Nu face mare artă. Face doar filmele pe care îl lasă lumea să le facă, ce vor finanțatorii. E un compromis cu mine, cu programul de producție, cu numărul de ore de lumină naturală pe care le avem, cu actorii, câinele și publicul. Eu unul n-aș suporta să dirijez un astfel de spectacol, dar pot să-i admir modul relaxat și eficient în care conduce el lucrurile, chiar și indiferența sa față de cei ce-l urăsc pentru că au alte contracte decât cele pe care le-au visat, pentru că întârzie banii sau pentru că momentele lor actricești de vârf nu sunt luate în seamă la montaj. Veselia și persistența sunt calități admirabile. Mie îmi lipsesc aceste resurse și o știu. Sunt prea ușor descurajabil și sar repede de pe șine, căci nu știu niciodată în ce direcție merg. Sunt sperios și trebuie să mă descurc cu ce am.

Săptămâna trecută am jucat tenis cu Emil, după o pauză de ani de zile. Deși a fost mereu un jucător mai bun, mă așteptam ca îngrășatul lui constant din ultima vreme să mai echilibreze situația. A intrat cu atitudine pe teren, grăsan, arătând ca un clovn în echipamentul său alb și a început să facă niște exerciții ridicole, niște întinderi însoțite de pufnituri și horcăieli teatrale, ca și cum ar fi avut încheieturile bolnave de artrită, apoi m-a zdrobit trei seturi la rând. Știam că dacă

vreau să câștig trebuie să-l fac să alerge, să-l epuizez. Dar nu reușeam. Cu lovituri ingenioase, economice, m-a făcut el pe mine să alerg dintr-o parte în alta. Sudoarea îmi îneca ochii. M-am înfuriat și mi-am pierdut concentrarea. Lacom după puncte câștigate ușor, izbeam mingea cu putere și o trimiteam afară.

Totul ține de temperament.

E clar că nu toate deciziile lui Emil sunt proaste. A scos o comedie modestă din *Două camere* și a vândut un număr rezonabil de bilete, ceea ce i-a câștigat mai multă libertate la următorul film. Acum pot să recunosc că nu toate ideile pe care eu le văzusem ca necesare pentru film erau ușor de filmat.

Am rămas pe marginea terenului după meci, cu sticlele noastre de apă, în timp ce alți jucători, un trio de fete, se pregăteau să intre. Se pare că n-aveau de gând să-și dea duhul acolo. Lucraseră mult la haine, la păr și la machiaj, se balansau de pe un picior pe altul și își făceau poze. Fiecare își făcea câte o poză cu fiecare, cu brațul pe după umeri, zâmbind. Poze care urmau să ajungă luni dimineată pe Facebook și să țopăie de la un birou la altul în jurul lumii. Una dintre fete era foarte bine făcută, blondă oxigenată, cu părul prins într-o coadă la spate, care îi sălta și strălucea în lumina soarelui când alerga. „O prezență minunată“, a spus Emil, de parcă vorbea de o actriță. „Care-i faza cu femeile în echipament de tenis? Și dacă iei o fată mai ștearsă și o îmbraci în așa ceva, se întâmplă o transformare misterioasă. Poate nu e mare mister. Femeile tinere arată în general bine când aleargă.“

A dat din cap. Apoi: „Auzi, cineva trebuie să moară în poveste și știu cine“.

Am înțepenit. M-am hotărât să-mi amân furia. Ar fi fost stupid să explodez înainte să-mi prezinte ideea lui ridicolă.

În istorisirea mea, personajul principal își încurajează prietenul să plece din țară, să-și caute fericirea altundeva și se combină cu soția lui. Nu e ceva premeditat, dar pare așa, ceea ce aduce o greutate asupra noii relații. Povestea rupturii dintre ei, întinsă pe câteva luni, e compusă dintr-o serie de incidente, în urma cărora el scapă de obiectele ei din apartament, de mașină și în cele din urmă de câine. Tipul pare să caute o simplitate radicală. Pleacă și ea, iar el rămâne cu o cameră goală, mai simplu de atât nu se poate. În ultima scenă îl vedem în apartamentul pustiu, mâncând ultimul borcan cu murături. O poveste simplă, cu câteva momente comice bune, povestea unui om care își curăță viața de atașamente și posesii, totul sub semnul unei parabole. O parabolă care ne cere să ne punem întrebarea: ce e real? Încercasem să scriu cât de adevărat și nepretențios puteam. Emil voia să înece totul în sirop.

Mi-am pus racheta în husă și i-am tras fermoarul.

Cu o vară în urmă, când am locuit practic în barul lui Ritzi, textul ăla a contat mai mult decât tot ce scrisesem până atunci. Lucram după-amiaza, Ritzi îmi aducea vin, scriam și priveam strada și, la un moment dat, mă îmbătam prea tare să mai pot scrie și barul se umplea de lume. Erau vremuri frumoase. Mă străduisem atâta înainte să fac lucrurile să meargă. Acum o lăsasem baltă și totul mergea mult mai bine. Și Dia era și ea prin preajmă.

— Ascultă, mi-a spus Emil, soțul e plecat într-un ashram de la poalele Himalayei, are un accident, e adus înapoi în țară în sicriu. Însmormântarea va fi un moment magistral de concentrare. Am totul deja scris. Scena o să ne permită să adunăm la un loc toate personajele, să dăm filmului greutate și coerență. Numai în moarte vedem cu adevărat greutatea relațiilor noastre,

vedem ce iubim, ce nu poate fi înlocuit. O scenă redusă, cu gust, cu dialog minimal. O să meargă.

Mai avusesem conversația asta, în alte forme. Cunoșteam ideile lui Emil despre cum trebuie să se termine un film.

— Manipulare ieftină, asta vrei. Ai tu ambiția asta, să bagi cât mai mult leș emoțional. E redundant. O să strice simplitatea poveștii.

— Nu se întâmplă destule. Trebuie să se întâmple ceva.

— Fă-l mai scurt. Fă-l de o oră.

— Nu pot să distribui un film de șaiszeci de minute! Și nu pot să-l mai împănerez. Tu ești ăla care se enervează când îi dau un ritm mai lejer.

Avea dreptate; fusesem foarte strict în legătură cu lungimea cadrelor. Nu suport scenele alea în care te uiți la un personaj cum își cumpără un bilet de autobuz și așteaptă în stație până vine autobuzul. E vorba doar de regizori care și-o iau la labă, pretinzând că ei nu fac Hollywood. Mi-aș fi dorit și să fie alb-negru, dar nu s-a putut.

— M-am dat peste cap să-ți introduc în film conversația cu gășca în sticlă. Cum o vedeai tu, oamenii ar fi râs, ar fi crezut că încerci să faci o glumă. Ai putea să fii și tu mai flexibil.

— Păi te las pe tine să-l filmezi, ce poate fi mai flexibil din partea mea?

— Ai grăit ca un artist adevărat. Nici nu mă aștept la mai puțin de la tine. Dar, știi, în lumea reală lucrurile nu sunt întotdeauna împărțite în bune și rele. Mai există și bun, și mai bun. Așa că uite ce vreau să fac, numai să fii și tu mai deschis la cap, mai puțin antagonist. Dacă nu te deranjează. O să filmez scena. Nu înseamnă că o și las, dacă nu merge. Bătaia peștelui e la montaj. O vezi și pe urmă hotărâm.

— Știu cum e cu montajul. Știu toate astea.

— E deja programată.

Inima îmi bubuia în piept și nu de la fugăreala de pe teren. Mă holbam la cleiul uscat de pe plasă.

Auzeam cum e pocnită mingea înainte și înapoi. Se prefăcea ca vrea să-mi facă pe voie, dar, una peste alta, contractul îi permitea să schimbe cum vrea scenariul. Marile decizii erau ale lui și eu n-aveam ce face. I-aș fi zis câteva vorbe mai amare. Dar învățasem și eu stilul lui de-a juca. I-am spus:

— Mă fut, e doar o poveste.

Pe filmul ăsta luam bani buni, în avans. Atâta știam și eu acum despre contracte. Văru' Victor (cum încă îi mai spun) m-a ajutat cu hârțogăria. Contractul prenuptial, cum l-a botezat.

Emil m-a bătut cu palma pe spate și ne-am ridicat. Era timpul să mergem la dușuri și să ne schimbăm în hainele de oraș.

— Ia uită-te acolo! mi-a spus Emil, din colțul gurii, arătându-mi spre blondă. Și nu se referea la dosul mâinii ei.

Sunt aproape sigur că Emil o futea pe Tia Marinescu și aș paria pe asta bazându-mă pe faptul că ea juca în rolul feminin principal. Emil a mai scăpat câteva aluzii în privința asta – nu se poate abține să se laude – și eu m-am prefăcut de minune că nu aud. În ultima vreme, însă, a fost tăcut în legătură cu aceste activități extracurriculare ale sale și mi-a vorbit despre o posibilă căsătorie cu Cătălina. Mi-a cerut și sfatul. „Ce crezi? Crezi că m-aș descurca? Crezi că aș fi un tată bun?”

— Normal că ai fi. De ce nu? Sunt bărbați mai răi decât tine care cresc copii. Dar dacă mama copilului ajunge să te urască, știi, asta ar fi o problemă. Un copil are nevoie să simtă că armonia e principiul fundamental al vieții. Trebuie să obții asta înainte să înveți să gândești. E necesar pentru un copil. O încredere de bază în existență.

— O credință de bază. Asta e. Știi, Vali, ai dreptate. Cred că aș fi un tată excelent. Și de ce să nu mă și însor în cazul ăsta? Probabil îți zici de ce, de ce să mă las dus. Dar ce mai contează, până la urmă? Totul e oricum o glumă.

— Credeam că e un contract solemn.

— Țsta e un fel mizerabil de a vedea lumea.

În ultima vreme l-am vizitat pe Victor. Cel mai mare scriitor nedescoperit al orașului. Deocamdată nu vrea să fie descoperit. E un om al talentului și modestiei. Scrie seara, după ce-și termină programul la birou. I-am spus de Emil, de gândurile lui cu înșurătoarea și copilul. „Refuz să comentez“, mi-a răspuns, „nu văd toată ziua decât divorțuri. Și acum vor și homosexualii căsătorie.“

Dar, altădată, Victor mi-a spus: „Dragostea e victoria vieții asupra experienței“.

Ieri, când tocmai terminam filmarea, în prima zi a lui Gigi, a apărut un vehicul. Arăta ca o mașină blindată, ceva ce s-ar folosi într-un ținut aspru, unde băștinașii plantează în pământ explozive improvizate împotriva infidelilor. Un tip uriaș a coborât, genul cărnos, dar obez, cu adidași gangster-chic, elaborați, pantaloni de trening, lanț de aur gros peste tricou, tuns periută, ascunzându-și astfel chelirea, dar dezvăluind cicatricile, cute de neanderthalian la ceafă și ochelari de soare în stilul piloților de elicopter. Țsta era echipamentul lui. Iarna poartă un parpalac lung de piele peste aceeași uniformă. O imagine obișnuită pe străzi. Umbla cu mașina lui scumpă și te făcea să te întrebi ce fel de afaceri fac domnii ăștia nezâmbitori, dacă omoară oameni sau numai se dau mari. Pentru că indivizii ăștia, atât de bine împachetați în seriozitatea lor, au văzut aceleași filme. S-a întors roata; cândva actorii din filme erau îmbrăcați ca niște parodii de gangsteri, acum băieții răi se îmbracă după filme. Probabil se întâlnesc în aceleași magazine când ies la cumpărături.

A coborât și șoferul, în același timp, într-o uniformă a firmei de securitate KGBS; bocanci de luptă cu șireturile legate strâns până sus, hainele negre, vesta cu multe buzunare, fermoare și alte șmecherii. Toți ăștia arată ca din trupele de elită

antitero, înhămați la dispozitive high-tech și încărcăți de armament, dar sunt numai țoale și atitudine. N-au la ei decât un baston și un spray cu piper. Îi vezi în malluri sau în fața supermarketurilor și majoritatea sunt obezi.

Acești gemeni umflați, unul pregătit pentru o misiune în munții Nuristanului, celălalt în civil, s-au apropiat de Emil, care stătea aplecat deasupra monitorului. Și-a îndreptat imediat spinarea.

— Ionel! Frate!

Frate?

Ăsta era omul cu banii.

—Hei, a strigat Emil, gesticulând înspre mine. Stăteam la câțiva metri distanță, contemplând. Hai să-l cunoașteți pe scriitorul nostru!

Ionel mi-a strâns mâna tare, îndelung. Poate că m-a și privit în ochi, dar din cauza ochelarilor n-am putut să-mi dau seama. Am dat din cap și am spus cum mă cheamă, însă deja plecase, tras de Emil în curte, unde era Gigi. Uneori regii vin cu căciula în mână la poeți. Gigi dădea regulat spectacole la Million Dollars Sexy Club, unde patronii de la mese se dădeau mari în fața gagicilor și-i băgau câte 500 de euro în buzunar.

M-am dus după ei în curte. Gigi era acum îmbrăcat în pantaloni lungi și o cămașă albă simplă. Se pieptănase și bea dintr-o sticlă de apă. Ionel i-a atins cotul lui Gigi – delicat, respectuos – și i-a șoptit ceva la ureche. Gigi i-a zâmbit grațios și l-a măsurat din cap până în picioare. S-a înclinat ușor, a luat cartea de vizită și Ionel i-a eliberat cotul. Fotograful a intrat în curte și Ionel s-a plasat lângă Gigi. Nu și-a scos ochelarii, dar și-a umflat pieptul, și-a înălțat bărbia și l-a luat pe Gigi de braț de parcă erau iubiți, iar Gigi i-a zâmbit ca și cum ar fi fost la o întâlnire romantică. Aparatul a făcut clic de câteva ori și s-a oprit. Pieptul lui Ionel s-a scufundat înapoi în burdihan și zâmbetul lui Gigi a coborât cu câteva grade. Șoferul lui Gigi a apărut

la poartă, învârtind un breloc cu chei pe degetul arătător. Gigi i-a strâns mâna lui Ionel și, după încă un rând de zâmbete oferite tuturor, și-a făcut ieșirea.

Ne-am trezit, eu cu Emil, acceptând o invitație la cină, luați pe sus pe bancheta din spate a jeepului binefăcătorului nostru. Nu fusesem de fapt invitat personal și nu-mi plăcea să fiu luat de pe stradă de un tip care nu mi-a vorbit și căruia nu i-am văzut ochii. Dar Emil era încântat de idee și eu eram un pic curios. Emil îmi povestise de o după-amiază de duminică la vila lui Ionel din afara orașului – ah, gazonul, piscina, opulența! Dar cu bun-gust. Baia de lângă piscină acoperită cu ceramică Iznik! Ionel avea trei fiice tinere și toate erau călare pe el. Nu l-ai mai fi considerat o brută dacă l-ai fi văzut la el acasă, cu soarele strălucind pe globul burții sale! Îi plăcea să gătească și se pricepea la bucătăria thailandeză. Și era și surprinzător de cult. Ținea pe rafturi cărți de magicieni, precum Marquez, Rushdie și Fluturescu... Auzisem destul.

— Mi-ai spus-o chiar tu cândva. Asta fac oamenii când au mai mulți bani decât pot număra, își iau animăluțe de casă și se implică în proiecte. Nu contează câte teste a spart, în curând își va face o fundație filantropică. O să sponsorizeze aripi de spital.

Fusesse recent la știri o poveste – un polițist parvenit, în afara programului, se dăduse în spectacol la mall și băieții de la KGBS l-au aranjat bine, doar să-și arate mușchii. Polițiștii nu s-au băgat. Mallurile și cazinourile îi plătesc pe cei de la KGBS. Ionel îi plătește pe polițiști. Dacă ești suficient de escroc, atunci joci rolul prințului – iar Emil era tulburat că intra în palat pentru o zi. Cred că Emil era îndrăgostit de Ionel, omul care făcea lucruri mărețe pe lume – cum fusesem și eu îndrăgostit de Emil, pe vremea când îmi povestea romanul său.

Am ieșit pe bulevard, spre sud, către centru și, după vreo cinci sute de metri, mașina a urcat pe trotuar la o stație de autobuz. Cei care așteptau s-au dat înapoi să ne lase să trecem, dar nu destul de repede pentru Rambo, care s-a proptit în claxon și le-a strigat bărbaților și femeilor, copiilor și bătrânilor că pot să-i sugă pula, că o să-i fută în gât și așa mai departe. Am coborât, Rambo încă îi fixa cu privirea, eu n-aveam curaj să mă uit în ochii lor, Ionel nici nu-i băga în seamă. Jeepul era parcat pe jumătate în zona unde trebuia să oprească autobuzul și jumătate pe trotuar.

Așa că am fost și mai fericit când Ionel ne-a dus la șaormeria din fața pieței 1 Mai, iar Rambo s-a băgat în față peste șoferii de taxi, gură-cască și vagabonzii de la coadă și a comandat patru șaorme mari de pui, cu de toate. Ionel și-a sprijinit coatele de masă și s-a uitat înspre stradă, neimpresionat. Încă nu-i văzusem ochii. Emil i-a spus că filmarea merge bine, Gigi se descurcă, cu Gigi se poate lucra minunat. Ionel a dat din cap și traficul străzii i s-a reflectat în ochelari.

Ne-am mâncat șaormele. Erau foarte bune. Trebuie să-ți bagi capul în troacă și să ataci genul ăsta de mâncare înainte să ți se dezintegreze între degete. Ionel și Rambo și le-au halit pe ale lor din trei înghițituri și apoi, bălind și clefăind, și-au scuturat sosul de pe degete. Și-au șters scârbiți mâinile cu colțurile șervețelilor, pe care le-au aruncat pe jos. S-au ridicat să plece. Eu și Emil încă ne luptam cu mâncarea. N-aveam cum să dăm mâna cu ei. Au dispărut.

Ne-am uitat unul la altul. Era aproape amuzant.

— Uite cum s-au dus și ultimii Medici.

— Zi ce vrei, dar ăla e tipul care-ți plătește chiria.

— Știu. Și-ți mulțumesc, Emil.

— Cu plăcere, Vali.

A trecut o femeie care i-a dat fiori lui Emil.

— Trebuie să pui mâna pe ele cât încă mai poți, Vali. N-o să fii la nesfârșit un mare iubăreț.

Deunăzi, înaintea partidei de tenis, Emil îmi spunea de sarcina lui Cati. Era foarte fericit. Felicitări, i-am zis. „Da, a zis el, e bine de știut că nu trag cu gloanțe oarbe.“

Odată, când eram sub copac, la crășma la care mergeam de obicei, posibil într-o toamnă, dar cred că era primăvara sau începutul verii, frunzele erau încă verzi, cineva a citat din Infernul:

*Nel mezzo del cammin di nostra vita
mi ritrovai per una selva oscura
ché la diritta via era smarrita.*

Încă nu ne cunoșteam. Mă infiltrasem în grup doar ca să fiu aproape de Emil și să aud ce are de spus. Și ceilalți încercau să-l impresioneze și se străduiau care mai de care să traducă aceste versuri despre un om pierdut la jumătatea vieții. Eu i-am câștigat atenția cu textul unui cântec auzit mai devreme la Radio Romantica:

*Have a wife and kids in Baltimore, Jack
Went out for a drive and I never went back
Like a river that don't know where it's flowin'
Took a wrong turn and I just kept goin' ...* [L](#)

Am fost recent în cartierul ăla, lângă Foișorul de Foc, și am făcut un ocol pe strada unde era crășma, să văd dacă mai e. Nu mai era, dar m-am uitat peste zid și copacul încă se afla acolo.

Da, îl iubeam. Dar n-aș putea să-l învinovățesc pe el pentru dezamăgirea mea. Emil mă lăsase de mai multe ori baltă de-a lungul anilor, dar fusese și răbdător, și afectuos față de mine.

L-am luat în brațe, avea palmele unsuroase și un spârc de maioneză cu usturoi pe bărbie. M-aș fi luat și pe mine în brațe. Dar nimic din ce era pe lume nu părea să rămână destul cât să-l pot ține

strâns sau măcar să-mi spună în ce direcție călătoresc.

Ne-am luat rămas-bun și el a trecut strada, privind în dreapta și în stânga, tăind-o de-a dreptul prin trafic, prin vuietul claxoanelor. Pe trotuarul celălalt a oprit un taxi și a luat-o către centru, spre casă.

S-a terminat pentru ziua de azi. S-a dat drumul la trafic, șoferii conduc mai încet ca să vadă ce se întâmplă, pentru că un platou de filmare în deconstrucție e unul dintre acele lucruri, ca accidente sau nebunii, la care oamenii se holbează. N-am băgat de seamă când a plecat Ștefan, geamănul meu chipeș, dar a dispărut. S-a mai întâmpnat și înainte. Când nu joacă, își pune ochelarii și se pierde în decor, te uiți după el și ia-l de unde nu-i. Vine și mașina după Emil și Gigi – regizorul își escortează vedeta – și ne strângem mâinile, ne spune la revedere, până a doua zi. Se urcă în mașină și pleacă.

O iau spre est, către bulevardul principal, cu umbra întinsă înaintea mea, arătând ora două. Vreau să intru la supermarket să fac niște cumpărături.

Mâine e o zi importantă de filmare și aș vrea să asist. E scena în care protagonistul îi povestește aventurile sale țiganului. Conversația le e întreruptă de întoarcerea acasă a soției slabe și prea tinere. Intră în curte îmbrăcată în uniformă de măturătoare a unei companii de salubritate. Țiganul, simțind că s-ar putea să se aleagă cu un câine scump, o trimite după bere. Deci, zice țiganul, ți-ai hipnotizat prietenul, l-ai păcălit și i-ai luat nevasta. Nu, spune bărbatul, doar mă prosteam, n-am pus nimic la cale. Tot ce voiam să-i spun atunci e că suntem liberi. Și că nu prea înțelegem mare lucru din asta. Nu suntem animale, să acționăm din instinct. Trăim într-un oraș, noi l-am construit, dar nu-l putem explica, până și viața

sa naturală ne e străină. Ciorile, de exemplu. Cum adică ciorile? întreabă ȋiganul, ridicându-se în picioare. În fiecare seară, spune bărbatul, le vezi zburând în stoluri, la apus. Și toate se duc în aceeași direcție. Ziua se împrăstie pe deasupra orașului, dar noaptea se întorc panicate la locul lor de dormit. Într-un parc, presupun. Cred că în Cișmigiu. Pentru că Cișmigiul a fost dintotdeauna acolo și orașul a crescut în jurul său. Dar de fapt nu știu cum stau lucrurile și nimeni nu poate să-mi spună.

Asta spune, și altele. Filmul e aproape de final și el a reușit să-și deposeze femeia pe care o iubește de căsnicia ei, de obiectele din apartament, de mașină și, în această scenă, de câine. Se va duce acasă și va inventa o poveste despre ce i s-a întâmplat câinelui. La urmă, se despart. Fiecare pleacă, singur, spre viitorul său, oricare ar fi ăla.

Ce mă interesa pe mine era cum să traduc în fapte această idee radicală de puritate a personajului, de claritate și simplitate. Voiam să arăt unde duce asta în lumea reală. Pentru acest gen de oameni, nu e nimic de făcut decât să plece în pustie și să-și găsească o peșteră în care să se ascundă. Ideea sa despre dragoste e prea rarefiată pentru lumea problemelor.

Și oricum, ceea ce voiam să spun se va pierde, sunt sigur, în toată ciorba asta. Cred că un sicriu se va întoarce acasă. O să-și îngroape prietenul, soțul încornorat, în ploaie. De ce nu? Regizorul mi-a făcut destule favoruri, după cum m-a înștiințat, filmând chestia aia cu gâsca.

N-o fi exact ce voiam să spun, dar poate merge, din greșeală, ca o poveste, cumva. O să se mănânce popcorn. Cineva o să plângă cu lacrimi adevărate.

N-o numesc artă. E descurcăreală.

Am un acoperiș deasupra capului și mâncare în frigider.

Mă opresc la supermarket. Cumpăr pâine și înghețată, brânză, vin, măslina și mere, ardei și pește. Oamenii au ieșit de la serviciu și culoarele magazinului sunt aglomerate, iar cozile la casă lungi. Timpul încetinește și cei cu joburi proaste, cei cu probleme la coloană, cei cu căsnicii nefericite încep să simtă că lumea e prost alcătuită. N-am nici o problemă de felul ăsta, dar cum stau la coadă în Mega Image, șerpuind printre culoarele strâmte, în timp ce o bătrână îmi lovește picioarele cu coșul, încep să simt că am făcut o greșală mică, dar crucială, de calcul, că mi s-a urcat orașul la cap, și îmi atrag singur atenția să fiu mai atent data viitoare. Am văzut oameni extenuați de oboseală în câmp, am făcut și eu în copilărie astfel de munci. Acum îi privesc pe oameni extenuându-se în supermarketuri, unde mâncarea e deja procesată, feliată și împachetată, și știu că alți oameni s-au extenuat în fabrici ca s-o facă așa.

Afară, muncitorii orașului încearcă să ajungă acasă. Strada mea e ultima dintre străzile mai mici înainte de intersecția a două bulevarde, iar la intersecție traficul e deja intens.

De câte ori îmi apare înaintea ochilor, mi se pare o demență, cu toți oamenii ăia închiși în mașinării, prizonieri ai furiei lor, luptându-se unii cu alții pentru spațiu. Stârnesc în mine un fel de ură, iraționalitatea urii, frustrarea acumulată, cum se încurcă unii în alții, râvnind la destinațiile lor, fiecare pornit să-i obstrucționeze pe ceilalți.

Văd toate astea doar printr-un efort de imaginație. Numai ficționalizând detaliile mă apropiu cât de cât de adevărul lor. Uită-te la ăsta, cum înjură după parbriz, cum se lasă cu totul pe claxon, sufocat de gulerul cămășii. N-are nici treizeci de ani, e deja chel și obez, cu arterele înfundate. Trebuie să răzbată până la capătul intersecției și, după ce o să treacă, vor fi și alte intersecții, alți oameni care o să încerce să-i taie fața, și în cele din urmă o să-și caute un loc de

parcare și ăla o să fie pe trotuar. Mama lui e în spital, tocmai a ieșit din operație, la ea se duce el acum, cu flori în portbagaj. Dar femeia aia care vorbește la telefon? Cineva îi datorează bani, nu-i poate da înapoi și, deși ea n-are nevoie de bani acum, e furioasă. O doare spinarea, o dor picioarele, chinuite de pantofii de birou. Vrea să ajungă acasă și să-i dea jos, să facă o baie, să se așeze la televizor, să uite de scârba asta de lume pentru câteva ore. Sau tânărul ăla, două mașini mai spate; a investit într-o mică afacere care nu merge și e îngrijorat, dar a cunoscut recent o fată, se gândește că ea s-ar putea să-l placă, se văd diseară și dacă ar putea să treacă de trafic, să ajungă acasă, să facă un duș și să se schimbe, probabil n-o să întârzie la întâlnire.

Oho, eu mi-am avut șansa! Eram scenarist la *Zi după zi*! Și am pierdut-o.

Am traversat aleile cu trafic coagulat și am intrat pe strada mea, lăsând în urmă urletul orelor de vârf al bulevardului. Intrarea în blocul meu e peste drum de cartierul de case și din acest motiv e relativ liniștită. De la etajul opt am o priveliște frumoasă, văd pe deasupra acoperișurilor și simt că am un cer deschis în față. Când personajul din film arată către acel bloc și spune, acolo locuiesc eu, arată spre apartamentul meu. Când căutau locații de filmare, știam că e un apartament gol și am aflat cu cine trebuie să vorbesc. A fost doar o coincidență.

De obicei nu veneam la filmări, nu că m-ar fi descurajat Emil, dar de când stăteam în balcon acum câteva zile și am văzut jos ce se întâmplă, a trebuit să cobor. Era ciudat să văd povestea reconstituită sub ochii mei. Să văd toate lucrurile care pe mine m-au lăsat perplex concretizându-se în jocul actorilor.

Facem povești – scene, situații și imagini, cele mai literare și cele vulgare – elaborând, pe marginea perplexității, note de subsol referitoare la

însăși existența ei. Poveștile ne oferă o rezolvare, una mai degrabă estetică decât rațională, confuzia în care ne aflăm devine inteligibilă. Treziți de mister ca de o alarmă, stăm în lumină pentru un scurt moment, mintea mai limpede ca niciodată, apoi ne scufundăm înapoi în viețile noastre, unde toate semnele sunt defecte.

Îmi amintesc când m-am culcat prima oară cu Dia, cum ne-am târât pe saltele, cum mi-am frecat pula de fața ei, i-am lins sucurile pizdei, toată pantomima intimității. Așa cum jucăm o pantomimă a reținerii când ne păstrăm hainele pe noi, compensăm când ni le dăm jos, căutăm feluri noi de a ne dezvălui pe noi înșine. Nu e nimic de dezvăluit, e doar dorința de a dezvălui pusă în act, e dorința ca goliciunea să exprime adevărul. Și-mi amintesc bucuria pe care am avut-o, după tot ce ne-a ținut în frâu, obligațiile prieteniei și ale promisiunilor – rețelele orașului și contractele sale se dizolvaseră. Eram onești, într-un fel, unul înaintea celuilalt, după atâția ani de compromisuri și minciuni.

Răsucesc cheia în broască și înainte să deschid aud păcănitul lăbuțelor pe parchet. Miki îmi iese în întâmpinare. Mă las pe vine și-i transmit că sentimentul e reciproc. Dia apare din bucătărie.

Îmi amintesc că am fost surprins de atâtea lucruri la ea. Mi se păruse dintotdeauna modestă și o femeie cu gust, după rochiile pe care le purta, după postura ei dreaptă, puritatea privirii ei, dar i-am simțit dintotdeauna și perversitatea, și minciunile. Când se dezbrăca, piercing-ul dezvăluit din buric îmi făcea plăcere, la fel și tatuajul, simbolul chinezesc din acea zonă unde pielea burții devine șold și devine pizda ei. Am întrebat-o ce înseamnă și mi-a spus că e simbolul focului. Altădată mi-a spus că înseamnă schimbare. Dar pentru că are informația la mână a

doua, s-ar putea să nu fie nici una dintre ele. Semnul ăla îl văd când îngenunchez înaintea deltei. În prima noapte ne-am futut până la inconștiență, ploua și după aceea, când am vrut să deschid gura și să spun ceva, orice aș fi spus părea stupid, nebunesc sau incomplet, așa că am tăcut.

— Nu-l lăsa să facă asta. Nu, nu încerca să mă săruți. Du-te și spală-te pe față.

Fac ce mi se spune. Întotdeauna în aceeași ordine. Când ajung acasă, Miki mă ia în primire.

— Cum a mers filmarea? Ți-ai amintit să cumperi ardei?

I-am spus că am luat ardei și vin, pâine, pește și înghețată de ciocolată. Ea tocmai a picat de la lucru și Miki țopăie în jur, cerând atenție.

— Mai bine ies să plimb bestia.

Într-o vreme credeam că omul a domesticit câinele și l-a ținut prizonier, dar acum știu că s-a insinuat singur, a stat o vreme pe lângă focul de tabără, noaptea, atras de mirosul de carne arsă, s-a târât din ce în ce mai aproape, până l-a păcălit pe om să-i fie protector. Câinii știu cum să se arate prietenoși, cum să fie supuși, cum să pară triști. Pe scurt, știu cum să-și obțină o cină gratis. În îngrijirea medicală a unui câine obișnuit din Europa se bagă mai mulți bani decât în cea a unei ființe umane sub-sahariene. Atât de mult îi iubim pe cei de lângă noi care se pricep să mimeze dragostea. Uite cum ne aplecăm, cei dintre noi care sunt buni cetățeni, și le strângem căcatul de pe trotuar.

Și așa deci, Miki mă plimbă prin cartier.

Când trecem de punctul unde celălalt Miki, numit de fapt Otto, și-a jucat scena, mă oprește și investighează. Amușină intens și își ridică un picior. E fix ca mine, vrea să-și pună semnătura pe lume. Miki era probabil prin preajmă când omul peșterilor și-a trântit palma vopsită pe peretele casei sale.

Sigur, încă mai cred că e greșit să ții un câine într-un apartament, dar ce pot să fac? Suntem unul prizonierul celuilalt. Și s-a obișnuit în oraș. E mai bine adaptat decât mine. N-a cunoscut niciodată altceva. N-a crescut printre copaci și câmpii, ca mine. Iar Teo, care s-a născut și el pentru spațiile deschise, nu se mai întoarce. E încă în Italia și rămâne acolo. Are un job și o femeie. Se pare că – am aflat-o de la Dia, ea vorbește cu el frecvent și destul de prietenos – o cunoștea pe femeia din Italia dinainte să plece.

Dia mi-a dat o dată telefonul, când tocmai ne mutaserăm în locul nou, șoptindu-mi: „Vrea să vorbească cu tine!”. Nu mai vorbiserăm de la plecarea sa. Și nu credeam că avem ce vorbi.

— Deci. Vali. Am auzit că te-ai aranjat.

Putea fi vorba de multe. Că aveam iar bani, că aveam un loc nou unde să stau, că îi luasem soția sau toate. Fusesse vesel sau agresiv, nu mi-am dat seama. Cum stăteam acolo, încruntat, nu-mi dădeam seama dacă vocea lui era confuză sau telefonul era de vină.

— Nu sunt încă sigur. Uneori așa pare. Cred că mă descurc.

A urmat o pauză lungă și sigur nu era din cauza telefonului. Genul de pauză pe care o fac bețivii când se scufundă în emoționalitatea lor și pierd frecvențele pe care sunt ceilalți din jur.

— Da, am continuat, ca să schimb subiectul, și Ritzi e bine. Au pavat străzile acolo, la el. E ocupat până peste cap și îi iese banul. A cunoscut o fată, așa mai punk, care cântă la violoncel. Vor să plece în Nepal împreună.

S-a trezit din stupoare, ca și cum n-auzise nimic:

— Ce mai face *câinele* meu?

Glumea?

Nu părea să glumească. Îi era cu adevărat dor de Miki.

Păi, să-l fut, cu tot cu câinele lui!

Scrisesem o scenă în care personajul principal își transformă câinele în mici (înlocuită mai târziu de scena cu țiganul) și era cât pe ce să-i spun lui Teo versiunea asta. Așa ar fi avut ce să-mi reproșeze și am fi putut încheia pe tonul amar pe care-l căuta de la început. Dar am zis:

— Bine, Teo, ți-o dau pe Dia. Trebuie să plec.
De atunci n-am mai vorbit cu el.

Povestea cu renovarea turnului de piatră din Toscana nu era adevărată. Nu, e undeva într-un orașel industrial lângă Milano și face programare software. Cred că Dia a inventat prima variantă pe loc, în seara aia când am băut împreună, să evite explicațiile despre ea și Teo, despre cealaltă femeie, despre orice. Dia avea și ea o afacere încâlcită cu un coleg de la universitate. Bineînțeles, nu cunosc detaliile și ar fi nedemn din partea mea să insist, în plus, n-aș fi obținut mare lucru. De ce s-o forțez să îndulcească adevărul?

Interesant, însă, este gradul în care propria mea situație m-a împins să proiectez fantezii asupra altora. Aveam tot felul de idei bizare. Îmi imaginasem că acel *koan* pe care i-l povestisem lui Teo l-a pus pe drumuri. Îmi imaginasem că schimbasem ceva în lume, că am creat o ruptură prin puterea voinței și că viața mea se împărțea între înainte și după. Astfel de momente îmi întorc pe oameni spre religie, le dau impresia că au renăscut sau așteaptă în orice clipă să fie salvați. Dar cele mai multe fantezii le-am avut cu Dia. Și nu vorbesc numai despre fantezii sexuale, ci despre o viziune magică a viitorului – acum că terminasem cu Teo, puteam să o am, dacă aș fi fost destul de lipsit de scrupule. Ignoram, desigur, faptul că Dia are trucurile ei, că are viața ei ascunsă, una provenită din vis și imaginație, care e sortată și interpretată din mers, pe măsură ce se întâmplă.

Ce-mi spun aceste reverii despre mine e că am o viziune exagerată a puterii mele.

Și uite-mă acum, plimbat de câine.

Mă întorc în apartament și îi dau drumul lui Miki din lesă. Se postează într-un colț. Dia taie ardei în bucătărie. Scot vinul din frigider și ne tornăm fiecare câte un pahar.

Pe atunci, vara trecută, îmi imaginam că am mintea clară, ca și cum aș fi observat lumea pentru prima dată, eliberat în sfârșit de atașamente. Ce mi se pare evident acum e că eram lovit și obosit, îngrijorat că nu am o casă și un serviciu. Problemele esențiale ale hranei și adăpostului. Și abia vedeam ce fac, deși eram treaz, așa cum uit ce fac când dorm.

Îmbătrânind, sunt din ce în ce mai sătul de orașul ăsta și totuși nu pot să concep un plan de plecare. Cred că e ceva fundamental greșit, ceva ce nu poate fi reparat. Te epuizează, omoară din fașă orice plan de schimbare.

Dar cred că există și un soi de armonie sub toate impresiile astea instabile și că datoria noastră e să o percepem. Și că există o cărare dreaptă pe care să mergi și un fel drept de a trăi, unul compatibil cu tine. Și credința asta e o idee sacră. E ideea sacralului, de fapt.

Îmi iau paharul, mă duc în balcon și contemp lu orașul de sus. Văd Casa Poporului undeva la distanță, vagă și neimpresionantă – e foarte departe.

Ciorile își încep drumul de seară, drumul de întoarcere spre locul lor misterios. Se așază din când în când, în grupuri mici, pe acoperișuri, pe crengi și pe cabluri și, cuprinse de câte un val de panică, zboară toate deodată. Întunericul e din ce în ce mai gros și ele din ce în ce mai neliniștite și dispersate, până când, în cele din urmă, nu mai e nici una și s-a terminat pe ziua de azi.

Ne-am văzut viețile, în întregime, dinaintea noastră, și le recunoaștem în fiecare zi pe măsură ce înaintăm în ele. De fapt, am văzut mai multe

versiuni. Suntem de multe ori lași, deraiem de pe drumul nostru prestabilit, fugim de oboseală și confuzie și ajungem prizonieri ai versiunilor noastre adumbrite, suferind. Dar sunt momente când versiunea noastră adevărată ne cheamă. Asta am aflat în prima noapte în care m-am culcat cu Dia, după ce s-a consumat actul, ascultând epuizat ploaia. Că putem s-o luăm de la început și să avem o viață mai adevărată, că așchiile de meschinărie din ochii noștri nu sunt decât obstrucționări ale viziunii reale.

Ca toate viziunile pure, și aceasta a pălit și a devenit obscură. Dar mă țin de ea. Trebuie să crezi în așa ceva dacă vrei să ai vreo șansă.

Frate, l-au întrebat pe nebun, ce cauți, orb de beat, în rătăcirea ta, la ora asta din noapte?

Dacă aș fi știut, răspunde el, eram de mult acasă.

Mă cheamă să mâncăm. Mă ridic și mă duc lângă ea, la masă.

1. „Jack, aveam copii și nevastă în Baltimore, / am ieșit la o plimbare și am luat-o la picior / Ca un râu care nu știe unde se varsă, / sunt pe drum și m-am îndepărtat de casă...” – versurile unui cântec al lui Bruce Springsteen, „Hungry Heart” (n. t.).

Table of Contents

Partea I

1

2

3

4

5

Partea a II-a

Table of Contents

Partea I	5
1	6
2	9
3	26
4	45
5	67
Partea a II-a	92